

Kommunfullmäktige

Årsredovisning Österåkers kommun 2022

Innehållsförteckning

1	Förvaltningsberättelse.....	3
2	Resultaträkning.....	39
3	Balansräkning	40
4	Kassaflödesanalys	42
5	Noter.....	43
6	Driftredovisning	61
7	Investeringsredovisning	65
8	Kommunfullmäktige	70
9	Val- och demokratinämnden	71
10	Kommunstyrelsen exklusive PU.....	72
11	Produktionsutskott	74
12	Förskole- och grundskolenämnden	76
13	Kultur- och fritidsnämnden	77
14	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	79
15	Vård- och omsorgsnämnden	81
16	Byggnadsnämnden.....	83
17	Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	85
18	Tekniska nämnden.....	86
19	Socialnämnden.....	88
20	Armada fastighets AB (koncernen).....	90
21	Roslagsvatten (koncernen)	93
22	Miljöredovisning	95
23	Barnbokslut.....	103
24	Bilagor	106

I Förvaltningsberättelse

I.1 Översikt över verksamhetens utveckling

Tabell I. Översikt över verksamhetens utveckling

	2022	2021	2020	2019	2018
Kommunen					
Folkmängd	49 138	48 234	46 644	45 574	44 831
Kommunal skattesats	16,90	17,00	17,10	17,10	17,35
Verksamhetens intäkter (mnkr)	455,6	447,4	568,5	420,3	396,1
Verksamhetens kostnader (mnkr)	-2 883,5	-2 760,2	-2 663,0	-2 597,4	-2 528,4
Årets resultat (mnkr)	57,4	265,6	220,7	67,6	3,9
Soliditet	45,8%	46,6%	48,1%	52,7%	51,3%
Soliditet inkl totala pensionsförpliktelser	27,3%	26,2%	23,1%	26,3%	23,2%
Nettoinvesteringar (mnkr)	170,5	156,7	424,6	84,0	106,4
Självfinansieringsgrad	0,5	1,3	0,4	0,2	5,5
Antal anställda (årsarbetare)	1 732	1 701	1 732	1 761	1 709
Kommunkoncern					
Verksamhetens intäkter (mnkr)	822,8	927,0	951,2	808,8	751,4
Verksamhetens kostnader (mnkr)	-3 091,2	-2 957,0	-2 838,0	-2 771,8	-2 706,7
Årets resultat (mnkr)	61,7	365,8	270,9	124,2	26,7
Soliditet	24,2%	25,6%	22,2%	23,5%	22,1%
Soliditet inkl totala pensionsförpliktelser	16,3%	16,9%	12,7%	13,3%	11,3%
Nettoinvesteringar (mnkr)	467,9	544,0	713,3	264,6	365,2
Självfinansieringsgrad	0,8	1,0	0,6	0,6	1,5
Långfristig låneskuld (mnkr)	2 995,9	2 909,1	3 540,2	3 483,8	3 469,6
Antal anställda (årsarbetare)	1 917	1 885	1 899	n/a	n/a

Fotnot: Jämförelsetalen för 2021 gällande årets resultat och soliditet har ändrats se avsnitt 5.1.1.

Efter två år med högt resultat som drivits av sjunkande volymer i verksamheterna, vilket leder till minskade kostnader, samt ökade stadsbidrag med anledning av pandemin har nu läget återgått till det mer normala. För 2022 uppgår resultatet för Österåkers kommun till 57,4 mnkr och årets balanskravsresultat är 139,2 mnkr.

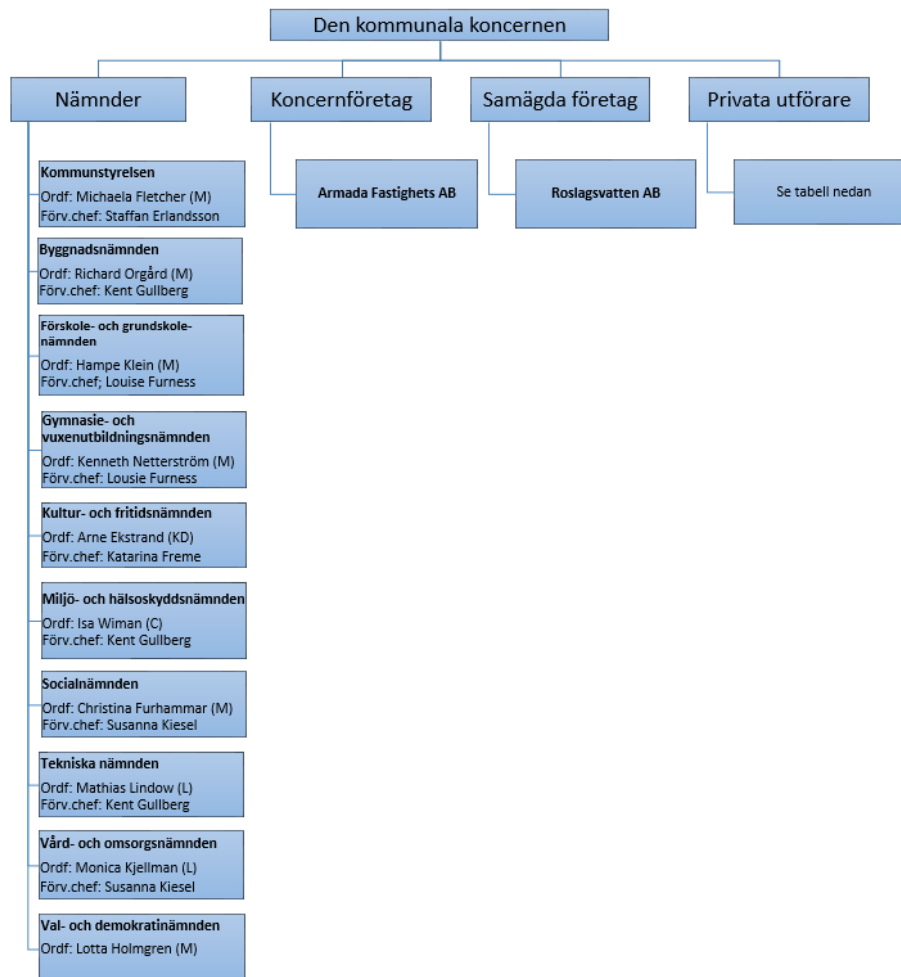
Kommunkoncernens resultat för 2022 uppgår till 61,7 mnkr. I koncernens resultat ingår, förutom kommunens resultat om 57,4 mnkr, även 100 procent av Armadas resultat om 14 mnkr och 43,9 procent av Roslagsvattens resultat som motsvarar -10 mnkr.

För kommunen har soliditeten minskat från 2019 till 2022 med 6,9 procentenheter. Detta har flera förklaringar, 2020 korrigerades en beräkning av avsättningar för Sverigeförhandlingen retroaktivt samt en korrigerigering av aktiverade kostnader och bidrag, tillsammans påverkade de det egna kapitalet negativt med 280 mnkr. Efter en genomgång av kommunens hyresavtal omklassificerades sju avtal från operationella till finansiella. Detta innebar en retroaktiv rättning som renderade en minskning av det egna kapitalet med 43,6 mnkr för 2021. Under 2022 har soliditeten återigen minskat. Detta på grund av ett nytillkommet finansiellt leasingkontrakt, samt en indexuppräknig för Sverigeförhandlingen, dessa två poster ökade den totala balansomslutningen med 165 mnkr, vilket påverkade soliditeten negativt. Framgent kommer soliditeten troligen att sjunka något ytterligare på grund av det nya pensionsavtalet som träder i kraft 2023 och som ger en kostnadsökning på 80 mnkr jämfört med 2022.

Förändringen av nettoinvesteringarna i kommunen 2022 jämfört med 2021 beror främst på en ökning av posten pågående arbeten, det vill säga projekt som inte var färdigställda vid årets utgång.

Ökningen av den långfristiga låneskulden i koncernen beror på ett lån om 65,2 mnkr som Övar AB i Roslagsvattenkoncernen upptagit för att bygga ett nytt reningsverk, samt en nettoökning av låneskulden i Armadakoncernen med resterande belopp.

1.2 Den kommunala koncernen

Figur 1. Den kommunala koncernen, Österåkers kommun

1.2.1 Privata utförare

Ett av kommunens strategiska områden i Österåkers vision är valfrihet. För att utöka kommuninvånarens utbud och valfrihet samt tillhandahålla en kostnadseffektiv verksamhet med så hög kvalitet och service som möjligt, levereras kommunens välfärdstjänster av både privata alternativ och i kommunens egen regi, vilket ger invånare och brukare stora möjligheter att välja utförare. Detta gäller såväl inom förskola och skola, som inom vård och omsorg, kultur och fritid med mera.

Gemensamt för samtliga aktörer och leverantörer av välfärdstjänster i Österåkers kommun är att invånarnas bästa ska stå i fokus. Detta säkerställs bland annat genom att kundvals nämnderna följer upp verksamheterna kontinuerligt under året.

Tabell 2. Privata utförare som är väsentliga inom respektive verksamhetsområde

Nämnder	Verksamhet	Privata utförare
Förskole- och grundskolenämnden	Förskola	Cedergrenska AB (10%), Tellusbarn (6%), Kunskapskryssaren AB (7%)
Förskole- och grundskolenämnden	Grundskola	Cedergrenska AB (19%), Atvexa AB (4%), IES Sverige Holdings II AB (4%)
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Gymnasieskola	AU Claves (17%), Cedergrenska AB (11%), Procurama (7%)
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Komvux	Hermods (16%), NTI (13%), Svea (6 %)
Vård- och omsorgsnämnden	Särskilt boende	A&O Temabo (9%), Attendo (6%), Förenade Care (6 %)
Kultur- och fritidsnämnden	Musikskola	Popskolan (37%), Livat artistskola (27%)
Kultur- och fritidsnämnden	Simhall	Be Fair (100%)
Kommunstyrelsen - SBF	Anläggningsentreprenad	Stor Stockholmslokaltrafik (48%), JR Markteknik AB (19%), PEAB Asfalt AB (12%)
Tekniska nämnden	Anläggning	PEAB Anläggning AB (50%), PEAB Asfalt AB (18%), MJ Contractor AB (9%)
Tekniska nämnden	Drift	Samtrans Omsorgsresor AB (10%), Bergkvara Buss AB (2%), Sirius Omsorg Holding AB (1%)

Tabell 3. Köp av verksamhet som andel av verksamheternas kostnad, andel i procent

	2021	2020	2019	2018
Förskola	41	40	39	39
Grundskola F-9	31	33	32	32
Gymnasieskola	74	72	70	67
Funktionsneds. SoL 0-64 år	60	57	71	62
Funktionsnedsättning LSS och SFB	38	37	36	33
Ordinärt boende äldreomsorg	83	82	79	77
Särskilt boende äldreomsorg	80	79	74	72
Individ och familjeomsorg	23	20	21	20
Kultur och fritid	14	13	13	12

Källa: SCB, kolada.se. För 2022 finns ännu ingen sammanställning klar.

1.2.2 Koncernföretag

En del av kommunens verksamhet drivs i bolagsform. Den verksamhet som Österåkers kommun driver i bolagsform är verksamheter som är konkurrensutsatta, drivs på affärsmässiga grunder och, i Roslagsvatten AB:s fall, tillsammans med andra kommuner. En bolagisering är ett ändamålsenligt sätt att göra en tydlig åtskillnad mellan den kommunala ekonomin, för de i huvudsak skattefinansierade ”kärnverksamheterna” och den i princip avgifts- och hyresbaserade bolagsekonomin.

Det huvudsakliga syftet med att driva verksamhet i bolagsform är att det ska bli högre kvalitet på tjänsterna och att nyttan för kunden och/eller kommuninvånaren ska öka. Bolagsformen möjliggör snabbare beslutsvägar och tydligare resultatansvar, vilket kan leda till en ökad produktivitet och en ökad effektivitet då bolaget kan verka på en konkurrensutsatt marknad under samma förutsättningar som de privatägda företagen.

Armada Fastighets AB

Armada Fastighets AB är Österåkers kommuns fastighetskoncern, som ägs till 100 procent av kommunen. Koncernen innehåller flera dotterbolag.

- Armada Bostäder AB, hyr ut och förvaltar bostäder
- Armada Kommunfastigheter AB, äger och förvaltar de fastigheter där kommunens verksamheter finns
- Österåkers Exploateringsfastigheter AB, äger fastigheter som ska utvecklas
- Österåkers Stadsnät AB, bygger fibernät i Åkersberga med omnejd

Armada Bostäder AB och Österåkers Exploateringsfastigheter har i sin tur dotterbolag.

Roslagsvatten AB

Roslagsvatten AB ägs till 43,9 procent av Österåkers kommun. Övriga delägare är Vaxholms kommun, Vallentuna kommun, Knivsta kommun och Ekerö kommun.

Inom koncernen Roslagsvatten AB finns fem dotterbolag:

- Österåkersvatten AB
- Vaxholmsvatten AB
- Vallentunavatten AB
- Knivstavatten AB
- Ekerövatten AB

Roslagsvattens dotterbolag ägs till 99,0–99,9 procent av Roslagsvatten AB och resterande 0,1-1,0 procent av respektive kommun. Österåkers kommun äger en procent av Österåkersvatten AB. Österåkersvatten är huvudman för vatten och avlopp i Österåkers kommun och har också ansvar för att hämta sopor och hantera avfall i kommunen. Österåkersvatten AB och Vaxholmsvatten AB äger gemensamt 81,5 procent respektive 18,5 procent av dotterbolaget Övar AB som ska äga och driva det gemensamma avloppsreningsverket i Margretelund.

Minoritetsägande i kommunala bolag

Kommunen innehar samtliga aktier i Långängens Förvaltnings AB. Företaget har till syfte att äga och förvalta en av centrumfastigheterna. Med anledning av det ringa värdet av företagets balansomslutning, samt syftet att vidare sälja, har bolaget inte konsoliderats i den sammanställda redovisningen, utan innehavet syns bara som en tillgång i form av aktievärdet.

Vidare innehar kommunen samtliga aktier i bolagen ÖGAB Fastighet 6 AB samt Österåkers Återvinningscentral AB. Inte heller dessa bolag har konsoliderats i den sammanställda redovisningen, med anledning av det ringa värdet av företagets balansomslutning. ÖGAB har till syfte att äga fastigheten Hagby 1:5, vilken ingår i ett pågående exploateringsprojekt.

Utöver de ovan nämnda företagen har kommunen dessutom ett mindre ägande i följande företag:

- Stockholmsregionen Försäkrings AB (3,7 %)
- Visit Roslagen AB (10,0 %)
- Inera AB (0,16 %)

1.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Under avsnitt 1.6, God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning, återfinns kommunens finansiella analys i form av RK-modellen som utgår från fyra faktorer: risk, kontroll, resurser och kapacitet. Med hjälp av RK-modellen analyseras de risker kommunen identifierat, samt vidtagna åtgärder för att i möjligaste mån kontrollera riskerna. Detta inkluderar även finansiella risker såsom ränterisker, samt kommunens policy för att hantera dessa. Vidare återfinns samtliga obligatoriska upplysningar om pensionsförpliktelser och dess finansiering.

1.3.1 Omvärld

Budget för 2022 togs fram med antagande om att det under året skulle råda lågkonjunktur och möjligen en mild högkonjunktur under andra halvan av året. En hög tillväxt i efterfrågan, efter den nedstängning av samhället pandemin medförde, väntades leda till en succesiv nedgång i arbetslösheten och inflationen förväntades hamna på ungefär 2 procent. Prognosmakare poängterade dock det mycket svårbedömda läget med ovanligt stor osäkerhet i de makroekonomiska prognoserna.

Vid utgången av 2022 kan konstateras att prognosmakarna hade rätt, det var ett svårbedömt läge och 2022 präglades av ett krig i Europa, historiskt höga energipriser, globalt inflationstryck och snabba räntehöjningar från centralbanker.

I februari invaderade Ryssland Ukraina och, förutom att livsmedelsmarknaden påverkades, utlöste krigsutbrottet också en europeisk energikris. Hushållen och företagen har haft kraftiga kostnadsökningar under 2022, KPI i december uppgick till 12,3 procent. Stigande räntor bidrog till att dra upp KPI-inflationen. Men även rensat för räntor låg inflationen på 10,2 procent i årstakt. Utöver de fortsatta räntekostnadsökningarna var det främst el och livsmedel som drog upp konsumentpriserna. Hushållens elkostnader var 45 procent högre än december 2021 och en starkt bidragande orsak till ökningen. Efter positiv tillväxt första halvåret, dämpades aktiviteten i den svenska ekonomin i slutet av året. Från oktober till december föll BNP-nivån, justerat för säsongeffekter. Enligt BNP-indikatorn krympte den svenska ekonomin med 0,6 procent fjärde kvartalet 2022, jämfört med kvartalet innan.

Trots att produktionen vände upp något i början av 2022 är nivån lägre än i början av 2021. Under 2022 har producentpriserna skjutit i höjden. En del av prishöjningarna har kunnat kompenseras med höjda priser mot konsument, en del har företagen själva fått hantera. Det, tillsammans med svagare efterfrågan, har resulterat i att antalet företagskonkurser ökat. Sammantaget drabbades 8 500 anställda av konkurs mellan augusti och november 2022, mot drygt 3 000 under samma period 2021. Även under pandemiåret 2020 låg antalet konkurser under hösten på en lägre nivå än 2022.

Trots ett svårt ekonomiskt läge, är arbetsmarknaden fortsatt god.

Sysselsättningsgraden fortsätter upp efter fallet 2020. Andelen av arbetskraften som är arbetslös fortsätter att sjunka och antalet arbetade timmar ligger högre under samtliga månader augusti till november 2022 jämfört med både 2020 och 2021.

Parallellt med den höga inflationen har tillgångspriserna minskat. I Sverige föll exempelvis bostadspriserna med mer än 10 procent under året. Den sparandebuffert som hushållen byggt upp under pandemin bidrog dock till en motståndskraftig efterfrågan och konsumtion, samtidigt som arbetsmarknaden förblev stark. Sammantaget resulterade detta i starkare ekonomisk tillväxt än förväntat.

Den makroekonomiska och geopolitiska osäkerheten är dock fortsatt stor inför det kommande året och prognosmakarna tror att svensk ekonomin kommer minska med nånstans mellan 1-1,5 procent under 2023, för att sedan svagt stärkas igen under 2024. Det prognostiseras även en lägre tillväxt globalt.

Recessionen förväntas bli svag, bland annat med anledning av att det finns en arbetskraftsbrist i många branscher. Företagen förväntas hålla kvar sin personal, eftersom de vet att det är svårt att hitta ny när det väl vänder. Arbetslösheten förväntas stiga, men inte lika mycket som i förhållande till den nedgång som sker i ekonomin.

Inflationen har vänt nedåt i både USA och Europa och nu väntas inflationen, även i Sverige, vända ner och falla kraftigt. Riksbanken höjde styrräntan till 2,5 procent i november 2022 och förmedlade då att den sannolikt kom att höjas ytterligare för att hamna strax under 3 procent under början av 2023. Styrräntan höjdes sedan i februari 2023 med 50 punkter till 3 procent. Framåt väntas Riksbanken vara försiktiga med sänkningarna, först under 2024 kan dessa väntas i försiktig takt.

Tabell 4. SKR:s bedömning av nyckeltal för den svenska ekonomin 2021 till och med 2026, i procentuell förändring.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP	4,9	2,8	-0,6	1,4	2,4	2,6
Sysselsättning, timmar	2,3	2,3	0,5	1,0	1,6	0,9
Arbetslöshet, %	8,8	7,5	8,3	8,6	8,0	7,6
Timlön, Nationalräkenskaperna	2,6	3,2	3,4	3,2	3,3	3,3
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,7	2,7	3,4	3,2	3,3	3,3
Inflation, KPIF	2,4	7,6	5,6	1,3	1,6	2,0
Inflation, KPI	2,2	8,2	7,9	1,1	1,5	1,9

1.3.2 Arbetsmarknad

Svensk arbetsmarknad har stått stark under 2022 och därmed utgjort en motkraft i konjunkturedgången. Arbetslösheten har minskat något under året, både i Österåker, i länet och i riket och ligger ungefär på samma nivå som innan pandemin.

För Österåker var cirka 1 390 personer inskrivna hos Arbetsförmedlingen i december 2022, vilket är en minskning med omkring 80 personer jämfört med december 2021. Arbetslösheten var 4,0 procent i Österåker i december 2022 enligt Arbetsförmedlingens registerbaserade statistik, vilket är en minskning med 0,2 procentenheter jämfört med samma period 2021. I länet som helhet ligger arbetslösheten betydligt högre på 6,3 procent, en minskning med 0,4 procentenheter jämfört med december 2021. De som fortsatt har det svårast på arbetsmarknaden är unga och utrikes födda.

Tabell 5. Inskrivna på Arbetsförmedlingen december 2021 och 2022

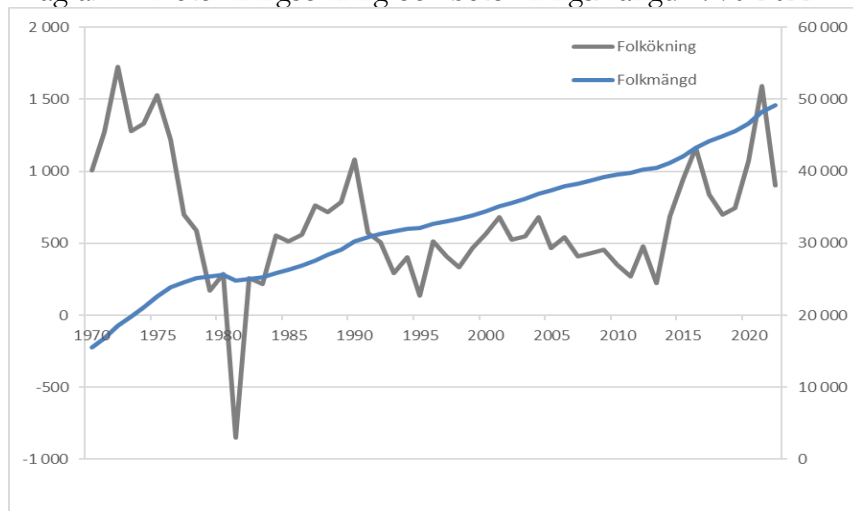
	December 2021	December 2022	Skillnad mellan 2021 och 2022
Österåker			
Samtliga 16-64 år	4,2	4,0	0,2
18-24 år	5,1	5,5	-0,4
Utrikes födda	9,6	9,7	-0,1
18-24 år och utrikes född	13,3	13,2	0,1
Stockholms län			
Samtliga 16-64 år	6,7	6,3	0,4
18-24 år	6,9	6,8	0,1
Utrikes födda	13,6	12,9	0,7
18-24 år och utrikes född	14,0	13,7	0,3
Riket			
Samtliga 16-64 år	7,2	6,6	0,6
18-24 år	8,7	8,1	0,6
Utrikes födda	17,8	16,6	1,2
18-24 år och utrikes född	19,2	17,2	2,0

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

1.3.3 Befolkningsutveckling

Österåker hade under 2022 en starkare befolkningsökning än både länet och riket. Befolkningen ökade med 1,9 procent under året, vilket motsvarar 904 personer, och kommunen hade 49 138 folkbokförda invånare den 31 december 2022.

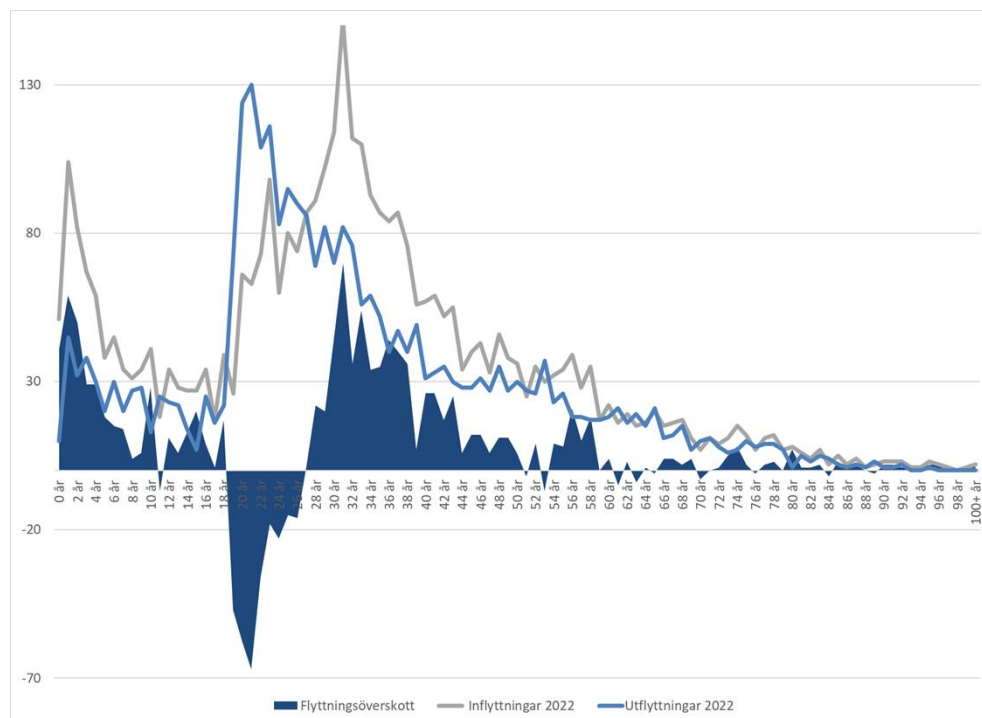
Diagram 1: Befolkningsökning och befolkningsmängd 1970-2022

Befolkningsökningen i Österåker kan härledas till både en naturlig befolkningsökning, det vill säga att det föds fler personer än det avlider, men främst beror befolkningsökningen på inflyttning. Det flyttade in drygt 3 700 personer och flyttade ut knappt 2 900 personer, vilket ger ett inflyttningsnetto om knappt 800 personer. Delas flyttnettot upp efter inflytt från länet, Sverige och utlandet, har Österåker ett positivt flyttnetto från länet, det vill säga Österåker attraherar människor från andra kommuner i Stockholms län. Österåker har däremot ett negativt flyttnetto mot övriga Sverige, det vill säga tappar befolkning till kommuner i övriga Sverige. Inflyttningsnettot från utlandet är positivt, det har invandrat knappt 400 personer och utvandrat drygt 200 personer, vilket ger ett flyttnetto från utlandet om cirka 200 personer. Det föddes 440 barn under året och det avled cirka 380 personer, vilket ger ett födelseöverskott om cirka 60 personer.

Nedanstående diagram visar in- och utflyttning per åldersgrupp. En typisk person som flyttar in i kommunen är i trettioårsåldern och barn, främst i förskoleåldern. En typisk person som lämnar kommunen är 19-30 år. Generellt är det ett positivt flyttnetto för samtliga åldrar, förutom just för åldersgruppen 19-26 år.

Diagram 2: In- och utflyttning per åldersgrupp 2022

Mellan 2021 och 2022 har så gott som samtliga åldersgrupper ökat. Procentuellt är det främst personer som är 80 år eller äldre som har ökat mest, med knappt 200 personer, vilket är 9,2 procent. Åldersgrupperna som normalt förvärvsarbetar (20-64 år) har ökat med drygt 570 personer, vilket är 2,2 procent.

Tabell 6. Utfall och förändring per åldersgrupp 2019-2022

	Ålder	Utfall				Befolkningsförändringar		
		2019	2020	2021	2022	mellan 2021 och 2022	mellan 2021 och 2022, %	Skillnad mellan utfall och prognos
Nyfödda	0 år	445	513	510	480	-30	-5,9%	-38
Förskolebarn	1-5 år	2 826	2 855	3 066	3 111	45	1,5%	-29
Skolbarn	6-15 år	6 362	6 393	6 504	6 587	83	1,3%	-1
Gymnasium	16-19 år	2 442	2 558	2 685	2 741	56	2,1%	-7
Förvärvsarbete	20-64 år	25 027	25 733	26 661	27 235	574	2,2%	-49
Äldre:	65-79 år	6 546	6 601	6 676	6 655	-21	-0,3%	-22
	80-w år	1 926	1 991	2 132	2 329	197	9,2%	-11
	90-w år	325	313	321	336	15	4,7%	-9
Hela befolkningen		45 574	46 644	48 234	49 138	904	1,9%	-157
Förändringar mellan år, %		1,7 %	2,3 %	3,4 %	1,9 %	-	-	-
Förändringar mellan år, antal		743	1 070	1 590	904	-	-	-

Befolkningsutvecklingen för 2022 var något svagare än prognostiserat. Under 2022 hade kommunen ett födelseöverskott som var svagare än prognos; det har fötts ungefär 40 färre barn än prognostiserats, vilket motverkas av att antalet avlidna också är färre än prognos. Inflyttningsnettot är svagare än prognostiserat, med cirka 120 personer. Det har flyttat in omkring 40 färre i kommunen än prognos, men det har även flyttat ut fler, cirka 80 personer.

Tabell 7. Befolkningsprognos och utfall 2022

	Befolkningsprognos	Utfall 2022	Avvikelse mellan prognos och utfall	Avvikelse i procent
Födda	480	440	-40	-8 %
Avlidna	349	382	-33	-10 %
Födelseöverskott	131	58	-73	-56 %
Inflyttning	3 742	3 699	-43	-1 %
Utflyttning	2 812	2 891	-79	-3 %
Flyttningsöverskott	930	808	-122	-13 %
Justeringspost*	0	38	38	
Netto	1 061	904	-157	-15 %

*Justeringsposten är den del av folkökningen som inte kan förklaras av födelseöverskott och invandringsöverskott under perioden. Där ingår födslar, dödsfall, invandringar och utvandringar som rapporterats under perioden, men som inträffat före periodens början.

1.3.4 Bostadsbyggande

Österåkers kommun fortsätter planera för att möta behovet av nya bostäder i takt med att länets befolkning växer. En stor del av bostadsbyggandet kommer att ske i centrala delen av Åkersberga tätort och västerut, bland annat genom utveckling av delområdet Runö-Täljö med projekt som Kanalstaden, Näsängen, samt Hagby Äng och Kulle. Intern statistik, som inkluderar bostäder med interimistiska slutbesked, visar att cirka 480 bostäder har färdigställts under 2022. Det är cirka 20 fler bostäder jämfört med antaganden i nybyggnationsprognosen om cirka 460 bostäder.

Färre nybyggnationer väntas stå klara de kommande tre åren med hänsyn till det rådande ekonomiska läget. 2023 beräknas cirka 230 bostäder stå klara, enligt kommunens huvudscenario i nybyggnadsprognosen. Under både 2024 och 2025 beräknas antalet nybyggnationer ligga under 200 nybyggda bostäder för respektive år. Därefter väntas nybyggnationen öka successivt. 2030 beräknas det årliga snittet för antalet färdigställda nybyggnationer vara cirka 1000 stycken.

I.3.5 Fakta om Österåkers kommuninvånare

Tabell 8. Nyckeltal kommuninvånare

Nyckeltal	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2020
Medelålder, år		41	41
Invånare totalt, antal	49 138	48 234	46 644
Invånare 0-19 år, andel (%)	26	26	26
Invånare 20-64 år, andel (%)	55	55	55
Invånare 65-79 år, andel (%)	14	14	14
Invånare 80+, andel (%)	5	4	4
Medellivslängd kvinnor, år		85	85
Medellivslängd män, år		82	82
Mediannettoinkomst, kr/inv 20+		313 500	298 500
Skattesats till kommun, (%)	16,9	17	17,1
Skattesats till region, (%)	12	12	12
Skattesats, totalt, (%)	29	29	29
Utrikes födda vuxna invånare, andel (%)	23	23	22
Utrikes födda, andel (%)	18	18	17

Uppgifter om medelålder, medellivslängd och mediannettoinkomst finns inte för 2022

I.4 Händelser av väsentlig betydelse

I.4.1 Effekter av Rysslands invasion av Ukraina på ekonomi och verksamhet

Rysslands invasion av Ukraina har påverkat kommunen på flera olika sätt, både organisatoriskt och ekonomiskt. Kommunen startade vid krigsutbrottet upp en ny styrgrupp för att hantera de lokala konsekvenserna. Genom styrgruppen och de erfarenheter som fanns från pandemin kunde kommunen snabbt formera ett effektivt och förvaltningsöverskridande arbete kopplat till bland annat migration, kommunikation, samordning av frivilliga, skola och civilt försvar. Österåker blev en av få kommuner som erbjöd ett så kallat anläggningsboende där flyktingar kunde bo under ett fåtal veckor i avvaktan på annat boende. Antalet så kallade EBO (eget boende) har under 2022 varit högt i Österåker och som mest har det uppgått till drygt 300 personer. Vid halvårsskiftet trädde ny lagstiftning ikraft och Österåker tilldelades en kvot på 81 krigsflyktingar, en siffra långt under de scenarion som kommunen arbetat med. Österåker har under 2022 löst mottagandet av krigsflyktingar på ett, för kommunen, kostnadseffektivt sätt, men som också har inneburit bra boendelösningar för barnfamiljer och kommunens arbete har uppmärksammats i nationell media.

Med anledning av Rysslands invasion av Ukraina började barn och elever, hemmahörande i Ukraina, under april 2022 att skrivas in i kommunens verksamheter. Grundskolan är den verksamhet som har tagit emot flest barn och elever från Ukraina. Kommunen har rätt att söka ersättning för utbildningskostnader för elever som söker asyl, samt även för elever under massflyktsdirektivet från Migrationsverket. Ersättningen är enligt schablonbelopp och i nivå med kommunens grundpeng för förskola och grundskola. Kommunen har ansökt om och erhållit ersättning för vårterminen och kommer ansöka om ersättning för höstterminen i början av 2023.

Under året har de säkerhets- och försvarspolitiska frågorna aktualiserats allt mer, bland annat på grund av invasionen. Kommunledningen och samtliga förvaltningar har fått utbildning i samhällsskydd, beredskap och civilt försvar. Kommunen har också arbetat med att öka cyberskyddet under året. Invasionen har aktualiserat frågan om hur den fysiska planeringen i kommunen påverkas och bör utvecklas. Under hösten har ett arbete inom samhällsbyggnadsförvaltningen påbörjats när det gäller att se över totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen.

Rysslands invasion av Ukraina har drivit på det försämrade konjunkturläget vilket har en påverkan både på kommunen och på koncernbolagen. Det stigande ränteläget påverkar framförallt de kommunala bolagen då dessa innehar banklån. Sammantaget har inflationen lett till prishöjningar vilket bidragit till ökade kostnader inom både kommunen och koncernbolagen.

Österåkers kommun har erhållit ersättning för de anvisningar som kommit från Migrationsverket sedan 1 juli 2022. En anledning till att ersättningen har täckt uppkomna kostnader är ett sammanhållet och effektivt förvaltningsöverskridande samarbete. Ett gott samarbete med lokala hyresvärdar har i hög grad också bidragit till att hålla kostnaderna nere. Hur länge den statliga ersättningen kommer utgå för de flyktingar som är anvisade till kommunen, är i dagsläget oklart och kan innebära en osäkerhet för kostnadstäckningen i framtiden. Effekterna på ekonomin av mottagandet på längre sikt är oklar.

1.4.2 Större investeringsprojekt under 2022

Österåkers kommuns totala investeringsredovisning utföll med 165,9 mnkr för 2022. De två största pågående projekten under 2022 var nybyggnationen av Säbybron, samt renoveringen av Slussen. För information om dessa projekt hänvisas till avsnitt 8.1 "Anslagsfinansierad investeringsverksamhet".

1.4.3 Händelser som får betydande effekt efter balansdagen

Ett nytt pensionsavtal tecknades mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och de fackliga organisationerna under 2022 och började gälla från och med 2023-01-01. Det nya avtalet AKAP-KR är helt avgiftsbestämt och innebär en ökning av pensionsavgiften från 4,5 till 6 procent för pensionsgrundande inkomster upp till 7,5 inkomstbasbelopp (IBB) och från 30 till 31,5 procent för pensionsgrundande inkomster över 7,5 IBB.

Prisbasbeloppet för 2023 fastställdes i september till 52 500 kr, en ökning med 8,7 procent. Prisbasbeloppet ligger bland annat till grund för värdesäkring av intjänad pension och får kostnadseffekt på alla delar inom kommunens totala pensionskostnader.

Till följd av de höjda pensionsavgifterna samt den höga inflationen, vilket påverkar prisbasbeloppet, kommer kommunens pensionskostnader öka med cirka 80 mnkr under 2023 jämfört med budget 2022.

För mer information kring detta hänvisas till dokumentet ”Verksamhetsplan 2023-2025, Budget 2023” (s. 29-31) som återfinns på kommunens webbsida:

<https://www.osteraker.se/kommunpolitik/kommunfakta/ekonomiochbudget/>

1.4.4 Avtal

Följande större avtal har upphandlats under året:

Drift och skötsel av idrottshallar - Vingtor Bygg och Utemiljö AB

Upphandlingen avser drift, skötsel och tillsyn av kommunens sporthallar, idrottshallar och publika tävlingsarenor under perioden 2022-07-31 - 2025-07-31

Driftentreprenad belysning - Bogfelts installation och entreprenad AB

Entreprenaden är ett ramavtal och omfattar driftledning med eldriftansvar, tillsyn och löpande underhållsåtgärder, samt förebyggande underhåll som till exempel armaturbyten. Vidare omfattar entreprenaden dokumentation och beredskapshållning för jourarbeten för att upprätthålla en drift-och personsäker offentlig anläggning. Avtalsperioden är 2022-11-22 - 2026-05-14.

1.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

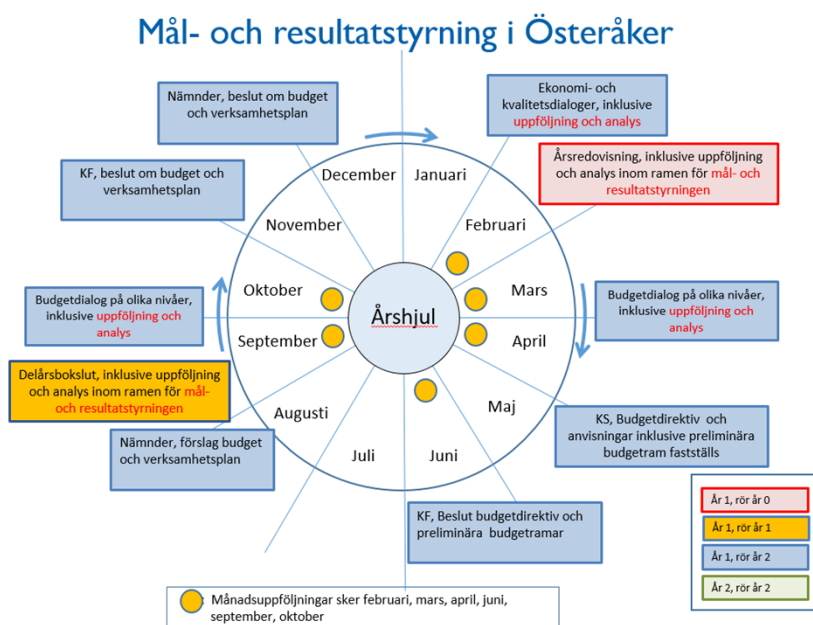
1.5.1 Mål- och resultatstyrning samt budgetprocess

Kommunen har en modell för mål- och resultatstyrning. Målhierarkin består av vision, inriktningsmål på Kommunfullmäktigenivå, resultatmål på nämndnivå, resultatmål på enhetsnivå samt individuella mål för respektive medarbetare. Modellen för mål- och resultatstyrning tydliggör nämndernas strävan att styra sin verksamhet så att kommunens inriktningsmål förverkligas. Det innebär att nämnden definierar nedbrutna resultatmål och indikatorer på nämndnivå utifrån vilka aktiviteter/åtgärder man planerar i sin verksamhetsplan. Det ska finnas en röd tråd mellan inriktningsmål och nämndernas resultatmål, nyckeltal och mätmetoder.

Figur 2. Styrnings- och uppföljningskedjan i mål- och resultatstyrningen

En övergripande uppföljning av inriktningsmålen sker vid delårs- och helårsbokslut. Månadsuppföljningar görs vid sex tillfällen under året (se figur 3 nedan). Rapportering sker till Kommunfullmäktige vid tre tillfällen, det vill säga juni månads månadsuppföljning, samt delårs- och årsbokslut.

Figur 3. Årshjul för mål- och resultatstyrning, samt budgetprocess

1.5.2 Intern kontroll

Intern kontroll utgör en viktig del av kommunens löpande arbete för att uppnå och säkerställa både en effektiv hantering och ett säkert utförande av alla kommunens processer. Moment som skall ingå i internkontrollplanen fastställs dels på central nivå, och dessutom ska verksamhetsspecifika risker identifieras och följas upp, genom att en internkontrollplan upprättas på förvaltnings- och avdelnings- eller enhetsnivå.

Både policy och riktlinjer för intern kontroll har uppdaterats under 2020/2021 och har antagits av Kommunfullmäktige. En risk- och väsentlighetsanalys har genomförts av en arbetsgrupp i Kommunstyrelsens förvaltning, vilket har resulterat i fyra kommungemensamma kontrollmoment som ska ingå i samtliga nämnders internkontrollplaner.

1. Kontrollmomentet syftar till att säkerställa att förvaltningens intäkter och kostnader är korrekt konterade utifrån SKR:s Kommunbas (kontoplan för kommuner) avseende konto och verksamhet, samt att gemensamma verksamheter som avser flera kärnverksamheter enligt SKR:s definition blir korrekt fördelade inför statistikinlämning.
2. Kontrollmomentet syftar till att säkerställa att avdelningarna eller enheterna på respektive förvaltning har upprättat registerförteckningar över sina personuppgiftsbehandlingar i enlighet med dataskyddsförordningen artikel 30.
3. Kontrollmomentet syftar till att säkerställa att kontroll av löneutbetalningar görs månadsvis för att förhindra att felaktiga löner betalas ut.
4. Kontrollmomentet syftar till att säkerställa att kontroll av uppgifter som levereras till andra myndigheter i statistiksyfte kvalitetssäkras för att förhindra felaktigheter i officiell statistik.

I nämndernas verksamhetsberättelser framgår det att kontroll har utförts i den omfattning som planen föreskriver (se bilaga 2, Interkontrollplan). Enda undantaget är kontrollmoment 2, där det vid genomgång har framkommit att några enheter behöver uppdatera sina registerförteckningar och ska göra det under början av 2023.

1.5.3 Centrala styrdokument

Österåkers kommun upprättar styrdokument för att tydliggöra verksamheternas mål, inriktningar, ansvarsområden, samt den värdegrund som kommunen har inom olika områden. Styrdokument av typen plan, program och strategier är dokument som redogör för hur Österåkers kommun ska nå ett resultat under en bestämd period. En policy är ett vägledande dokument som beskriver ett förhållningssätt, en inställning eller attityd som Österåkers kommun ska ha inom ett specifikt område eller fråga. Riktlinjer tydliggör hur åtgärder ska genomföras. Det finns tre särskilt viktiga styrdokument som pekar ut riktningen för kommunkoncernen: *Verksamhetsplan och budget, Mål- och resultatstyrning för Österåkers kommun*, samt *Strategi för verksamhetsutveckling*.

Verksamhetsplan och budget

Varje år beslutar Kommunfullmäktige om en budget för nästkommande år, samt en plan för de två kommande åren. I budgeten behandlas bland annat mål, god ekonomisk hushållning, ekonomiska förutsättningar, investeringar, samt uppdrag.

Mål- och resultatstyrning för Österåkers kommun

Mål- och resultatstyrning för Österåkers kommun beskriver hur kommunala bolag, nämnder, enheter och den enskilde medarbetaren ska jobba för att bidra till kommunens vision och inriktningsmål, med invånaren och brukaren i fokus.

Strategi för verksamhetsutveckling

Strategi för verksamhetsutveckling tar ett samlat grepp över de olika delområden som inryms inom kvalitetsutveckling och ska bidra till att säkra effektivitet och kvalitet i verksamheten, samt ge nämnderna och förvaltningarna vägledning i hur olika utvecklingsinsatser ska prioriteras och drivas för att nå Österåkers vision 2040. Strategin ska prägla kommunens vägval och peka ut riktningen för kommunens förflyttning mot ett framtida önskat läge – en proaktiv och förändringsberedd organisation som kan möta aktuella och framtida utmaningar

Ett urval av viktiga strategiska styrdokument för kommunkoncernen:

- Stad, skärgård, landsbygd. Översiktsplan för Österåkers kommun 2040
- Långsiktig ekonomisk planering
- Barn- och ungdomspolicy för Österåkers kommun
- Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare
- Miljö- och klimatprogram för Österåkers kommun
- Varumärket Österåker
- Kommunikationspolicy för Österåker kommun
- Policy för intern kontroll i Österåkers kommun
- Policy för medarbetares lika rättigheter och möjligheter i Österåkers kommun
- Policy för tillgänglighet (Tillgänglighetspolicy) för Österåkers kommun
- Policy för upphandling i Österåkers kommun
- Strategi för de gröna frågornas hantering i Österåkers kommun
- Transportstrategi - Framtidens transporter 2040, för en enklare vardag
- Policy för Österåkers kommun avseende mutor och jäv

1.5.4 Roller och ansvarsfördelning inom kommunkoncernen

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och består av 51 ledamöter. Det fanns nio olika partier representerade i Kommunfullmäktige under mandatperioden 2018–2022. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell natur eller ärenden av större vikt för kommunen gällande till exempel mål och riktlinjer för verksamheten, budget och plan, kommunalskatt och andra principiellt viktiga ekonomiska frågor. Vidare beslutar Kommunfullmäktige om nämndorganisation och verksamhetsformer, val av ledamöter och ersättare, samt revisorer, folkomröstningar, årsredovisning och ansvarsfrihet.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett övergripande ansvar för kommunens utveckling av verksamheter och ekonomi. Kommunstyrelsen leder, samordnar, stödjer och följer upp.

Nämnder

Nämnderna ansvarar för att styra, leda och samordna verksamheten inom respektive sakområde. De beslutar om resultatmål och resultatindikatorer utifrån kommunens vision och, av Kommunfullmäktige, fastställda inriktningsmål samt internbudget, verksamhetsplan och plan för intern kontroll. Nämnderna rapporterar till Kommunstyrelsen.

Armadakoncernen

Armadakoncernen ska följa de direktiv som utfärdas av Kommunfullmäktige i Österåkers kommun. Armadakoncernen står under Kommunstyrelsens uppsikt och ska hålla kommunen väl informerad om sin verksamhet.

Styrelsen för moderbolaget Armada Fastighets AB fastställer ekonomiska mål för varje enskilt bolag, exklusive Armada Bostäder AB och Armada Kommunfastigheter AB, inom ramen för ägarens krav på koncernen. De inriktningsmål, policys och riktlinjer för kommunala nämnder och förvaltningars agerande som fastställs av Kommunfullmäktige gäller även för Armadakoncernen. Där ingår bland annat fastställande av resultatmål och resultatindikatorer, samt plan för intern kontroll.

1.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv innebär att kommunen använder de gemensamma resurserna varsamt och att kommunens invånare får ut så mycket som möjligt för sina skattemedel. Utifrån ett finansiellt perspektiv innebär det att morgondagens kommuninvånare kan försäkras minst samma servicenivå som dagens kommuninvånare. Det innebär att kommunen bygger upp en god ekonomisk hushållning för att kunna möta oförutsedda konjunktursvängningar och demografiska förändringar.

De finansiella målen och de övergripande målen under avsnitt 1.6.1 och 1.6.2 säkerställer att detta uppfylls för Österåkers kommun. Den samlade bedömningen är att kommunen uppnår god ekonomisk hushållning.

1.6.1 Finansiella mål

För att kunna styra kommunens verksamheter ur ett finansiellt perspektiv krävs att finansiella mål sätts, som i sin tur ska stödja kommunens verksamhetsplan. Lagstiftningen om god ekonomisk hushållning innebär också att en kommun ska ha ett rimligt överskott i både den budgeterade resultaträkningen och i bokslutet.

Följande finansiella mål är beslutade i samband med budget 2022:

1. Nettokostnadsandelen ska högst motsvara 99 procent av skatteintäkter och bidrag som utgiftstak
2. Kommunens utdebitering hålls så låg som möjligt under 2022-2024. För 2022 är den 16:90 öre
3. Kostnadsutvecklingen per invånare ska inte överstiga 3 procent i snitt under mandatperioden
4. Högst 50 procent av pensionskostnader inklusive löneskatt avseende pensionsåtaganden före 1998 som betalas ut årligen, kan finansieras av tidigare reserverade medel i eget kapital
5. Minst 50 procent av investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar (avskrivningar exklusive exploatering) ska finansieras med årets resultat.
6. Årets resultat som överstiger 2 procent av eget kapital kan reserveras för resultatutjämningsreserv i balansräkning under posten eget kapital

Måluppfyllnad

1. Kommunen uppnår ett positivt resultat och lever upp till balanskravet då även resultatet efter balanskravsjusteringar är positivt, se avsnitt 1.7. Nettokostnadsandelen uppgår till 97,9 procent. Målet är därmed uppfyllt för 2022.
2. Kommunens utdebitering är 16:90 öre under 2022, vilket är en sänkning med 10 öre för 3:e året i innevarande mandatperiod och målet bedöms uppfyllt för 2022.

3. Kostnadsutveckling per invånare under 2022 steg något jämfört med föregående år, dock blev den slutgiltiga genomsnittliga kostnadsutveckling under mandatperioden 1,1 procent. Målet är därmed uppfyllt för 2022.
4. Resultatet tillåter att samtliga kostnader avseende pensionsåtaganden före 1998 finansieras av periodens resultat och därmed behöver inte tidigare reserverade medel i eget kapital tas i anspråk. Målet är uppfyllt för 2022.
5. Årets investeringsvolym exkl. exploatering blev 117,3 mnkr. Årets avskrivningar exkl. exploatering uppgick till 28,7 mnkr. Överskjutande belopp om 88,7 mnkr finansieras till 50 procent av årets resultat. Det femte finansiella målet anses därmed uppfyllt för 2022.
6. Under hösten 2021 presenterade Statens offentliga utredningar sitt betänkande av *En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner - En god kommunal bushållning*. En av slutsatserna i utredningen var att resultatutjämningsreserverna inte har uppfyllt sitt syfte, varför utredningen föreslår att dessa succesivt avvecklas och att kommuner istället ska kunna spara överskott i en så kallad resultatreserv med andra förutsättningar. Med anledning av detta kommer kommunen inte att göra någon avsättning under 2022, trots att resultatet per 2022-12-31 överstiger 2 procent av eget kapital.

1.6.2 Kommunfullmäktiges övergripande mål

Kommunens vision, *Österåkers Vision 2040*, ska genomsyra allt som görs i kommunen och varje beslut som fattas.

Kommunens vision lyder:

**Med kvalitet, trygghet och valfrihet i fokus, skapar vi en hållbar framtid.
Österåker - möjligheternas skärgårdskommun**

I visionen lyfts fyra strategiska områden fram: kvalitet, trygghet, valfrihet och hållbar framtid.

Österåkers kommun vision tydliggörs bland annat genom Kommunfullmäktiges inriktningsmål och nämndernas resultatmål och indikatorer. Österåkers kommun arbetar efter en mål- och resultatstyrningsmodell, som utgör styrmodell för nämnderna avseende planering, uppföljning, analys och åtgärder. Som en del av styrmodellen tar respektive nämnd fram resultatmål, resultatindikatorer och mätmetod utifrån Kommunfullmäktiges inriktningsmål och indikatorer.

Kommunfullmäktige har fastslagit sju inriktningsmål med ett antal resultatindikatorer som anger förväntad riktning på lång sikt. Uppföljning av varje mål finns beskrivet i delavsnitt 1.6.2.1-1.6.2.7. För nämndernas resultatmål och indikatorer, se bilaga 1.

Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.

Österåker har ambitionen att erbjuda service av hög kvalitet och ett gott bemötande i alla verksamheter, från första kontakten i kommunens servicecenter, till bemötandet, utbudet och tillgängligheten i idrottshallar, på kulturarrangemang och på biblioteken.

Det ska gå lätt och snabbt att få kontakt med kommunen och svar på de frågor eller hjälp med de ärenden man har. Kundnöjdheten i kontakten med Österåkers kommun ska vara hög. Den löpande servicemätningen, som bedömer servicegraden vid invånarnas kontakt via telefon och mail med kommunen, samt andra typer av undersökningar som mäter kundnöjdheten hos föreningar och företag hjälper förvaltningarna att utveckla och förbättra kvaliteten. Införandet av lättillgängliga kanaler i kommunikationen med kommunen tillsammans med e-tjänster ska förenkla kontakten.

Fem nämnder uppfyller målet för 2022 och fyra nämnder uppnår delvis målet. Detta är en förbättring från föregående år.

Bedömningen är att målet för kommunen som helhet delvis är uppfyllt.

Österåker ska ha en ekonomi i balans

Österåker ska ha en ekonomi i balans. En god ekonomi är en förutsättning för att kunna bedriva en effektiv och kvalitativ verksamhet.

Målet för samtliga nämnder är därför att inte ha någon negativ avvikelse från fastställd budget. Vid en sådan avvikelse ska en analys och åtgärdsplan upprättas. Det finns ett antal finansiella mål som är viktiga för kommunen att uppnå i dess arbete för en god ekonomisk hushållning och som följs under året (se avsnitt 1.6.1).

Åtta av nio nämnder uppfyller inriktningsmålet. Detta är en förbättring från föregående år då tre nämnder inte uppfyllde inriktningsmålet. Den nämnd som har prognostiserat en negativ avvikelse mot budget är Tekniska nämnden. Avvikelsen beror på högre elkostnader under året än prognostiserat.

Bedömningen är att målet för kommunen som helhet är uppfyllt.

Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

Österåker ska erbjuda hög kvalitet i förskola och skola, där barn och elever utmanas, utvecklas och lär. Goda studieresultat och upplevd nöjdhet, trygghet och delaktighet, både för barn, elever och vårdnadshavare är viktigt för kommunen. Det ska finnas goda förutsättningar för barn och elever att lära, för pedagoger att undervisa och för rektorer att verka som pedagogiska ledare. En av de viktigaste förutsättningarna för barn och elevers lärande är pedagogerna, behörig personal både i förskolan och i skolan är ett prioriterat område för kommunen och kompetenshöjande insatser görs som t ex fortbildning av personal.

Målnivåerna inom området är högt ställda, vilket speglar det statliga uppdraget: att alla elever ska nå godkända betyg, att alla barn och elever ska känna sig trygga i verksamheterna, samt att det är behöriga pedagoger som undervisar i förskolor och skolor i kommunen. Även om inte alla uppsatta målnivåerna har uppnåtts, visar nämnderna goda resultat för helåret.

Tre av åtta nämnder når uppsatta mål, fyra nämnder når delvis inriktningsmålet, en nämnd når inte uppsatt mål och en nämnd har inte satt några mål kopplat till inriktningsmålet. Detta är en förbättring från 2021, då endast en nämnd uppnådde målen helt.

Den nämnd som inte når målet under 2022 är Tekniska nämnden, där den planerade inventeringen av trafiksäkerhet vid skolor inte genomförts under året.

Bedömningen är att målet för kommunen som helhet delvis har uppfyllts.

Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning

Österåker har som mål att erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning. Brukarna ska uppleva nöjdhet och en hög kvalitet och tillgänglighet i kommunens verksamheter. Den fysiska miljön, både i verksamheten och i den offentliga miljön, ska vara tillgänglig och attraktiv. Handläggare och personal ska ha väsentliga kunskaper och god kompetens inom respektive område för att kunna möta brukare och anhöriga på ett lämpligt sätt.

Fem av nio nämnder uppfyller inriktningsmålet, tre uppnår delvis inriktningsmålet och en nämnd uppfyller inte målet. Socialnämnden är den nämnd som inte uppfyller uppsatt mål. Detta på grund av att upplevd livskvalitet hos äldre med missbruk inte har ökat enligt uppsatt målnivå efter nämndens insatser.

Bedömningen är att målet för kommunen som helhet är uppfyllt.

Österåker ska ha en trygg miljö

Invånare, medarbetare och brukare ska känna sig trygga i Österåkers kommun. Inriktningsmålet *Österåker ska ha en trygg miljö* spannar över många områden i kommunens verksamhet, från barn och unga i förskola, skola och föreningsliv, till trygghet för äldre och personer med funktionsvariation som är mottagare av insatser. Även trygghet på fritiden och i offentliga miljöer är områden som kommunen arbetar systematiskt med, bland annat genom den förvaltningsövergripande styrgruppen Trygghet och Säkerhet. Målen gällande trygghet i kommunens verksamheter är högt ställda (100 procent trygga barn och elever) och även om alla målnivåer inte har uppnåtts, visar verksamheterna på fortsatt goda resultat. Under 2022 har fortsatt flera förstärkningar gjorts inom området trygghet, både gällande det förebyggande arbetet och det åtgärdande arbetet för att öka tryggheten i kommunen.

Tre av åtta nämnder når uppsatta målnivåer 2022 och fem nämnder når delvis uppsatta mål. En nämnd har inte möjlighet att redovisa något resultatmål för inriktningsmålet.

Bedömningen är att målet för kommunen som helhet delvis är uppfyllt.

Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

Inriktningsmålet om ett långsiktigt hållbart samhälle utgör utgångspunkt för det arbete som ledde fram till kommunens miljömål. Hållbarhet är ett brett begrepp som inbegriper ekologi, såväl som social och ekonomisk utveckling.

Arbetet med att ta fram kommunens nya hållbarhetsramverk med anknytning till Agenda 2030 har slutförts under 2022, och även ett nytt miljö- och klimatprogram har tagits fram under året.

Exempel på arbete som prioriteras av nämnderna under rubriken hållbarhet är att minska utsläpp och matsvinn, erbjuda ett varierat utbud av grön- och naturområden, arbeta med att minska skadliga ämnen i både befintliga och nya verksamheter i kommunen, samt förbättra den ekologiska och kemiska statusen i sjöar, vattendrag och kustvatten.

Fem av åtta nämnder uppfyller inriktningsmålet helt, tre nämnder uppfyller målet delvis. En nämnd har inte möjlighet att redovisa något resultatmål för inriktningsmålet. En mer djuplodande redogörelse av målet görs under avsnitt 23 som innehåller miljöredovisningen.

Bedömningen är att målet för kommunen som helhet är uppfyllt.

Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar

Österåker växer och kommunen vill skapa förutsättningar för en hållbar och balanserad befolkningsutveckling och tillväxt genom samordnad planering av bostäder, infrastruktur, omsorg, arbetsplatser, handel, utbildning och fritid. I Österåker arbetar därför förvaltningarna tillsammans kring de strategiska planer och dokument som pekar ut riktningen för utbyggnad av Österåker. För att ytterligare förstärka det kommunövergripande arbetet inom området har två förvaltningsövergripande styrgrupper tillsatts: Styrgruppen för samhällsfastigheter, samt Styrgruppen för framtid och utveckling.

Fyra av sex nämnder prognostiserar att inriktningsmålet uppnått för året, en nämnd har delvis uppnått målet och en nämnd uppnår inte målet. Tre nämnder har antingen inte möjlighet att redovisa något resultatmål för inriktningsmålet eller har inte satt några mål.

Bedömningen är att målet för kommunen som helhet är uppfyllt.

1.6.3 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning i den finansiella analysen

Syftet med den finansiella analysen är att lyfta fram och identifiera kommunens ekonomiska förutsättningar. Nedanstående beskrivning, enligt RK-modellen, identifierar eventuella finansiella problem för att klargöra den ekonomiska hushållningen. Fokus läggs på trender och ett helhetsperspektiv.

Bild 1 till 7 kartlägger balansen mellan intäkter och kostnader, samt kapaciteten att på lång sikt hantera finansiella svårigheter.

Bild 8 till 11 visar på betalningsförmåga på kort sikt, samt på kommunens åtaganden gentemot tredje part.

Bild 12 visar budgetavvikelser för innevarande år när utfall jämförs mot budget.

Bild 13 är en känslighetsanalys som visar årseffekten på kommunens intäkter och kostnader om givna förutsättningar förändras med en procent.

Bild 1. Nämndernas budgetavvikelser

	2022	2021	2020	2019	2018
Produktionsutskottet	-10,7	-20,6	-15,8	-15,2	-23,4
Kommunfullmäktige	0,9	1,4	1,3	-0,1	-0,8
Val- och demokratinämnden	0,8	-	-	-	-
Kommunstyrelsen exkl PU	1,1	11,4	2,4	0,4	1,1
Förskole- och grundskolenämnden	1,4	14,8	16,3	5,9	-
Kultur- och fritidsnämnden	0,1	-	-	0,5	1,3
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	8,2	-6,2	-6	-6,7	-
Skolnämnden	-	-	-	-	-9,1
Vård- och omsorgsnämnden	31,7	45,6	25,4	-4	-3,7
Byggnadsnämnden	0,0	4,2	1,5	0,2	3,2
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,4	1,1	1,4	1,3	1,4
Tekniska nämnden	-0,9	-6,1	0,1	-4,1	-
Socialnämnden	1,8	-15,5	-5,8	9,1	-8,5
Summa	34,7	30,1	20,8	-12,7	-38,5

En grundläggande förutsättning för att uppnå god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder bedriver verksamheten inom ramarna för den tilldelade budgeten.

Årets resultat för nämnderna tillsammans innebär ett utfall gentemot budget med +34,7 mnkr. Avvikelse som uppstår under innevarande budgetår ska så långt det är möjligt hanteras av nämnderna inom tilldelad budgetram. Nämnderna som redovisar underskott ges i uppdrag att analysera resultatet, samt utarbeta åtgärdsplaner i samband med månadsuppföljningarna, vilket berör två nämnder för årsbokslut 2022. I de fall avvikelser inte går att hantera inom tilldelad budgetram, exempelvis kopplat till större förändringar i volymer, ska istället hanteras i kommande års budget, där nämnderna kompenseras för volymförändringar.

Den positiva budgetavvikelsen på 34,7 mnkr beror främst på att volymerna inom vård och omsorgsnämnden blev lägre än beräknad, vilket bidrog till +31,7 mnkr. Även Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden hade lägre volymer. Nämnden fick även ett obudgeterat statsbidrag om 1,8 mnkr. Sammantaget gav det 8,2 mnkr i överskott för Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Underskottet på Produktionsutskottet blev 10,7 mnkr beroende på ett underskott inom vård och omsorg på ca 7,5 mnkr, resterande kan kopplas till utrangeringar av felaktigt aktiverade kostnader samt ökade kostnader för inköp av utrustning inom utbildning.

Bild 2. Olika kostnaders andel av skatteintäkter och generella statsbidrag (nettokostnadsandel)

	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetens nettokostnadsandel	89,2 %	90,3 %	88,8 %	98,4 %	99,6 %
Avskrivning (andel)	3,5 %	1,6 %	1,4 %	1,8 %	1,8 %
Finansnetto (andel)	5,1 %	-2,3 %	0,5 %	-3,2 %	-1,7 %
	97,9 %	89,6 %	90,7 %	97,0 %	99,8 %

Av bild 2 framgår att verksamheten exklusive avskrivningar och finansnetto tog 89,2 procent i anspråk av skatteintäkter och generella statsbidrag under 2022.

Avskrivningarnas andel var 3,5 procent och finansnettots 5,1 procent. Den totala nettokostnadsandelen om 97,9 procent innebär att resultatet är positivt och uppgår till 2,1 procent av skatteintäkterna.

Bild 3. Investeringsvolym och självfinansieringsgrad

(mnkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoinvesteringar	170,5	79,7	424,6	84,0	106,4
i % av nettokostnad	6,4 %	3,4 %	20,3 %	3,9 %	5,0 %
Avskrivning/nettoinvesteringar	23 %	51,0 %	8,0 %	47,0 %	37,0 %

Årets nettoinvesteringar enligt tabellen är 170,5 mnkr. Självfinansieringsgraden uppgår till 0,5 för 2022.

Bild 4. Årets resultat

(mnkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Årets resultat	57,4	266,6	220,7	67,6	3,9
Resultat före extraordinära poster	57,4	266,6	220,7	67,6	3,9
Resultat exkl. realisationsvinster	84,6	271,3	220,7	67,6	3,9
Resultat exkl. värdeförändring på värdepapper	141,3	207,5	243,5	9,7	3,9

Årets resultat uppgår till 57,4 mnkr att jämföra med budgeterat resultat om 45 mnkr. Differensen från budget består av dels ett överskott i nämnderna men också ökade kostnader beroende på en genomgång av kommunens anläggningsregister där utrangering skett under året.

Bild 5. Soliditet

(mnkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Soliditet	45,8 %	51,5 %	48,1 %	52,7 %	51,3 %
- inklusive pensioner inom linjen	27,3 %	29,7 %	23,1 %	26,3 %	23,2 %
Tillgångsförändring	181	281	51	61	458
Förändring av eget kapital	57	234	-92,7	67,6	3,9

Soliditet är ett mått på det långsiktiga finansiella utrymmet. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med det egna kapitalet. Soliditeten, exklusive pensionsåtaganden inom linjen, uppgår för 2022 till 45,8 procent. Den faktiska soliditeten, inklusive pensionsåtaganden, uppgår till 27,3 procent. Orsaken till att soliditeten har sjunkit är kommunens korrigerig av finansiella leasingavtal som påverkade eget kapital negativt, se avsnitt 5.1.1.

Bild 6. Skuldsättningsgrad

	2022	2021	2020	2019	2018
Total skuldsättningsgrad	54 %	48 %	52 %	47 %	49 %
varav avsättningsgrad	29 %	29 %	29 %	26 %	25 %
varav kortfristig skuldsättningsgrad	14 %	15 %	20 %	18 %	20 %
varav långfristig skuldsättningsgrad	11 %	4 %	3 %	3 %	4 %

Skuldsättningsgraden visar hur stor del av tillgångarna som har finansierats med främmande kapital. Den långfristiga skuldsättningsgraden har ökat med 7 procentenheter jämfört med 2021, beroende på finansiell leasingkulld. Långfristiga skulder består till 70% av leasingkulld och cirka 30% av periodiserade investeringsbidrag. Kommunens har inga långfristiga lån varken till banker eller till kreditinstitut.

Bild 7. Kommunens intäkter

(mnkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetsintäkter	456	447	569	420	396
Skatteintäkter	2 271	2 122	1 998	1 973	1 911
Skatteuttag %	16,90 %	17,00 %	17,10 %	17,10 %	17,35 %

En viktig del vid bedömning av kommunens finansiella kapacitet är vilken potentiell möjlighet kommunen har att påverka sina intäkter. För kommunen utgör skatteintäkter 71% procent av kommunens samlade intäkter, vilket gör att förändringar i skattesatsen är en potentiell möjlighet för kommunen att påverka intäkterna. För 2022 sänktes skattesatsen med 10 öre vilket ger en skattesats för 2022 på 16,90.

Bild 8. Likviditet ur ett riskperspektiv

	2022	2021	2020	2019	2018
Balanslikviditet, %	295	296	220	236	213
Rörelsekapital, mnkr	871	857	615	622	560

Ett positivt rörelsekapital anger att omsättningstillgångarna överstiger kortfristiga skulder, 2022 med 871 mnkr. När det gäller risk ur ett kortsiktigt perspektiv är betalberedskapen i form av likviditet en viktig komponent och kommunens likviditet är god.

Bild 9. Ränterisker

(procent)	2022	2021	2020	2019	2018
Lån med rörlig ränta	-	-	-	-	-
Lån med bunden ränta	-	-	-	-	-

Kommunen har inga lån, därmed inga ränterisker.

Bild 10. Borgensåtagande

(mnkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Borgensåtagande	3 392	3 293	3 293	3 270	3 325
varav inom koncernen	3 392	3 293	3 293	3 270	3 324

Av kommunens totala borgensåtaganden är 100 procent de kommunala bolagens, med fördelningen 85 procent för Armadakoncernen och 15 procent för Roslagsvattenkoncernen

Bild 11. Pensionseskuld

(mnkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Inom balansräkningen	333	347	307	276	244
Inom linjen	604	628	647	671	696
Totalt	937	975	954	947	941
varav återlånat till verksamheten	749	767	772	758	774

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning ska nyintjänade pensionsförmåner redovisas som en avsättning i balansräkningen. Pensionsförmåner intjänade före 1998 ska redovisas under ansvarsförbindelser utanför balansräkningen. Denna del av pensionseskulden är viktig att betrakta ur ett riskperspektiv eftersom skulden löpande skall finansieras över resultaträkningen under de kommande femtio åren.

Kommunens totala pensionseskuld uppgår till 937 mnkr, varav 604 mnkr ligger inom linjen som ansvarsförbindelse. Det innebär således att 64 procent av pensionseskulden inte finns upptagen som en skuld i kommunens balansräkning.

Kommunen har ingen del av sitt pensionsåtagande tryggt i pensionsförsäkring eller i pensionsstiftelse. Däremot är 188 mnkr placerade i värdepapper för att finansiera kostnadstopparna under de år som belastas med högst kostnader. Resterande del av skulden, 749 mnkr, är återlånad till verksamheten, det vill säga finns inte reserverad i form av öronmärkta likvider.

Under 2022 ökade värdet på portföljen i form av återinvesterad direktavkastning med 11 mnkr dock sjönk marknadsvärdet med 30,8 mnkr. Detta genererade en total minskning av värdet på portföljen under 2022 med 19,8 mnkr. Ursprungligen investerades 130,0 mnkr, vilket genererat en återinvesterad avkastning på 45 procent.

Bild 12. Finansiell målsättning, budgetföljsamhet och prognossäkerhet

(mnkr)	Juni	Oktober	Bokslut
Produktionsutskottet	-6,5	-7,5	-10,7
Kommunfullmäktige	0,0	0,0	1,0
Kommunstyrelsen exkl PU	0,0	0,0	1,1
Förskole- och grundskolenämnden	1,0	3,2	1,4
Kultur- och fritidsnämnden	-0,9	0,0	0,1
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	1,6	5,8	8,2
Vård- och omsorgsnämnden	25,0	30,0	31,7
Byggnadsnämnden	0,0	-0,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,5	0,5	0,4
Tekniska nämnden	0,0	0,0	-0,9
Socialnämnden	-2,5	-1,5	1,8
Total nämnderna	18,2	31,5	34,7

Vid månadsuppföljningen per juni prognostiserade nämnderna ett överskott om 18,2 mnkr jämfört med budget för helåret. Vid prognosen i samband med oktober månadsuppföljning hade det prognostiserade resultatet förbättrats till 31,5 mnkr. Helårsresultatet slutade på 34,7 mnkr jämfört med budget. För detaljer för varje nämnd, se avsnitt 9-20.

Bild 13. Känslighetsanalys

(mnkr)	Årseffekt
Skatteunderlagsförändring med 1 %	20,4
Förändring kommunalskatt med 1 kr	129
Nettokostnadsförändring med 1 %	25
10 heltidstjänster	6

Yttre faktorer kan påverka kommunens ekonomi olika mycket och på olika sätt. Tabellen ovan visar ett urval av händelser och vilken helårseffekt de skulle få på resultatet. För god ekonomisk beredskap behöver kommunen ha kännedom om vilken kostnadseffekt olika händelser kan få, för att därigenom skapa förutsättningar att kunna hantera riskerna.

1.7 Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för att skapa förutsättningar för en stabil långsiktig finansiell utveckling. Det övergripande syftet med att ställa krav på en budget i balans är att de löpande intäkterna ska täcka de löpande kostnaderna. Om kostnaderna är större än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre påföljande åren.

Årets resultat för 2022 på 57,4 miljoner kronor justerades så att balanskravsresultatet 2022 uppgår till 139,2 miljoner kronor, varför balanskravet är uppfyllt.

Tabell 9. Balanskravsutredning

Balanskravsutredning (tkr)	2022	2021	2020
Årets resultat enligt Resultaträkningen	57 395	266 623	220 721
- reducereing av samtliga realisationsvinster	-2 068	-	-
+ justering för reavinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
+ justering för reaförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	83 911	-59 171	-22 682
+/- återföring av orealiserade vinst och förluster i värdepapper	-	-	45 482
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	139 238	207 451	243 521
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-	-	-45 702
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv (RUR)	-	-	-
Årets balanskravsresultat	139 238	207 451	197 819

Utveckling över kommunens avsättning till resultatutjämningsreserven (RUR) 2012-2022.

Tabell 10. Ackumulerad avsättning av resultatutjämningsreserven (RUR)

År	Händelse	Belopp	Ackumulerad avsättning
2012	Avsättning med	59 770	59 770
2013	Avsättning med	44 558	104 328
2014	Avsättning med	37 454	141 782
2015	Avsättning med	28 608	170 390
2016	Avsättning med	9 181	179 571
2017	Ingen avsättning	-	179 571
2018	Ingen avsättning	-	179 571
2019	Ingen avsättning	-	179 571
2020	Avsättning med	45 702	225 274
2021	Ingen avsättning	-	225 274
2022	Ingen avsättning	-	225 274

1.8 Väsentliga personalförhållanden

För att nå hög kvalitet i den kommunala servicen är en framgångsfaktor kommunkoncernens medarbetare och hur kommunen och de kommunala bolagen arbetar med personalfrågor. Omvärlden förändras och med den även förväntningar från invånare, främst avseende tillgänglighet, tekniska och individanpassade lösningar. Detta ställer krav på arbetsmiljö, personalfrågor och kompetensutveckling.

I följande avsnitt kommer både kommunkoncernen att behandlas (kommunorganisation tillsammans med bolagen Armada och Roslagsvatten) och kommunens tjänstemannaorganisation. Dessa kommer fortsättningsvis att benämnas kommunkoncernen/koncernen respektive Österåkers kommun/kommunen.

1.8.1 Antal anställda och årsarbetare

Tabell 11. Medelantal medarbetare i Österåkers kommunkoncern (Årsarbetare)

	2022-12-31	2021-12-31
Antal årsarbetare tillsvidare	1 692	1 682
Antal årsarbetare tidsbegränsade	234	203
Summa antal årsarbetare	1 926	1 885

Tabell 11 visar att medelantalet medarbetare i kommunkoncernen, beräknade som totalt arbetade timmar i förhållande till en årsarbetstid, 2022 uppgick till 1926.

Inom Österåkers kommun ökade antalet medarbetare som är tillsvidareanställda med 31 personer och uppgick till 1 790. Omräknat till heltidsanställningar motsvarade tillsvidareanställningarna 1 507 årsarbetare, vilket är samma som föregående år. Österåkers kommun har fortsatt arbetet med att möjliggöra användandet av de anställdas kompetens och resurser på bästa sätt. Kommunen ser över bemanningen när personal slutar och genom behovsanalyser tillsätts de befattningar där det har identifierats ge bästa möjliga leverans av kvalitet till kommunens invånare och brukare. Detta har lett till att antalet tillsvidareanställningar ökat något i antal.

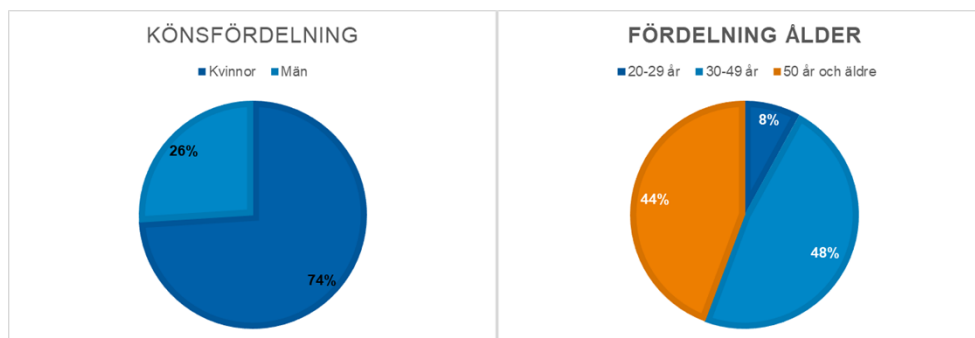
För Roslagsvatten ökade antalet anställda med 15 personer och uppgick till 189. Omräknat till heltidsanställningar motsvarade tillsvidareanställningarna 172 årsarbetare. Armada ökade antalet anställda med 1 och uppgick därmed till 13 anställda.

Tabell 12. Antal anställda medarbetare

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Antal månadsavlönade tillsvidare	1 790	1 759	1 992	1 945
Antal månadsavlönade allmän visstid/SÅVA	269	257	272	261
Antal månadsavlönade vikariat	110	79	113	83
Antal anställda annan tidsbegränsad anställning	141	122	144	127
Antal anställda månadsavlönade	2 310	2 217	2 518	2 411

1.8.2 Könsfördelning, åldersfördelning och utbildningsnivå

Figur 4. Könsfördelning och fördelning ålder, 2022

Sett till alla månadsavlönade i kommunkoncernen är fördelningen av de anställda 74 procent kvinnor och 26 procent män under 2022, vilket är samma andel kvinnor/män jämfört med 2021. Detta är en avspeglning av den överrepresentation av kvinnor som finns inom kommunal och regional sektor. Den kommunala koncernen har en kraftig överrepresentation av kvinnor inom vård, omsorg och skola, medan det motsatta gäller inom områdena teknik, energi och fastighet där män är överrepresenterade. Könsfördelning på ledningsnivå inom de olika organisationerna i kommunkoncernen speglar detta, då fyra av sex förvaltningschefer inom Österåkers kommun vid årsskiftet var kvinnor och i de kommunala bolagen var båda de verkställande direktörerna män.

Antalet chefer i kommunen var vid årsskiftet 130 och i kommunkoncernen 159. Av kommunkoncernens chefer var 72 procent kvinnor, en minskning från 73 procent 2021.

Medelåldern ligger kvar på ungefär samma nivå som 2021. Den totala medelåldern för månadsavlönade tillsvidareanställda i Österåkers kommun 2022 var 46 år, jämfört med 45,9 år 2021. Kvinnor hade en medelålder om 46,9 år och män om 43 år. Inom Armada höjdes medelåldern från 52,9 år 2021 till 54,9 år 2022. Kvinnor hade en medelålder om 54,4 år och män om 55,8 år.

Inom Roslagsvatten ligger medelåldern på en jämn nivå jämfört med 2021. 2022 var den totala medelåldern 44,9 år, där kvinnor hade en medelålder om 42,9 år och män om 46,5 år.

Personalomsättningen inom Österåkers kommun, alltså externa avgångar på egen begäran, inklusive pensionsavgångar, har ökat och uppgår 2022 till 10,63 procent att jämfört med 2021 då personalomsättningen var 9,67 procent. Pensionsavgångarna inom Österåkers kommun ligger på ungefär samma nivå som 2021 och var 18 personer under 2022. Att personalomsättningen ökar något under 2022 härleds till att den osäkra arbetsmarknaden pandemin medförde har börjat stabiliseras igen.

Arbetet med den framtida strategiska personalförsörjningen pågår fortsatt inom Österåkers kommun. Utifrån resultatet av arbetet kan möjligheter skapas för att höja utbildningsnivån i organisationen. Det finns fortsatt framtida utmaningar inom vården och arbetet med att vidareutbilda medarbetare inom vård och omsorgs verksamheter, och på så sätt höja utbildningsnivån och därigenom kvaliteten inom vårdsektorn i de kommunala verksamheterna, planeras fortsätta.

1.8.3 Medarbetarundersökning

Österåkers kommun genomförde den årliga medarbetarundersökningen under november 2022 med fokus på frågor som ledarskap, arbetsmiljö, trivsel och kompetensutveckling. Undersökningen utgör ett viktigt underlag i kommunens årliga uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet, utvärdering av samverkan, samt arbetet med aktiva åtgärder kopplat till diskrimineringslagen och likabehandling.

Undersökningen skickades ut till samtliga tillsvidareanställda och 71 procent av medarbetarna valde att delta. Årets undersökning visade att kommunen på övergripande nivå backat något inom vissa områden, men samtidigt bibehåller hög nivå inom flertalet andra områden. Österåkers kommuns styrkor, sett till resultatet, är att det genomgående är höga resultat inom samtliga undersökningsområden. Organisationens exempelvis god kunskap om rutiner vid diskriminering och kränkande särbehandling, samt hur olyckor och tillbud rapporteras. Gällande SKR:s HME-frågor (hållbart medarbetarengagemang) har det kommunövergripande resultatet sjunkit något, även om resultatet fortsatt är gott, och organisationen behöver arbeta aktivt under kommande år med åtgärder och uppföljning främst inom områdena ledarskap och motivation. Varje verksamhet inom Österåkers kommun tar utifrån sitt resultat fram en handlingsplan för hur arbetet på enheten ska se ut framåt.

Roslagsvatten genomförde en medarbetarenkät under 2022 och 83 procent av Roslagsvattens medarbetare tyckte att företaget var på rätt väg.

Armada genomförde inte någon medarbetarundersökning under 2022.

1.8.4 Rekryteringsbehov och kompetensförsörjning

En välfungerande kompetensförsörjning är avgörande för hur Österåkers kommun möter framtiden. Under 2020 togs en strategisk plan fram där det framgick att organisationen behöver arbeta aktivt, strategiskt och operativt med att skapa bästa möjliga förutsättningar för hållbara medarbetare som kan leverera service och stöd med god kvalitet till de som bor, verkar och vistas i kommunen. Under 2022 har arbetet med att bryta ner planen på förvaltningsnivå fortsatt. De planer som har tagits fram processas vidare av HR-avdelningen för att skapa en samlad strategi för att nå rätt kompetens.

I Österåkers kommun är den stora utmaningen att rekrytera behörig personal inom fritidshem och till vissa lärartjänster inom utbildningsområdet. Även viss kompetens inom samhällsbyggnadsförvaltningen är svår att rekrytera. Men den största utmaningen framåt kommer finnas inom vården då befolkningen blir allt äldre och befintlig kompetens inte kommer kunna fylla det behovet. Det blir därför extra viktigt för kommunen att vara en eftertraktad arbetsgivare och skapa en bra arbetsplats där de anställda trivs och vill utvecklas tillsammans, vilket även är den bästa strategin för att nå nya kompetenser ute på marknaden.

1.8.5 Sjukfrånvaro

Pandemins påverkan är tydlig sett till antal sjukdagar för den kommunala koncernen. Under 2021 avtog smittspridningen något, vilket visade sig i antalet minskade sjukdagar inom de flesta förvaltningar. I början av 2022 ökade smittspridningen igen och sjuktalen för 2022 ligger något högre än 2021. Under 2023, när samhället förhoppningsvis helt återgått till ett mer normalt läge avseende smittspridning, kommer arbetet med att minska antalet sjukdagar i organisationen att återupptas och intensifieras.

Tabell 14. Sjukfrånvaro uppdelat på kön och ålder, samt kort och lång sjukfrånvaro

	2022	2021
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	8,1 %	7,5 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	40,5 %	40,5 %
Sjukfrånvaro för kvinnor	8,9 %	8,0 %
Sjukfrånvaro för män	5,4 %	5,8 %
Sjukfrånvaron i åldrarna 29 år eller yngre	9,4 %	8,9 %
Sjukfrånvaron i åldrarna 30-49 år	7,8 %	7,4 %
Sjukfrånvaron i åldrarna 50 år eller äldre	8,3 %	7,3 %

För Österåkers kommun har den totala sjukfrånvaron ökat under 2022 jämfört med 2021. Ökningen gäller främst kvinnor, samt i åldersgruppen 50 år eller äldre.

Det är fortsatt totalt sett högre nivåer gällande sjukfrånvaron än önskvärt och det pågår fortsatt ett nära arbete med varje chef för att analysera sjukfrånvaron och arbeta för friskare arbetsplatser. Resultatet av detta arbete går ännu inte att se i statistiken, men förhoppningen är att arbetet ska ge effekt och resultat på längre sikt.

1.9 Förväntad utveckling

Österåkers kommun växer. De påbörjade infrastrukturella förändringarna i kommunens centralort är ett led i kommunens åtagande gällande Roslagsbanans utbyggnad, om att verka för cirka 7 000 nya bostäder och arbetsplatser fram till 2035. Fortsatta investeringsplaner föreligger alltså och kommunen ska ta i beaktande att investeringskostnader kommer att uppstå innan kommunen kan tillgodoräkna sig skatteintäkter från nya invånare. Efter slutförd investering ska till exempel flera nybyggda anläggningar förvaltas, både för daglig drift och för att bibehålla värdet.

Att kommunen växer innebär fler skattebetalare vilket i sin tur medför ökade skatteintäkter som möjliggör kontinuerliga resursförstärkningar i kommunens verksamheter.

För mer information om framåtblick och förväntad utveckling per verksamhetsområde, se avsnitt 8 - 21 där det finns en kortfattad beskrivning från respektive nämnd och bolagskoncern.

2 Resultaträkning

(mnkr)	Not	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERN	
		2022	2021	2022	2021
Verksamhetens intäkter	3	455,6	447,4	822,8	927,0
<i>varav jämförelsestörande intäkter</i>	4	2,8	26,9	22,9	140,5
Verksamhetens kostnader	5	-2 883,5	-2 737,1	-3 091,2	-2 938,1
<i>varav jämförelsestörande kostnader</i>	6	-23,8	-21,6	-26,1	-25,2
Av- och nedskrivningar	7	-96,0	-56,1	-206,6	-200,0
Verksamhetens nettokostnader		-2 523,8	-2 345,8	-2 475,0	-2 211,1
Skatteintäkter	8	2 270,7	2 121,7	2 270,7	2 121,7
Generella statsbidrag och utjämning	9	450,5	440,1	450,5	440,1
Verksamhetens resultat		197,3	216,1	246,2	350,8
Finansiella intäkter	10	66,6	78,9	55,9	68,1
Finansiella kostnader	11	-206,4	-29,4	-240,4	-53,9
Resultat efter finansiella poster		57,4	265,6	61,7	365,0
Årets resultat		57,4	265,6	61,7	365,0

3 Balansräkning

(mnkr)		KOMMUNEN		KOMMUNKONCERN	
	Not	2022-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	13	3,1	3,9	3,2	3,9
Materiella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader, tekniska anläggningar	14	1 264,7	1 202,4	4 710,3	4 528,8
- Finansiell leasing	14	269,3	210,6	160,9	169,8
- Maskiner och inventarier	15	14,3	18,5	80,2	78,9
- Övriga materiella anläggningstillgångar	16	252,1	206,0	1 104,8	1 016,4
Finansiella anläggningstillgångar					
- Värdepapper, aktier och andelar	17	124,6	124,6	79,8	79,8
- Bostadsrätter		7,4	7,4	7,4	7,4
- Långfristiga fordringar		4,8	4,8	8,6	9,3
Summa anläggningstillgångar		1 940,3	1 778,3	6 155,2	5 894,4
Bidrag till infrastruktur	18	-	7,5	-	7,5
Omsättningstillgångar					
Förråd		-	-	1,5	0,7
Exploateringstillgångar		73,9	105,3	73,9	105,3
Kortfristiga fordringar	19	395,7	303,6	465,2	336,0
Kortfristiga placeringar	20	782,5	687,6	782,5	687,6
Kassa och bank		65,3	194,6	228,6	301,6
Summa omsättningstillgångar		1 317,5	1 291,1	1 551,7	1 431,3
SUMMA TILLGÅNGAR		3 257,8	3 076,9	7 707,0	7 333,2

(mnkr)	Not	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERN	
		2022-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2021-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		57,4	265,6	61,7	365,0
Resultatutjämningsreserv		225,3	225,3	225,3	225,3
Övrigt eget kapital		1 209,9	944,3	1 576,2	1 209,3
Summa eget kapital	21	1 492,5	1 435,1	1 863,2	1 799,6
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner	22	332,9	307,0	334,1	308,3
Övriga avsättningar	23	616,2	533,0	652,6	566,8
Summa avsättningar		949,2	840,0	986,7	875,1
Skulder					
Långfristiga skulder	24	369,6	341,6	3 845,3	3 736,8
Kortfristiga skulder	25	446,5	460,2	1 011,7	921,7
Summa skulder		816,1	801,7	4 857,1	4 658,5
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 257,8	3 076,9	7 707,0	7 333,2
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser	26	604,1	628,0	604,1	628,0
Borgensförbindelser	27	3 394,7	3 292,7	-	0,1

4 Kassaflödesanalys

(mnkr)	No t	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERN	
		2022-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2021-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		57,4	265,6	61,4	364,8
Justering för ej likviditetspåverkande poster	29	208,8	93,4	366,9	240,7
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		266,2	359,0	428,4	605,5
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-193,4	-140,5	-122,0	-161,2
Ökning/minskning förråd och lager		-	-	-0,7	0,1
Ökning/minskning av exploateringsstillgångar		31,4	-37,8	31,4	-37,8
Ökning/minskning av kortfristiga skulder		-4,5	-61,0	42,4	-32,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten		99,7	119,7	379,4	374,5
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-195,3	-156,8	-507,9	-621,2
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2,1	-	17,6	92,7
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-0,8	0,1	-0,8	0,1
Försäljning av immateriella anläggningstillg.		0,3	-	0,3	-
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar		-	0,4	0,3	0,3
Avyttring av finansiella anläggningstillgångar		-	-	-	99,0
Investeringsbidrag		3,1	76,6	3,1	76,8
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-190,6	-79,7	-487,5	-352,3
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Ökning/minskning av långfristiga skulder		-3,0	-38,0	40,1	-22,8
Ökning/minskning av långfristiga fordringar		7,5	0,4	12,9	3,1
Aktieägartillskott		-	-	1,9	5,1
Amortering av finansiella leasingavtal		-34,4	-14,7	-11,2	-10,8
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-29,8	-52,3	43,6	-25,4
BIDRAG TILL INFRASTRUKTUR					
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur		-8,5	-	-8,5	-
Årets kassaflöde		-129,2	-12,3	-72,9	-3,2
Likvida medel vid årets början		194,6	206,9	301,6	304,8
Likvida medel vid årets slut		65,3	194,6	228,6	301,6

5 Noter

5.1 Not I Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag (SFS 2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt Rådet för kommunal redovisningsrekommendationer (RKR).

5.1.1 Rättelse av fel

Efter en genomgång av kommunens leasingavtal avseende lokaler under 2022 har det skett en omklassificering från operationell leasing till finansiell leasing gällande hyra av fastigheter för objekt med lång kontraktstid. Modell för klassificering har tagits fram i enlighet med RKR:s rekommendation, med hjälp av KPMG. Omräkning har gjorts på kontrakt som har mer än tre år kvar av kontraktstiden eller, vid kortare tid kvar, att det är högst sannolikt att kontraktet förlängs. Jämförelsetalen för 2021 har ändrats, vilket lett till att anläggningstillgångarna har ökat med 242 mnkr, leasingkulden ökade med 251 mnkr och det egna kapitalet påverkades negativt med 42,5 mnkr vilket i sin tur påverkade soliditeten med - 8,1 procent. Påverkan på det egna kapitalet består av skillnaden mellan hyreskostnaden och avskrivningen/räntekomponenten för åren 2006-2020. Resultatpåverkan var 1 mnkr för 2021 och 0,8 mnkr för 2022.

5.1.2 Generella statsbidrag

Migrationsverket har i slutet av augusti betalat ut tillfälligt stöd till Österåkers kommun med anledning av kriget i Ukraina uppgående till totalt 3,6 mnkr. Eftersom det i beslutet inte finns några villkor kopplat till bidraget (inget återbetalningskrav) är SKR:s bedömning att det klassificeras som ett generellt bidrag. I migrationsverkets beslut anges en restriktion om att bidraget får användas under 2022 och 2023. SKR:s bedömning är att bidraget intäktsredovisas med en jämn fördelning från och med juni 2022 till och med december 2023. Österåkers kommun har följt SKR:s bedömning och intäktsfört 7/19-delar under 2022.

5.1.3 Pensionsskuld

Kommunens pensionsförpliktelse redovisas enligt den så kallade blandmodellen, enligt RKR R10. Pensionsskulden är den beräknade framtida skuld som kommunen har till arbetstagare och pensionstagare, inklusive förtroendevalda. Den samlade pensionsskulden återfinns under två rader i balansräkningen: avsättningar för pensioner och kortfristiga skulder, samt under raden ansvarsförbindelse.

Kommunen beslutade 1998 att årligen betala hela det årliga intjänandet av pensionen för individuell avsättning. Därav finns de pensionsförpliktelser som har tjänats in av arbetstagare och pensionstagare före 1998 som en ansvarsförbindelse. Ansvarsförbindelsen räknas årligen upp enligt fastställt index och reduceras med årets utbetalningar till pensionstagarna. Samtliga pensionsskulder är beräknade utifrån SKR:s beräkningsprinciper för pensioner.

5.1.4 Semesterlöneskuld

De anställdas fordran på kommunen i form av intjänad semester, samt ej kompenserad övertid, skuldbokförs som kortfristig skuld. Skulden baseras på konstaterat utfall vid respektive bokslut.

5.1.5 Anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar av väsentligt värde som medför framtida ekonomiska fördelar tas upp som immateriell tillgång. Med väsentligt värde menas minst ett prisbasbelopp. Immateriella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning.

Materiella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning.

Materiella anläggningstillgångar som har betydande komponenter med väsentlig skillnad i nyttjandeperiod skrivs av separat. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs i varje enskilt fall.

Avskrivning sker linjärt för samtliga anläggningstillgångar som är utsatta för värdeminskning.

För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal, till exempel leasing, används den planerade verkliga nyttjandeperioden, som avskrivningstid.

Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt, till exempel verksamhetsförändringar, teknikskiften och organisationsförändringar.

Korttidsinventarier med en ekonomisk livslängd på max 3 år och inventarier av mindre värde, upp till ett prisbasbelopp, kostnadsförs direkt.

Avskrivningstider:

- Internt upprättade kartor – 3 år
- Licenser för förvärvade system – avtalstiden
- Investeringar i gator och vägar – individuella bedömningar av de olika komponenterna
- Mark – värdebeständig, skrivs inte av
- Byggnader – individuella bedömningar av de olika komponenterna
- Inventarier i kontors- respektive verksamhetsmiljö – 10 år/5 år
- Investeringar i IT-hårdvara > 1 PPB – 3 år
- Konst – värdebeständig, skrivs inte av

5.1.6 Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta. Tomter för försäljning, exploateringstillgångar, värderas kollektivt per exploateringsstapp, i anskaffningsvärdet ingår mark, lagfartskostnad och eventuell VA-anslutning.

5.1.7 Sammanställda räkenskaper

För koncernen ingår Österåkers kommun, Armada Fastighets AB (100 %) samt Roslagsvatten AB (43,9 %) i de sammanställda räkenskaperna. Kommunen innehar samtliga aktier i några bolag som inte ingår i de sammanställda räkenskaperna, se vidare i avsnitt 1.2.2.3.

De sammanställda räkenskaperna har upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. I enlighet med den proportionella konsolideringen har endast ägda andelar av räkenskapsposterna för de kommunala, ej helägda företagen, tagits in i koncernredovisningen. Vid konsolidering har de civilrättsliga underkoncernernas bokslut används enligt alternativregeln i rekommendationen RKR R16 om sammanställda räkenskaper.

Inom koncernen förekommer handel mellan bolagen. Eliminering av intäkter och kostnader, samt fordringar och skulder, har gjorts för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. Utöver detta har även övriga kända transaktioner såsom utdelningar, innehav av aktier och dylikt eliminerats.

5.1.8 Leasing

Kommunens leasingavtal gällande fast egendom har under året klassificerats till operationell och finansiell leasing enligt RKR R5. Leasingavtal gällande lös egendom om upp till 36 månader förekommer också, dessa har klassats som operationell leasing.

5.1.9 Skatter

Skatteintäkter:

Skatteintäkterna för bokslutsåret periodiseras enligt SKR:s decemberprognos i enlighet med RKR 4.2. Slutavräkningen för året före bokslutsåret bokförs enligt slutreglering i januari i bokslutsåret.

Skattekostnader:

I kommunens dotterbolag redovisas skatt på årets resultat i resultaträkningen. Den består av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats. Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktigt resultat för framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser. Uppskjutna skattefordringar har värderats till högst det belopp som sannolikt kommer att återvinnas baserat på innevarande och framtida skattepliktiga resultat. Värderingen omprövas varje balansdag. I koncernens balansräkning redovisas dotterbolagens skatt under verksamhetens kostnader enligt RKR R16.

5.1.10 Avsättningar

I balansräkningen finns avsättning för pensioner samt en avsättning för kommunens åtagande inom ramen för Sverigeförhandlingen gällande Roslagsbanans utbyggnad. Vidare finns tre mindre övriga avsättningar. Kommunens bedömning är att avsättningarna lever upp till definitionen av begreppet avsättning.

I koncernens balansräkning redovisas avsättningar för uppskjuten skatt för obeskattade reserver i dotterföretag.

Avsättning för pensioner

Samtliga pensionsskulder som ingår i avsättning för pensioner är beräknade utifrån SKR:s beräkningsprinciper för pensioner, samtliga pensionsförpliktelser omfattas av RIPS.

Sverigeförhandlingen

Avsättningen för kommunens medfinansiering gällande Roslagsbanans utbyggnad som en del av Sverigeförhandlingen avser utbetalningar som kommer verkställas till Storstockholms lokaltrafik. Förpliktelsen kommer att fortleva under en lång tidsperiod. Utbetalningarna har dock redan påbörjats i liten skala och följer en angiven en utbetalningsplan.

Avsättningen innehåller förutom utbetalningarna även en avtalad riskpremie, samt en del som avser diskontering av framtida utbetalningar.

Avsättning till medfinansiering gällande Roslagsbanans utbyggnad är värderad till överenskommet belopp med tillägg för en avtalad riskpremie. Riskpremien ska erläggas av kommunen om det krävs för projektets finansiering. Kommunens bedömning i dagsläget är att riskpremien med allra största sannolikhet kommer behöva erläggas.

Medfinansiering statlig infrastruktur - 276:an

Avsättningen gäller medfinansiering av statlig infrastruktur, avtal finns med Trafikverket. Avsättningen beräknas bli upplöst inom tre år och har inte nuvärdesberäknats p g a den korta löptiden.

Sanering av tomt Berga 15:3

Avsättningen avser saneringskostnader av tomtmark som kommunen förvärvat. Till grund finns en kostnadsbedömning gjord av extern part. Avsättningen är nuvärdesberäknad. Osäkerhet föreligger om tidpunkt för upplösning.

Muddring Tuna hamn

Avsättningen avser muddringskostnader i Tuna hamn för en båtbottentvätt som installerades under hösten 2022. Avsättningen beräknas upplöst under 2023.

5.1.11 Osäkra fordringar

Kundfordringar som är obetalda och har förfallodatum äldre än sex månader redovisas som osäkra fordringar.

Då betalning bedöms utebli skrivs fordran av bokföringsmässigt. Beslut om bokföringsmässig avskrivning innebär inte att bevakning av kommunens fordran upphör.

5.1.12 Kortfristiga placeringar

Kommunen har i dagsläget tre värdepappersportföljer. Bokföringsmässigt är respektive portfölj uppdelad på anskaffningsvärde, det vill säga ursprungligt anskaffningsvärde, samt anskaffningsvärde i samband med reinvesterad utdelning, ränta, och värdereglering.

Portföljerna värderas till marknadsvärde på balansdagen. Den orealiserade värdeökningen är bokförd som värdereglering.

5.1.13 Direktbokning mot eget kapital

Omräkning av bokslut 2021 har gjorts med anledning av rättelse av fel gällande finansiell leasing. Det ledde till en direktbokning mot det egna kapitalet. För vidare information se avsnitt 5.1.1.

5.1.14 Avvikelse från rekommendationer

Kommunen avviker från RKR R4 – materiella anläggningstillgångar. Där uppges att avskrivning ska ske från och med den tidpunkt då tillgången tas i bruk. I posten ”materiella anläggningstillgångar” i balansräkningen ligger anläggningar som har tagits i bruk under räkenskapsåret 2022. Dessa skulle ha börjat skrivas av under året och belastat resultaträkningen med 1,6 mnkr under posten ”av- och nedskrivningar” och därmed påverkat årets resultat med -1,6 mnkr.

5.1.15 Redovisningsprinciper i driftredovisningen

Driftredovisningen baseras på nyckelfaktorer som beräknas inför varje verksamhetsår.

- Löner har belastats med ett personalomkostnadspålägg på 40,15 procent som inkluderar sociala avgifter, avtalsförsäkringar och pensionskostnader.
- Materiella och immateriella anläggningstillgångar belastas med verklig avskrivningskostnad samt en intern kalkylränta på 1 procent för årets genomsnittliga kapitalbindning.

- Gemensam central administration, så kallade overhead (OH) är ett samlat begrepp som syftar till kommunens centrala kostnader för bland annat administration, centrala lokaler, IT, upphandling med flera. Kostnaderna för OH fördelas ut på verksamheterna genom fastställda fördelningsnycklar. Exempel på fördelningsnyckel kan vara antal anställda, antal system med mera.

Intäkter och kostnader som inte hör till någon nämnd bokförs centralt.

5.2 Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Jämförelsestörande poster:

Årligen görs en bedömning för att avgöra vilka poster inom resultaträkningen som ska specificeras som jämförelsestörande intäkter eller jämförelsestörande kostnader i koncernen. Generellt gäller att beloppen ska vara så stora att de utgör en av förklaringarna till avvikelse mot budgeterat resultat. Försåld exploateringsmark, vinster och förluster vid avyttring av anläggningstillgångar, samt gatukostnadsersättningar, klassas alltid som jämförelsestörande.

I dotterbolagen som ingår i koncernen räknas även aktiverat arbete för egen räkning som jämförelsestörande post.

Avsättningar:

En avsättning redovisas i balansräkningen när företaget har en legal eller informell förpliktelse till följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Kommunen har under övriga avsättningar en avsättning för medfinansiering av Roslagsbanan som beräknas i dagens penningvärde. Den indexregleras varje år med KPI. Som räntesats används indikativa räntor från Kommuninvest som om vi band lånen för respektive löptid utefter betalningsplanen som är lagd.

Övriga avsättningar som förfaller till betalning senare än tre år från innevarande år indexregleras med KPI.

5.3 Not 3-31

Not 3 Verksamhetens intäkter

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Försäljningsintäkter	6,5	1,1	6,5	1,1
Jämförelsestörande intäkt	2,8	26,9	22,9	140,5
Övriga taxor och avgifter	138,6	136,4	330,1	312,8
Hyror och arrenden	30,0	25,3	205,7	204,5
Bidrag och ersättningar från staten	133,4	123,6	133,5	0,2
Övriga bidrag	84,0	82,9	84,0	206,5
Försäljning av verksamhet	54,8	47,8	34,6	58,1
Försäljning av exploateringsfastigheter	5,5	-	5,5	-
Försäljning av anläggningstillgångar	-	3,4	-	3,4
Summa verksamhetens intäkter	455,6	447,4	822,8	927,1

Not 4 Jämförelsestörande intäkter

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Aktiverat arbete för egen räkning	-	-	20,1	14,5
Gatukostnadsersättningar / övriga ej budgeterade exploateringsintäkter	0,7	26,9	0,7	26,9
Försäld fastighet	2,1	-	2,1	99,1
Summa jämförelsestörande intäkter	2,8	26,9	22,9	140,6

Not 5 Verksamhetens kostnader

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	1 047,2	1 033,8	1 132,7	1 112,8
Pensionskostnader	95,3	105,9	97,6	107,9
Lämnade bidrag	54,9	50,2	54,9	50,2
Köp av huvudverksamhet	1 235,3	1 152,7	1 249,9	1 166,4
Lokal- och markhyror	168,0	162,7	20,1	14,7
Fastighetskostnader	42,2	32,5	42,2	32,5
Material, tjänster och övriga verksamhetskostnader	216,7	177,7	467,7	428,5
varav skattekostnad	-	-	4,6	6,2
Jämförelsestörande kostnad	23,8	21,6	26,1	25,2
Summa verksamhetens kostnader	2 883,5	2 737,1	3 091,2	2 938,1

Not 6 Jämförelsestörande kostnader

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Exploateringskostnader knutna till markförsäljning	-	21,6	-	21,6
Förlust avyttring anläggningstillgångar	32,8	-	35,1	3,6
Förändring av avsättning	-9,0	-	-9,0	-
Summa jämförelsestörande kostnader	23,8	21,6	26,1	25,2

Not 7 Av- och nedskrivningar

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Immateriella anläggningstillgångar	1,3	2,1	1,3	3,0
Fastigheter och anläggningar	64,0	50,1	162,6	157,4
Maskiner och inventarier	3,7	3,9	13,7	12,1
Nedskrivning	27,0	-	28,9	27,5
Summa av- och nedskrivning	96,0	56,1	206,6	200,0

Av årets nedskrivningar avser 27 mnkr nedskrivning av en fastighet till taxeringsvärde då det ska anläggas en väg på fastigheten. Resterande 1,9 mnkr avser nedskrivning till uppskattat försäljningsvärde på en paviljong i Armadakoncernen, detta p g a att kommunen har slutat hyra paviljongen och den ska ut till försäljning.

Not 8 Skatteintäkter

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Allmän kommunalskatt	2 199,6	2 061,0	2 199,6	2 061,0
Prel slutavräkning innevarande år	56,2	53,2	56,2	53,2
Slutavräkningsdifferens föregående år	14,9	7,5	14,9	7,5
Summa skatteintäkter	2 270,7	2 121,7	2 270,7	2 121,7

Not 9 Generella statsbidrag och utjämning

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Inkomstutjämning	109,7	74,5	109,7	74,5
Kostnadsutjämning	95,4	88,4	95,4	88,4
Regleringsbidrag	132,5	138,5	132,5	138,5
LSS-utjämning	-10,3	9,9	-10,3	9,9
Generella statsbidrag – Tillfälligt stöd Ukraina	1,3	-	1,3	-
Generella statsbidrag – Skolmiljarden	9,8	6,6	9,8	6,6
Övriga generella statsbidrag	-	16,7	-	16,7
Kommunal fastighetsavgift	112,0	105,5	112,0	105,5
Summa generella statsbidrag och utjämning	450,5	440,1	450,5	440,1

Not 10 Finansiella intäkter

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Ränteintäkter	2,3	2,6	2,6	2,9
Realiserade vinster	32,3	5,8	32,3	5,8
Orealiserade vinster	20,5	59,2	20,5	59,2
Borgensavgift	10,9	11,1	0,0	-
Övriga finansiella intäkter	0,5	0,2	0,5	0,2
Summa finansiella intäkter	66,6	78,9	55,9	68,1

Not 11 Finansiella kostnader

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Räntor på lån	-	-	34,9	25,1
Räntor på leasingsskuld	8,6	8,6	7,6	8,0
Räntor på pensionsskuld	6,9	4,6	6,9	4,6
Realiserade förluster	5,0	0,2	5,0	0,2
Orealiserade förluster	104,5	-	104,5	-
Övriga finansiella kostnader	81,5	16,0	81,5	16,0
Summa finansiella kostnader	206,4	29,4	240,4	53,9

Not 12 Särredovisningar
Kommunen
Kommunkoncern

Inga särredovisningar upprättas inom kommunen eftersom affärsverksamhet som behöver särredovisas enligt lag bedrivs i bolagsform.

I koncernen redovisas VA-verksamhet samt renhållning inom ramen för Roslagsvattens bokslut som återfinns på Roslagsvattens webbsida, www.roslagsvatten.se/arsredovisningar.

Not 13 Immateriella tillgångar

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Ingående värde	3,9	5,6	3,9	5,6
Nyinvesteringar	0,8	0,7	0,8	0,7
Avyttring	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Avskrivningar	-1,3	-2,1	-1,3	-2,1
Utgående värde	3,1	3,9	3,2	3,9
Ursprungligt anskaffningsvärde	20,3	20,3	21,5	21,4
Ackumulerade avskrivningar	-17,3	-16,4	-18,3	-17,5
Bokfört värde	3,1	3,9	3,2	3,9
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	5,8	4,2		

Egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar avser uppbyggnad av kartdatabas. För denna tillämpas linjär avskrivning med nyttjandeperiod av 3 år.

Förvärvade immateriella anläggningstillgångar avser licens för kommunens ekonomisystem. Linjär avskrivning tillämpas, nyttjandeperioden har satts till 12 år då avtalet med systemleverantören löper 12 år inkl. förlängningar.

Not 14 Mark, byggnader, tekniska anläggningar

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Ingående värde	1 413,0	1 054,0	4 698,6	4 463,5
Bokat ingående värde finansiell leasing	-	215,4	-	181,5
Nyinvesteringar	235,5	230,8	402,6	425,8
Avyttring	-23,5	-70,1	-43,0	-249,9
Årets avskrivningar	-64,0	-50,1	-162,6	-155,4
Årets nedskrivningar	-27,0	-	-27,0	-
Omklassificering	-	33,2	-	33,2
Utgående värde	1 534,0	1 413,0	4 868,5	4 698,6

Not 14 Mark, byggnader, tekniska anläggningar

Ursprungligt anskaffningsvärde	2 089,5	1 517,5	7 075,4	6 311,2
Bokat ursprungligt anskaffningsvärde finansiell leasing	-	376,9		325,1
Ackumulerade avskrivningar	-555,5	-481,4	-2 206,8	-1 937,7
Bokfört värde	1 534,0	1 413,0	4 868,5	4 698,6
Varav finansiell leasing	269,3	210,6	158,2	169,8
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	27,6	30,7		

Not 15 Maskiner och inventarier

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Ingående värde	18,5	16,0	78,9	31,3
Bokat ingående värde finansiell leasing	-	-	2,2	-
Nyinvesteringar	1,3	8,0	17,4	55,0
Avyttring	-1,8	-0,8	-13,7	-2,8
Avskrivningar	-3,7	-4,7	-1,8	-4,7
Utgående värde	14,3	18,5	83,0	78,9
Ursprungligt anskaffningsvärde	82,1	83,8	252,7	167,4
Ackumulerade avskrivningar	-67,8	-65,3	-169,8	-88,5
Bokfört värde	14,3	18,5	83,0	78,9
Varav finansiell leasing	-	-	2,7	-
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	7,7	6,6		

Not 16 Övriga materiella anläggningstillgångar

Posterna utgörs av pågående arbeten, det vill säga investeringar som ännu inte avslutats. Dessa skrivs inte av ännu.

Not 17 Värdepapper, aktier och andelar

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Stockholmregionen Försäkring AB	3,8	3,8	3,8	3,8
Visit Roslagen	0,1	0,1	0,1	0,1
Långängens förvaltnings AB	30,5	30,5	30,5	30,5
ÖGAB fastighet 6 AB	39,6	39,6	39,6	39,6
Österåkers återvinningscentral	5,7	5,7	5,7	5,7
Armada Fastighets AB	42,6	42,6	-	-
Roslagsvatten AB	2,3	2,3	-	-
HVB förening	-	-	0,1	0,1
Summa värdepapper, aktier och andelar	124,6	124,6	79,8	79,8

Not 18 Bidrag till statlig infrastruktur

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Väg 276 etapp 4 dubbla körfält				
Totalt bidrag	9,0	9,0	9,0	9,0
Ackumulerad upplösning	-9,0	-1,5	-9,0	-1,5
varav årets upplösning	-7,5	-0,4	-7,5	-0,4
Summa bidrag till statlig infrastruktur	-	7,5	-	7,5

Not 19 Kortfristiga fordringar

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Kundfordringar	21,6	38,1	40,7	19,9
Kommunala skattefordringar	124,3	53,2	124,3	53,2
Övriga kortfristiga fordringar	145,2	130,1	181,3	169,4
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	104,6	82,2	118,9	93,5
Summa kortfristiga fordringar	395,7	303,6	465,2	336,0

Not 20 Kortfristiga placeringar

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Marknadsvärde pensionsportfölj				
Nominella räntor	148,5	93,8	148,5	93,8
Svenska aktier	9,9	32,4	9,9	32,4
Utländska aktier	29,6	81,5	29,6	81,5
Likvida medel	-	0,1	-	0,1
Summa	188,0	207,8	188,0	207,8
Marknadsvärde överlikviditetsportfölj 1				
Nominella räntor	405,3	300,0	405,3	300,0
Svenska aktier	8,8	46,9	8,8	46,9
Utländska aktier	29,7	132,9	29,7	132,9
Likvida medel	-	0,1	-	0,1
Summa	443,8	479,9	443,8	479,9
Marknadsvärde överlikviditetsportfölj 2				
Nominella räntor	150,7	-	150,7	-
Summa	150,7	-	150,7	-
Summa kortfristiga placeringar	782,5	687,6	782,5	687,6
Anskaffningsvärde vid årets slut	784,6	605,8	784,6	605,8
Orealiserad värdeförändring vid årets slut	-2,1	81,9	-2,1	81,9
Summa kortfristiga placeringar	782,5	687,6	782,5	687,6

Not 21 Eget kapital

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Ingående värde	1 435,1	1 244,3	1 799,6	1 503,1
Periodens resultat	57,4	265,6	61,7	365,0
Direktbokningar mot eget kap	-	-74,7	-	-73,7
Aktieägartillskott	-	-	1,9	5,1
Utgående värde	1 492,5	1 435,1	1 863,2	1 799,6
Uppdelning av eget kapital				
Resultatutjämningsreserv	225,3	225,3	225,3	225,3
Övrigt eget kapital	1 267,3	1 209,9	1 637,9	1 574,3
- varav reserverat för pensioner	699,2	699,2	699,2	699,2
Utgående eget kapital	1 492,5	1 435,1	1 863,2	1 799,6

Not 22 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelse

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Redovisat värde vid årets början	307,0	268,6	308,3	270,0
Förändring löneskatt	5,1	7,5	5,1	7,4
Indexjustering	3,6	1,4	3,6	1,4
Räntejustering	2,6	2,3	2,6	2,3
Nyintjänad pension	16,1	20,8	16,1	20,8
Utbetalningar	-7,2	-6,2	-7,2	-6,2
Övrig post	5,7	12,7	5,7	12,7
Utgående värde	332,9	307,0	334,1	308,3
Avsättning för pension, anställda	250,7	230,6	251,6	231,6
Avsättning för pension, förtroendevalda	17,3	16,5	17,3	16,5
Löneskatt på ovanstående	65,0	59,9	65,2	60,2
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	332,9	307,0	334,1	308,3

Aktualiseringsgraden uppgår till 79,0%.

Not 23 Övriga avsättningar

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Avsatt för Sverigeförhandlingen				
Redovisat värde vid årets början	533,0	493,7	533,0	493,7
lanspråktaga avsättningar	-8,5	-	-8,5	-
Förändring indexuppräknning	80,4	15,6	80,4	15,6
Förändring av nuvärdet	-	23,7	-	23,7
Utgående avsättning	604,9	533,0	604,9	533,0
Avsatt för medfinansiering Trafikverket				
Nya avsättningar	3,3	-	3,3	-
Utgående avsättning	3,3	-	3,3	-
Avsatt för sanering av tomtmark				
Nya avsättningar	5,0	-	5,0	-
Förändring indexuppräknning	0,8	-	0,8	-
Utgående avsättning	5,8	-	5,8	-
Avsatt för muddring Tuna Hamn				
Nya avsättningar	2,3	-	2,3	-
Utgående avsättning	2,3	-	2,3	-

Not 23 Övriga avsättningar

Avsatt för uppskjuten skatteskuld				
Redovisat värde vid årets början	-	-	33,8	30,3
Nya avsättningar	-	-	5,1	3,5
lanspråktaga avsättningar	-	-	-2,6	-
Utgående avsättning	-	-	36,4	33,8
Summa övriga avsättningar	616,2	533,0	652,6	566,8

Förändring av nuvärdet avser nuvärdet av framtida betalningar.

Not 24 Långfristiga skulder

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Balanserade investeringsbidrag	108,2	106,6	108,2	106,6
Långfristig leasingskuld	255,8	227,9	180,8	192,0
Lån i bank och kreditinstitut	-	-	2 995,9	2 909,1
Övriga långfristiga skulder	5,6	7,1	560,4	529,1
Summa långfristiga skulder	369,6	341,6	3 845,3	3 736,8

Balanserade investeringsbidrag avser lämnade investeringsbidrag från det offentliga. Bidragen löses upp i samma takt som den underliggande investeringen skrivs av.

Balanserade investeringsbidrag avser följande områden:

Stadsutveckling & Trafikplan	80,9	81,9
Reinvestering, gator & vägar	3,0	3,1
Gång & cykel	15,9	12,9
Trafikåtgärder	3,9	3,9
Kultur & Fritid	4,5	4,8
	108,2	106,6

Not 25 Kortfristiga skulder

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Kortfristig leasingsskuld	48,8	23,5	48,8	18,5
Leverantörsskulder	142,7	169,6	191,0	198,6
Personalens skatter, avgifter och avdrag	37,7	16,7	41,7	16,7
Upplupen pensionskostnad	33,6	32,3	33,6	32,3
Upplupen särskild löneskatt	8,2	7,8	8,2	7,8
Semester och övertidsskuld	66,7	71,1	71,2	75,2
Förutbetalda skatteintäkter	-	25,0	-	25,0
Förutbetald intäkt avseende statsbidrag och övriga bidrag från offentlig sektor	16,3	22,6	16,3	22,6
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	82,4	90,7	167,0	138,7
Övriga kortfristiga skulder	10,1	0,7	433,9	386,3
Summa kortfristiga skulder	446,5	460,2	1011,7	921,7

Alla förutbetalda intäkter/inkomster för 2022 kommer att intäktsföras under 2023, detta gäller såväl statsbidrag som övriga inkomster.

Not 26 Pensionsförpliktelser

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Pension för anställda	484,8	502,0	484,8	502,0
Pension för förtroendevalda	1,4	3,4	1,4	3,4
Löneskatt på ovan	117,9	122,6	117,9	122,6
Summa	604,1	628,0	604,1	628,0
Redovisat värde vid årets början	628,0	647,5	628,0	647,5
Förändring löneskatt	-4,7	-3,8	-4,7	-3,8
Uppräkning/indexjustering	14,9	9,3	14,9	9,3
Övrig post	3,5	-2,3	3,5	-2,3
Nyintjänad pension	-2,1	0,3	-2,1	0,3
Ändrat livslängdsantagande i RIPS	-	11,9	-	11,9
Utbetalningar	-35,5	-34,9	-35,5	-34,9
Utgående värde	604,1	628,0	604,1	628,0

I förpliktelsen ingår ett visstidsförordnande gällande en förtroendevald enligt ordinarie pensionsreglemente som gäller inom kommunsektorn.

Not 27 Borgensförbindelser

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Armada-koncernen	2 876,3	2 882,7	-	-
Roslagsvatten AB	13,0	13,0	-	-
Österåkersvatten AB	440,2	396,9	-	-
Övar AB	65,2	-	-	-
Kommunalt förlustansvar småhus	-	0,1	-	0,1
Summa borgensförbindelser	3 394,7	3292,7	-	0,1

Den samlade risken för kommunens borgensförbindelser bedöms mycket låg då nästan hela förbindelsen avser kommunala dotterföretag. Här har kommunen en bra insyn samt kan bedöma att företagen har en solid ekonomisk grund.

Not 28 Leasing

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 1 år				
<i>Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:</i>				
Fastigheter				
Inom ett år	3,1	0,3	0,1	0,3
Senare än 1 år men inom 5 år	7,4	2,9	0,5	1,2
Senare än 5 år	0,5	0,3	0,0	0,3
Summa	11,0	3,5	0,7	1,8
Bilar				
Inom ett år	0,8	-	0,8	-
Senare än 1 år men inom 5 år	1,1	-	1,1	-
Senare än 5 år	-	-	-	-
Summa	1,9	-	1,9	-
Summa operationell leasing	13,0	3,5	2,6	1,8
Finansiella leasingavtal				
Fastigheter				
Totala minimileaseavgifter	364,9	407,9	255,1	274,0
Framtida finansiella kostnader	-60,3	-68,9	-55,9	-63,5
Nuvärde minimileaseavgifter	304,6	339,0	199,2	210,5

Not 28 Leasing

<i>Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:</i>				
Inom ett år	41,0	34,4	11,7	11,3
Senare än 1 år men inom 5 år	123,9	149,0	63,5	61,7
Senare än 5 år	139,7	155,6	124,1	137,5
Summa finansiell leasing	304,6	339,0	199,2	210,5
Variabla avgifter som ingår i periodens resultat	4,4	4,2	4,4	4,1

Not 29 Justering för ej likviditetspåverkande poster

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Årets av- och nedskrivningar	67,2	40,6	194,4	188,3
Årets avyttringar/utrangeringar	23,2	-	23,2	-
Årets förändring av pensionsavsättning	25,9	44,7	26,0	43,6
Årets förändring av övriga avsättningar	91,7	39,3	89,1	40,0
Justering för resultatpåverkan finansiell leasing	0,8	1,0	0,8	1,0
Direktbokning mot eget kapital	-	-32,2	-	-32,2
Periodiserade anläggningsavgifter (Roslagsvatten AB)	-	-	33,5	-
Summa ej likviditetspåverkande poster	208,8	93,4	366,9	240,7

Not 30 Ökning/minskning fritt eget kapital

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Aktieägartillskott	-	-	1,9	5,1
Summa	-	-	1,9	5,1

Not 31 Upplysningar om kostnader för räkenskapsrevision

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2022	2021	2022	2021
Revisionsgranskning sakkunnig PWC	1,1	1,2	2,8	2,1
Revisionsgranskning förtroendevald	0,8	0,6	0,9	0,7
Summa kostnader för räkenskapsrevision	1,9	1,8	3,7	2,8

6 Driftredovisning

6.1 Driftredovisningens uppbyggnad och samband med årsredovisningens övriga delar

Den ekonomiska styrningen sker bland annat genom att Kommunfullmäktige i budget anvisar resurser till Kommunstyrelsen och nämnderna för verksamheten. Kommunfullmäktiges budget utgör därmed en gräns för omfattningen av verksamheterna.

Verksamhetsplan och budget beslutas av Kommunfullmäktige inför varje verksamhetsår. Nämnderna och Kommunstyrelsen upprättar därefter specificerade internbudgetar för sina respektive ansvarsområden.

Driftredovisningen ska innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten. Driftredovisningen följer Kommunfullmäktiges beslutade budget enligt *Budget 2022, Verksamhetsplan 2022-2024 (KS2021/0266)*.

Driftredovisningen visar den löpande verksamhetens utfall gentemot budget. Den speglar också de ekonomiska relationerna mellan nämnder och verksamheter. Driftredovisningen innehåller därför kommuninterna poster.

Den kommunövergripande resultaträkningen innehåller däremot bara kommunexterna intäkter och kostnader. Resultaträkningen omfattar även poster som inte finns i driftredovisningen: skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, finansiella intäkter och kostnader samt extraordinära poster.

Driftredovisningen ska, med eller utan justering, summeras i resultaträkningens poster "verksamhetens intäkter" och "verksamhetens kostnader".

Driftredovisningen delas upp i nämnder och nämnder inklusive centrala poster.

Poster som i det löpande arbetet inte finns i nämndernas driftredovisning är bland annat skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, samt finansiella intäkter och kostnader därtill hanteras personalkostnader och kapitalkostnader i driftredovisningen genom kalkylmässiga beräkningar. Driftredovisningens "verksamhetens intäkter" kan med justering för intäkter som tas centralt summeras ihop till "verksamhetens" intäkter i resultaträkningen.

Det medför att med nuvarande struktur finns koppling mellan driftredovisningen och resultaträkningen i "*verksamhetens nettokostnad*" som motsvarar rad i resultaträkningen "*verksamhetens nettokostnad*" med justering om 8,74 mnkr för år 2022 som beror på att en del av statsbidragen har bokats i nämndernas intäkter och blir en del av nettokostnaden men i resultaträkningen återfinns den i totalen av "*generella statsbidrag och utjämningsystem*". Raden årets resultat finns också koppling.

6.2 Driftsredovisning, nämndnivå inkl. centrala poster

Resultatbudget (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse	Utfall 2021
Kommunfullmäktige	-8,4	-7,5	0,9	-6,9
Kommunstyrelsen	-114,0	-112,9	1,1	-96,5
Val- och demokratinämnden	-1,9	-1,1	0,8	-0,5
Förskole- och grundskolenämnden	-1 038,5	-1 037,1	1,4	-989,7
Kultur- och fritidsnämnden	-108,2	-108,1	0,1	-90,9
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-257,8	-249,6	8,2	-247,2
Vård- och omsorgsnämnden	-669,8	-638,0	31,7	-618,6
Byggnadsnämnden	-7,8	-7,8	0,0	-3,6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,9	-8,4	0,4	-8,4
Tekniska nämnden	-129,8	-130,7	-0,9	-127,8
Socialnämnden	-105,0	-103,2	1,8	-103,6
Produktionsutskottet	0,0	-10,7	-10,7	-15,6
Nämndernas nettokostnad	-2 450,0	-2 415,2	34,7	-2 309,4
Intern kapitalkostnad	12,0	12,5	0,5	13,7
Statsbidrag, maxtaxa mm	10,6	16,3	5,7	13,1
Pensioner, regleringspost	-56,7	-52,2	4,5	-64,4
Lokaler	-5,0	6,0	11,0	-1,2
Oförutsedd verksamhet	-12,0	-90,6	-78,6	-29,8
Exploateringsintäkter	5,0	8,3	3,3	30,3
Verksamhetens nettokostnad	-2 496,1	-2 515,1	-19,0	-2 347,8
Skatteintäkter	2 158,4	2 270,7	112,3	2 121,7
Utgjämningssystem mm	281,0	329,7	48,7	328,0
Fastighetsavgift	110,0	112,0	2,0	105,5
Finansiella intäkter	12,0	66,6	54,6	78,9
Finansiella kostnader, inkl RBC och pension	-20,3	-206,4	-186,1	-20,7
Årets resultat	45,0	57,4	12,4	265,6

Fotnot: Verksamhetens nettokostnad återfinns i resultaträkningens rad "verksamhetens nettokostnader" med en avvikelse om 8,74 mnkr. Det beror på att en del av stadsbidragen har bokats i nämnderna och blir en del av deras nettokostnad, medan de 8,74 mnkr i resultaträkningens återfinns i posten "generella stadsbidrag och utjämningsystem". Därmed avviker också summan av skatteintäkter, utjämningsystem och fastighetsavgift med 8,74 mnkr mot resultaträkningens. 2021 års utfall har justerats för finansiell leasing men -1 mnkr på raden "lokaler", det slår igenom på "verksamhetens nettokostnad" och "Årets resultat".

6.3 Driftredovisning, nämndnivå

Driftsredovisning per nämnd (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Budget- avvikelse	Utfall 2021
Kommunfullmäktige	-8,4	-7,5	0,9	-6,9
Intäkter	-	-	-	-
Kostnader	-8,4	-7,5	0,9	-7,5
Kommunstyrelsen exkl PU	-113,9	-112,9	1,1	-96,5
Intäkter	106,4	129,5	23,1	124,6
Kostnader	-220,3	-242,4	-22,0	-221,1
Val- och demokratinämnden	-1,9	-1,1	0,8	-0,5
Intäkter	0,8	1,3	0,5	-
Kostnader	-2,7	-2,4	0,3	-0,5
Förskole- och grundskolenämnden	-1 038,5	-1 037,1	1,4	-989,7
Intäkter	81,7	106,8	25,1	90,5
Kostnader	-1 120,2	-1 143,9	-23,7	-1 080,3
Kultur- och fritidsnämnden	-108,2	-108,1	0,1	-90,9
Intäkter	9,2	10,8	1,6	8,9
Kostnader	-117,4	-118,9	-1,5	-99,9
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-257,8	-249,6	8,2	-247,2
Intäkter	9,5	10,4	0,9	11,9
Kostnader	-267,3	-260,1	7,2	-259,1
Vård- och omsorgsnämnden	-669,8	-638,0	31,7	-618,6
Intäkter	78,9	115,3	36,4	95,1
Kostnader	-748,6	-753,3	-4,7	-713,7
Byggnadsnämnden	-7,8	-7,8	0,0	-3,6
Intäkter	13,9	12,6	-1,3	16,4
Kostnader	-21,7	-20,3	1,3	-20,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,9	-8,4	0,4	-8,4
Intäkter	5,7	6,9	1,2	6,5
Kostnader	-14,6	-15,3	-0,8	-14,9
Tekniska nämnden	-129,8	-130,7	-0,9	-127,8
Intäkter	8,3	8,4	0,2	23,2
Kostnader	-138,1	-139,2	-1,1	-151,0

Driftredovisning, nämndnivå fortsättning

Socialnämnden	-105,0	-103,2	1,8	-103,6
Intäkter	27,0	29,0	2,0	25,4
Kostnader	-132,0	-132,2	-0,2	-129,0
Produktionsutskottet	0,0	-10,7	-10,7	-15,6
Intäkter	1 126,8	1 158,5	31,7	1 125,2
Kostnader	-1 126,8	-1 169,2	-42,4	-1 140,8
Driftredovisning, nämndnivå fortsättning				
Verksamheternas intäkter	1 468,1	1 589,7	121,5	1 527,9
Verksamheternas kostnader	-3 918,1	-4 004,9	-86,8	-3 837,4
Verksamheternas nettokostnad	-2 450,0	-2 415,3	34,7	-2 309,4

Fotnot: I verksamheternas intäkter är det inkluderat interna intäkter mellan nämnderna på motsvarande 1 146,4 mkr, samt interna kostnader motsvarande 1 213,9 mkr för år 2022.

Årets resultat för nämnderna tillsammans innebär ett utfall gentemot budget med +34,7 mkr.

För mer information om nämndernas ekonomiska utfall se respektive nämnds del i avsnitten 8-19.

7 Investeringsredovisning

7.1 Investeringsredovisningens uppbyggnad och samband med årsredovisningens övriga delar

Den ekonomiska styrningen sker bland annat genom att Kommunfullmäktige i budget anvisar resurser till Kommunstyrelsen och nämnderna för investeringar. Kommunfullmäktiges budget utgör därmed en gräns för omfattningen av investeringarna i verksamheterna.

Verksamhetsplan och budget beslutas av Kommunfullmäktige inför varje verksamhetsår. Nämnderna och Kommunstyrelsen upprättar därefter specificerade internbudgetar för sina respektive ansvarsområden.

Investeringsredovisningen ska innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts. Investeringsredovisningen följer Kommunfullmäktiges beslutade budget enligt *Budget 2022, Verksamhetsplan 2022-2024 (KS2021/0266)*. En omfördelning av investeringsbudgeten beslutades i Kommunfullmäktige, investeringsredovisningen följer fastställd omfördelning enligt *Omfördelning av Österåkers kommuns investeringsbudget (KS2022/0281)*.

Investeringar består av externa utgifter och timkostnader för egen personal enligt tidsredovisning. Förvaltningen belastas med en kapitalkostnad som består av avskrivning plus ränta, räntan för 2022 är 1 procent.

Investeringsredovisningen ska summeras i kassaflödesanalysens poster för investeringar i immateriella, materiella och finansiella anläggningstillgångar. Summan av den anslagsfinansierade och den exploateringsfinansierade verksamheten kan läsas av mot förvärvsposterna samt investeringsbidragsposten i Kassaflödesanalysen för investeringsverksamheten.

Kommunen genomför dels anslagsfinansierade investeringar dels investeringar inom exploateringsområden som bekostas av exploatör. I avsnitt 7.2 redovisas den anslagsfinansierade investeringsverksamheten per område och i avsnitt 7.3 redovisas den exploateringsfinansierade. Tillsammans utgör de årets totala investeringar i investeringsredovisningen som uppgick till 193 mnkr (133 mnkr 2021).

7.2 Anslagsfinansierad investeringsverksamhet

Nämnd	Investeringskatergori (tkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse	Utfall 2021
TN	Attraktiv offentlig miljö	- 37 231	- 39 836	- 2 605	- 41 577
TN	Stadsutveckling/Trafikplan	- 2 200	- 1 493	707	- 5 657
TN	Reinvestering, gator och vägar	- 49 814	- 49 612	202	- 9 524
TN	Trafikåtgärder	- 3 350	- 2 105	1 245	- 2 703
TN	Beläggningsåtgärder	- 4 000	-	4 000	- 6 856
TN	Gång och cykelvägar	- 11 185	- 14 739	- 3 554	- 33 158
TN	Kultur och fritid	- 9 700	- 5 507	4 193	- 8 938
TN	Miljöåtgärder	- 255	- 54	201	344
TN	Digitala kartor	- 1 515	- 1 200	315	- 679
TN	Övrigt	-	1 195	346	-
	Summa Totalt TN	- 119 250	- 114 200	5 050	- 104 948
KS	KS Ledning övrigt	- 4 000	- 1 538	2 462	-
PU	PU	- 4 000	- 1 650	2 350	- 3 959
	Totalt Österåkers kommun	- 127 250	- 117 388	9 862	- 108 907
	Finansiell leasing - fastighet	-	- 87 500	- 87 500	-10 800
	Totalt Österåkers kommun inkl finansiell leasing	- 127 250	- 204 838	-77 638	- 119 707

Fotnot: TN = Teknisk nämnd, KS = Kommunstyrelsen, PU = Produktionsutskottet

Nedan en kortfattad beskrivning av de största projekten som ingår i respektive post.

Attraktiv offentlig miljö

- Järnvägsparken; avslutat projekt under året, invigning av parken skedde 3 juni 2022.
- Kråkbergsparken; (Norrgårdshöjden, aktivitetspark), utfall för 2022 uppgår till 4,6 mnkr. Intag av ersättning från exploatör tidigareläggs, vilket ger en avvikelse mot årets budget på - 1,4 mnkr. Byggnationen påbörjades under augusti 2022.
- Slussen, vattenreglering och slussportar, fiskvandringväg; utfall för 2022 uppgår till 24,5 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på - 5,7 mnkr. Stora ökningar i materialpriser och komplicerade geotekniska förhållanden på platsen har lett till kostnadsökningar i produktionen. Även renoveringen av själva slussluckorna har ökat i kostnad. Godkänd slutbesiktning genomfördes 30 november 2022, dock med vissa anmärkningar som kvarstår och åtgärdas under vintern/våren 2023.
- Åkers kanal stadspark, utfall för 2022 uppgår till 3,1 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på - 0,5 mnkr. Åtgärder inkluderar markarbeten och renovering av bryggorna vid Slussvaktarbostaden, samt planteringar vid Slussholmen.

Stadsutveckling/Trafikplan

- Kollektivtrafikåtgärder och infartsparkeringar, utfall för 2022 uppgår till 1,5 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på 0,7 mnkr. Busshållplats på Tråsättravägen vid Åkerhielms väg och busshållplats på Centralvägen i höjd med Slussholmen har byggts.

Reinvesteringar, gator och vägar

- Belysning & underhåll – gator och vägar, utfall 2022 uppgår till 4,6 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på -0,49 mnkr. Nya belysningar har satts upp, kompletterats eller anpassats på kommunala vägar, gång och cykelvägar, samt i gångtunnlar. Renovering av lokalgata Norra Skogsrundan, inklusive breddning av trottoar, samt ny asfalt på trottoar och körbana.
- Säbybron, utfall för 2022 uppgår till 44,4 mnkr, vilket ger en positiv avvikelse mot årets budget på 0,7 mnkr. Entreprenaden påbörjades vid årsskiftet och inleddes med ledningsomläggningar av Norrvattens vattenledning och Eons fjärrvärmeledning. Utöver detta har trafikomläggningar genomförts, en tillfällig gång- och cykelväg, samt röjning utförts. Projektet beräknad vara klart hösten 2024.

Gång- och cykelvägar

- Margretelundsvägen etapp 2 (Gröndalsv-Gårdslötsv), utfall för 2022 uppgår till 4,7 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på - 2,5 mnkr. Kostnadsökningar beror på omvärldsläget, höga kostnader för tillkommande arbeten, samt byggherrekostnader har medfört att både kommunens och Roslagsvattens andel ökade. Projektet slutfördes under året.
- Trälhavsvägen, gång- och cykelväg, utfall för 2022 uppgår till 8,7 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på - 5,7 mnkr. En tidigare lagd start av entreprenaden med anledning av Roslagsvattens nya reningsverk påverkar utfallet negativt. Start av entreprenaden skedde september 2022, och väntas fortsätta under 2023 och 2024.

Trafikåtgärder

- Tillgänglighetsåtgärder, utfall för 2022 uppgår till 1,0 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på +0,1 mnkr. Åtgärder som genomförts är ledstråk Storängstorget och del av korsningen Bergavägen/Storängsvägen.
- Trafiksäkerhetsåtgärder, utfall för 2022 uppgår till 1,0 mnkr vilket ger en avvikelse mot årets budget på +0,5 mnkr. Åtgärder som genomförts är farthinder på flertalet platser, korsningen Bergavägen/Storängsvägen, passage vid Häggkullevägen och bommar vid två gång- och cykelvägar.

Kultur och Fritid

- Österåkers Multiarena, utfall för 2022 uppgår till 4,7 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på + 2,6 mnkr. Inventarier i form av kontorsmöbler, konferensutrustning, gymutrustning, friidrottsmaterial, skolutrustning och klätterutrustning i hallarna har köpts in.

Miljöåtgärder

- Miljöåtgärder, utfall för 2022 uppgår till 0,05 mnkr, vilket ger en avvikelse mot årets budget på +0,2 mnkr. Några mindre åtgärder för att förbättra dränering har genomförts vid Skånsta betes- och rashagar.

Digitala kartor

- Digitala kartor, årets flygfotografering kunde inte genomföras fullt ut på grund av väderförhållanden.

Projekt som sträckt sig över flera år, avslutade under 2022

Nämnd	Projekt (tkr)	Årets budget	Årets utfall	Total budget	Totalt utfall
TN	Trafiksäkerhetsåtgärder	-	-	-1 000,0	-871,7
TN	Slussvaktarbostaden	-	-	-500,0	-238,7
TN	Kommunala gator och vägar - belysning	-	-	-1 200,0	-1 506,9
TN	Kommunala gator och vägar - renoveringar/ombyggnad	-	-	-8 200,0	-10 075,3
TN	Cirkulationsplats Sockenvägen/Långhundravägen	-	-	-16 250,0	-3 828,5
TN	Pollineringsplan	-	-	-	- 249,6
TN	Reinvesteringar idrottsanläggningar	-	-	-	- 552,4
TN	Gång och Cykelvägar återgärder samt nybyggnad	-	- 142,1	- 9 250,0	-15 069,3
TN	Konst i offentlig miljö	-	-	-600,0	-563,4
TN	Tillgänglighetsåtgärder	-	-	-3 800,0	-2 320,7
TN	Mulithallen inventarier	- 9 000,0	-4 727,4	-9 000,0	-4 802,6
TN	Tingshuset Norrö	- 300,0	-169,1	-860,0	-392,0
TN	Biskopstuna	- 500,0	-14,7	-1 400,0	-481,5
TN	Stadspark Åkers kanal	-	-4,3	-500,0	-1 464,8
	Totalt	-9 800,0	-5 030,0	-52 560,0	-42 417,4

7.3 Exploateringsfinansierad investeringsverksamhet

Att exploatera innebär att förnya användningen av mark och att bygga bostäder, kontor, industrier och gator. I nya områden bygger oftast kommunen gatunät, parker och andra allmänna anläggningar och byggherrarna bostäder och industrier. Vägar och andra anläggningar som ägs av kommunen efter exploateringstidens slut ingår i kommunens investeringar. När infrastrukturen är klar tas ersättning ut av byggherrar och boende. Exploateringsprojekt där kommunen är markägare innebär ofta intäkter till kommunen i form av försäld mark.

Under året pågick projektering och utbyggnad av infrastruktur i områdena som listas nedan. Exploatering ska vara självfinansierad över projektens livslängd. Utgifter för exploatering var 75,6 mnkr att jämföra med 23,4 mnkr 2021.

Exploateringsprojekt (tkr)	Utfall 2022	Utfall 2021
Valsjöskogen- Utgrävning	-714	-
Rallarvägen- SL avslut	-20 745	-
Söra Kvarter	-6 652	-
Säby Hage (Hagby 1:3)	-2 414	-3 882
Fredsborg etapp 4	-66	-8 637
Berga 6:406 mfl	5 702	-7 196
Täljöviken etapp 4	-850	-2 785
Österåkers Multiarena	-5 190	-929
Husby 4:29	-5 062	-
Tuna hamn	-1 537	-
Husby 3:27 (Sågvägen)	-38 063	-
Övriga	-723	43
Totalt Österåkers Kommun	-75 602	-23 384

8 Kommunfullmäktige

8.1 Viktiga händelser

- Årsredovisning 2021 för Österåkers kommun har godkänts och ansvarsfrihet för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Österåkers kommun avseende verksamheten för 2021 beviljats
- Miljö- och klimatprogram 2030
- Det allmänna valet ägde rum den 11 september 2022. Kommunfullmäktiges första sammanträde i den nya mandatperioden skedde den 17 oktober 2022
- Val av Kommunfullmäktiges presidium för mandatperioden
- Politisk organisation i Österåkers kommun för mandatperioden och reglementen för Kommunstyrelsen och övriga inrättade nämnder, har antagits
- Val av förtroendevalda som sitter i nämnderna för mandatperioden, har beslutats inklusive val av Kommunallråd
- Budget för 2023, samt verksamhetsplan 2023-2025 för Österåkers kommun, har fastställts

8.2 Verksamhetsuppföljning

Det allmänna valet ägde rum den 11 september 2022. Kommunfullmäktiges första sammanträde i den nya mandatperioden skedde den 17 oktober 2022.

Under 2022 har 8 sammanträden genomförts. Kommunfullmäktiges majsammanträde ställdes in på grund av få ärenden att behandla.

Revisorerna utförde inom ramen för sin årliga revisionsplan redovisnings- och förvaltningsrevisionsrelaterade projekt. Under 2022 har revisorerna lämnat följande granskningsrapporter:

- Granskning av Vård- och omsorgsnämndens styrning och kontroll hänförlig till pandemin
- Granskning av Kommunstyrelsens styrning, uppföljning och kontroll av produktionsutskottet och produktionsförvaltningen

8.3 Ekonomisk uppföljning

Kommunfullmäktige och dess verksamhets nettokostnad uppgår till 7,5 mnkr, vilket innebär en positiv avvikelse mot budget om 0,9 mnkr.

Överskottet beror på att den tilldelade budgeten för posten övriga kostnader inte har nyttjats fullt ut.

8.4 Framåtblick

Utbildning för Kommunfullmäktiges ledamöter och ersättare kommer att ske under en särskild utbildningsdag, måndagen den 13 februari 2023.

Fortsatt arbete under 2023 är att utveckla digital ärendehantering genom digitala sammanträdeshandlingar och utlåning av surfplattor, men även genom ökat nyttjande av digital signering av tjänsteutlåtanden.

9 Val- och demokratinämnden

9.1 Viktiga händelser

- Valkansliet har i samband med valet 2022 rekryterat röstmottagare
- Säkerställt att röstmottagarna genomgått obligatorisk utbildning inför arbetet med förtidsröstning eller i vallokal
- Säkerställt att det inför valet fanns det material som behövdes för att genomföra valet
- Annonsering i samband med valet

9.2 Verksamhetsuppföljning

Under 2022 fokuserade Val- och demokratinämnden på att genomföra det allmänna valet den 11 september. Österåkers kommun växer sett till antalet invånare, och därmed röstberättigade, vilket innebar att Kommunfullmäktige beslutade att utöka antalet valdistrikt, från tidigare 21 till 25 valdistrikt.

9.3 Ekonomisk uppföljning

Val- och demokratinämndens nettokostnad uppgick till 1,1 mnkr, vilket innebär en positiv avvikelse mot budget om 0,8 mnkr. Överskottet beror på att statsbidraget för 2022 års riksdagsval var högre än budgeterat till följd av fler röstberättigade i kommunen.

9.4 Framåtblick

Valnämnden kommer att arbeta med att genomföra förestående val till Europaparlamentet år 2024. Österåkers kommun växer sett till antalet invånare, och därmed röstberättigade. För Valnämnden innebär arbetet inför valet att rekrytera röstmottagare, boka upp lokaler för förtidsröstning och för valdagen, säkerställa att det inför valet finns det material som behövs för att genomföra valet, samt att röstmottagarna har genomgått obligatorisk utbildning inför arbetet med förtidsröstning eller i vallokal.

Nämnden kommer aktivt att arbeta för att öka valdeltagandet i allmänna val, samt val till Europaparlamentet.

10 Kommunstyrelsen exklusive PU.

10.1 Viktiga händelser

- Detaljplan för Röllingby södra etapp 1 har vunnit laga kraft och flera detaljplaner är antagna av Kommunfullmäktige
- Två planuppdrag är avslutade, Östra Kanalstaden etapp 2 och Säbydepån
- Österåkers multiarena är färdigställd och hyrdes in från 1 juli
- Förvaltningen har gjort insatser inom krisorganisation samt kriskommunikation på grund av Rysslands invasion av Ukraina
- Flertalet insatser har genomförts under året för att stärka Österåkers kommun som attraktiv arbetsgivare: ny visselblåsarfunktion, införande av förmåncykel, framtagandet av en digital preboardingprocess för nyanställda, framtagande av konceptet Årets möjliggörare och en ny karriärsida på webben.
- Delar av förvaltningen har präglats av förberedande arbete och aktiviteter avseende valet 2022 där stort fokus har legat på trygghet och säkerhet
- Flera kvalitetsförstärkande dokument har tagits fram under året, bland annat Strategi för verksamhetsutveckling, ett miljö- och klimatprogram och ett hållbarhetsramverk.

10.2 Verksamhetsuppföljning

Förvaltningens arbete med digitalisering är ett prioriterat område, förvaltningen fortsätter att stödja verksamheterna med automatisering, från kartläggning till färdig lösning. Under året har särskilt fokus lagts på cybersäkerhet med tanke på det rådande omvärldsläget.

Samordningsansvaret för kommunens arbete med krigsflyktingar med anledning av Rysslands invasion av Ukraina ligger på Kommunstyrelsen och stora delar av förvaltningen har haft särskilda uppdrag kopplad till detta gällande exempelvis krisorganisation, kriskommunikation, iordningsställande av boenden, utredning av ekonomiska konsekvenser etcetera.

Arbetet har under året fokuserats på planering i anslutning till Åkersbergas centrala delar och i kollektivtrafknära lägen, längs Roslagsbanans stationer västerut, i enlighet med inriktningen i översiktsplanen. Bebyggelseutvecklingen prioriteras i områden nära kollektivtrafik, VA-områden och service, med fokus på Roslagsbanans influensområde. Planprogramarbete pågår inom Hacksta-Berga, Åkers-Runö och Täljö-Gottsunda.

Under perioden har flertalet strategiska styrdokument tagits fram av förvaltningen, särskilt med fokus på verksamhetsutveckling och på hållbarhet.

10.3 Ekonomisk uppföljning

Kommunstyrelsen (KS) redovisar en nettokostnad om 112,8 mnkr, vilket motsvarar ett överskott mot budget om 1,1 mnkr. Överskottet fördelar sig med ett överskott om 23,1 mnkr på intäktssidan och ett underskott om 22 mnkr på kostnadssidan. Avvikelsen på intäktssidan avser främst externa bidrag som inte varit budgeterade.

10.4 Framåtblick

Framåtblicken för Kommunstyrelsens verksamheter kan sammanfattas i fyra fokusområden: hållbarhet, digitalisering, verksamhetsutveckling, samt trygghet och säkerhet.

Framåt finns ett behov av att skapa forum för förvaltningsövergripande strategiskt hållbarhetsarbete. Likaså att öka takten i arbetet med medborgardialoger och kommunikation kring hållbarhet, klimat och energi, samt Agenda 2030. Det finns behov av digitala verktyg för att redovisa kommunens klimat- och miljöprestanda och att involvera invånare i miljö- och hållbarhetsarbetet. Ett nytt verktyg för redovisning av målarbetet, bland annat inom hållbarhetsområdet, har köpts in och kommer att lanseras på www.osteraker.se under 2023.

Digitaliseringens möjligheter kommer vara en viktig framgångsfaktor för kommuner. Österåker har goda möjligheter att lyckas i detta då kunskapen och kompetensen i organisationen är god. Fokus framåt kommer att ligga på verksamhetsutveckling genom automatisering i syfte att höja invånarnas mervärde och effektivisera verksamheternas processer, samt att skapa större tillgänglighet genom utvecklandet av fler e-tjänster. Även cybersäkerheten kommer fortsatt vara ett prioriterat område.

Arbetsmarknaden fortsätter att vara alltmer rörlig och utmaningen för alla organisationer framåt är att locka och behålla sin kompetens. Utifrån det behöver Österåkers kommun som organisation fortsätta att vara lyhörda och innovativa. I kommunens ambition att vara en attraktiv arbetsgivare kommer förvaltningen därför att fortsätta arbeta för att den röda tråden från kommunens övergripande vision till medarbetarnivå blir tydlig och skapar mervärde för såväl den enskilde medarbetaren som för organisationen i stort.

Kraven har ökat gällande krisberedskapsarbetet och civilt försvar. Flertalet krisövningar har genomförts i kommunledningsgruppen samt i krisorganisationen under året och fortsatt arbete med att vässa organisationen kommer pågå under kommande år.

II Produktionsutskott

II.1 Viktiga händelser

- Kvaliteten i grundskolan har ökat ytterligare, och de kommunala grundskolorna återfinns i nationell ranking bland de bästa kommunerna i Sverige
- Ett AI (artificiell intelligens) - baserat verktyg har implementerats genom Elevhälsans centrala team
- Handlingsplan framtagen för anpassning av verksamhet när IES Internationella Engelska Skolan startar höstterminen 2024
- Förberedelseklasser (FBK) för elever från Ukraina har startats under året. Totalt finns cirka 45 elever från Ukraina i kommunala utbildningar
- Ny organisation med nya rektorsområden i förskolan var på plats hösten 2022
- Österåkers gymnasium erbjuder från hösten 2022 sökande med autismspektrumtillstånd tillgång till samtliga program
- En handlingsplan är framtagen för en ekonomi i balans inom vård och omsorg, där ett flertal aktiviteter har startat inom området behovsanpassad bemanningsplanering

II.2 Verksamhetsuppföljning

Programmet *Samverkan Bästa Skola* i samverkan med Skolverket har avslutats och resulterat i, bland annat, ett nytt årshjul vad gäller planering av kommunal utbildning. Det systematiska kvalitetsarbetet (SKA) har utvecklats för att säkerställa underlag till ständigt förbättringsarbete och resursfördelning. Det omfattar hela utbildningskedjan från förskola till gymnasium. Funktionen biträdande rektor/biträdande enhetschef finns från och med 2022 på varje organisatorisk enhet.

I början av året var frånvaron bland både barn och medarbetare hög inom förskolan, och detta i kombination med brist på vikarier påverkade personalkostnaderna. Rekrytering har pågått under året för att möta målet om personaltäthet i förskolan.

Den fortsatta implementeringen av det systematiska kvalitetsarbetet i grundskolan innebär större delaktighet för alla medarbetare på skolor och förskolor. Målet är att komplettera förvaltningens arbete med att styra, stödja och leda undervisningen i skolorna. Grundskolan startade extra förberedelseklasser, FBK, från höstterminen, en på Solskiftesskolan och en på Söraskolan. Under året har nya digitala verktyg införts som ger ökad likvärdighet och kvalitet, samtidigt med ökad effektivitet.

Främjande och förebyggande arbete på gymnasiet har under året givit ett gott resultat, samtidigt som åtgärdande insatser genomförts. En ny satsning på trygghetsteam har haft en positiv inverkan. Skolan har genomfört deltagande i Ungt Företagande (UF) för att stärka entreprenörskap, samt initierat och deltagit i ett antal internationella samarbeten och utbyten.

Ny modell för drift och underhåll av sporthallar och fritidsanläggningar har implementerats under året, och fungerar väl.

Äldreomsorgen har haft ökade kostnader för vikarier, sjuklöner och skyddsutrustning under första kvartalet 2022 på grund av covid-19. Under året har införande av ny välfärdsteknik i verksamheterna varit ett fokusområde. Verksamheterna inom äldreomsorgen har genomfört kompetensutveckling inom nya digitala verktyg, bemötande, brandutbildning, handrehabilitering och förflyttningsteknik. Under sommaren 2022 har Ljusterö hemtjänst välkomnat sommargäster från kranskommuner i samma omfattning, som innan pandemin.

Utveckling av verksamheten för LSS barn- och ungdomsverksamhet har genomförts där en genomförandeplan mot en ekonomi i balans är framtagen och arbetet har påbörjats. Arbetet syftar till en anpassning av verksamheten vad gäller kapacitet i antal platser, öppettider och bemanning. Under 2022 har arbetet med en ny bemanningsprocess påbörjats. Syftet är att optimera personalplaneringen och minska antalet vikarietimmor inom verksamheterna. Detta för en ökad kontinuitet hos kund och en ekonomi i balans. Projektet med bemanningsprocessen har mynnat ut i en bemanningshandbok som togs i bruk fjärde kvartalet 2022. Verksamhetsområdet funktionsnedsättning har under året satsat på kompetensutveckling inom lågaffektivt bemötande, brandskydd, förflyttningsteknik och palliativ vård.

11.3 Ekonomisk uppföljning

Produktionsutskottets driftsresultat för helåret 2022 innebar ett underskott om 10,7 mnkr. I resultatet ingår ökade kostnader för avskrivningar av inköpt utrustning främst inom utbildning, vilket utgör skillnaden mot föregående prognos.

Kostnaderna överstiger budget med 3,6 procent, intäkterna avviker positivt med 2,8 procent mot budget. Personalkostnader uppgick till 69,4 procent av omsättningen.

De lägre kostnaderna utgör del av effektiviseringen inom verksamheten, där åtgärder genomförts enligt plan för grundskolan. Avvikelse i övriga kostnader utgörs i huvudsak av ökade livsmedelskostnader till följd av rådande inflation. Avvikelser i intäkter utgörs i huvudsak av ej periodiserade intäkter inom vård och omsorg gällande statsbidrag. Förskolan uppvisar en ekonomi i balans, där rekryteringen fortgår för att uppnå målsättningen i personaltäthet.

11.4 Framåtblick

Framåt fortsätter arbetet med att säkerställa en långsiktig ekonomi i balans i kombination med efterfrågad kvalitet inom utbildning och vård och omsorg. Arbetet kommer att ha stor koppling till verksamheternas förmåga att på kort och lång sikt planera rätt kapacitet och personalstyrka, samt skapa förutsättningar för minskad sjukfrånvaro efter pandemins höga sjuktal. Anpassning och underhåll av lokalytor och utnyttjande av dessa är också ett viktigt fokusområde, liksom inköpsrutiner för hantering av ökade kostnader till följd av inflationen.

Digitaliseringen av verksamheten kommer att fortsätta, då de flesta av initiativen inom verksamhetsutveckling och effektivisering har bäring på digitalisering. Processkartläggning och utveckling av rutiner pågår löpande, så även under 2023.

12 Förskole- och grundskolenämnden

12.1 Viktiga händelser

- Kommunfullmäktige fattade beslut om ny nämndorganisation från 2023 som bland annat innebär att Förskole- och grundskolenämnden ersätts av Utbildningsnämnden, som även omfattar drift av verksamhet i egen regi
- Ny fristående förskola öppnade i Svinninge (Förskolan Svartgarn)
- Tre utförare inom pedagogisk omsorg har lagt ned sin verksamhet. En utförare har tillkommit
- Ny fristående skola, F-6, öppnade i Margretelund (Robinson Valsjön)

12.2 Verksamhetsuppföljning

Kommunfullmäktige har fastställt fyra indikatorer för bästa skolkommun; nöjda föräldrar i förskola, behöriga lärare, elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 9 och behörighet till gymnasieskolan.

Andelen föräldrar som uppger att de är nöjda med förskolan är 91 procent (91 procent 2021). Andelen lärare i grundskola med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne har ökat från 65 procent till 67 procent jämfört med föregående läsår. Resultatet avser samtliga grundskolor inom kommunen.

Andelen elever i årskurs 9 som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen har minskat från 84 procent till 82 procent jämfört med föregående läsår. Andelen elever som är behöriga till ett yrkesprogram i gymnasieskolan är 89 procent, vilket är en minskning från 91 procent föregående läsår. Betygsresultaten avser samtliga skolor inom kommunen.

För att bidra till måluppfyllelse och kvalitet i samtliga verksamheter erbjuder Pedagogcentrum stöd, utveckling och inspiration i form av till exempel fortbildning, handledning och materialutlåning. I samband med skolstart höstterminen 2022 genomfördes den årliga kick-offen där årets tema var "Pedagogiskt utvecklingsarbete i vardagen och ledarskap". Omkring tusen medarbetare i förskola och grundskola deltog i eventet.

12.3 Ekonomisk uppföljning

Förskole- och grundskolenämndens budgeterade nettokostnader för 2022 uppgick till 1 038,5 mnkr. För helåret redovisade nämnden ett överskott om 1,4 mnkr.

På intäktssidan uppgick överskottet till 25,1 mnkr, vilket till stor del beror på ej budgeterade statsbidrag och ökade volymer. Kostnadssidan redovisar ett underskott om 23,1 mnkr för året. Detta beror dels på att statsbidrag enligt ovan har förts vidare till verksamheter, dels på högre volymer inom framför allt fritidshem och förskola. Lokalkostnaderna avviker positivt till följd av lägre kostnader än budgeterat för idrottshallar i grundskolan.

Under 2022 har en extra resursförstärkning för digitala verktyg och läromedel om 12 mnkr fördelats till huvudmän inom länet med elever i årskurs F - 9 folkbokförda i Österåkers kommun. Syftet med satsningen var att öka kvaliteten och likvärdigheten i skolan.

12.4 Framåtblick

Ny nämndorganisation träder i kraft den 1 januari 2023, vilket innebär att Förskole- och grundskolenämnden ersätts av Utbildningsnämnden. Utbildningsnämnden ansvarar även för egen regi i kommunal verksamhet, samt delar av Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Tydligare och utökade krav på pedagogisk omsorg införs från den 1 januari 2023 i syfte att stärka kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg.

Lagändring för att öka deltagandet i förskolan införs i skollagen från den 1 juli 2023, innebärande att hemkommunen är skyldig att ta kontakt med vårdnadshavare från att barnet ska fylla tre år för att upplysa om förskolans syfte och barnens rätt till förskola. Det kommer även att bli obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola till barn som har bott i Sverige under en kort tid.

En ökning av volymer i grundsärskolan prognostiseras. Översyn av kapaciteten inom kommunens grundsärskola pågår i syfte att säkerställa att tillgången motsvarar behovet för kommunens invånare.

Från och med januari 2023 återinförs Österåkers kommun en vistelsetid på 30 timmar/vecka exklusive lov i förskola och pedagogisk omsorg för barn till föräldralediga vårdnadshavare.

13 Kultur- och fritidsnämnden

13.1 Viktiga händelser

- Invigning och driftsättning av multiarenan
- Invigning av Biskopstunas utställning
- Invigning av konstverket Nypan och fasadkonst på multiarenan
- Nya avtal för musikskolorna
- Biblioteket förstärker Barn- och ungdomsavdelningen med en ungdomsbibliotekarie
- Hittaut genomförs en andra säsong

13.2 Verksamhetsuppföljning

Inom nämndens övergripande ansvarsområde för idrott- och friluftsanläggningar har utbudet utökats med multiarenans sex hallar under 2022. Öppnandet av Österåkers multiarena har inneburit ett omfattande planeringsarbete som övergått i driftsättning under året. Bemanning i anläggningen har rekryterats och övrig teknisk drift har säkerställts i samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Avvikande öppettider i ishallarna med fyra extra eftersäsongsvveckor är genomförda inom ram.

Genom projektet *Fritid funktion* har ett antal fritidsaktiviteter för personer med funktionsvariation provats. Café fritid har haft öppet varannan onsdag på Österåkers friidrottsarena.

Vad gäller kultur och bibliotek påverkas verksamheterna fortfarande av pandemin. Besökssiffrorna gällande evenemang, bibliotek, samt utlåningen av böcker har stadigt ökat under året, men kom inte upp helt i nivåerna innan pandemin.

13.3 Ekonomisk uppföljning

Kultur- och fritidsnämndens budget 2022 är i balans.

Nämnden lämnar bidrag till föreningar som erbjuder idrottupplevelser, friluftsupplevelser och kulturupplevelser till kommuninvånare. 2022 förstärktes bidragsbudgeten med 0,6 mnkr.

13.4 Framåtblick

Enligt befolkningsprognosen beräknas Österåkers kommun växa. Plats för idrott, kultur, rörelse, biblioteksverksamhet och rekreation ska beaktas när nya områden planeras. Kommunens friluftsmiljöer är en viktig del i Österåkers kommuns profil. Spontan aktivitet ska möjliggöras och ytor ska planeras för att möta kommuninvånarnas bredd av intressen och behov.

Kulturutbudet i kommunen ska kunna nå ut till så många som möjligt.

2022 startade Riksteatern upp en lokal teaterförening i Österåkers kommun. Detta väntas påverka kommunens utbud av professionell scenkonst långsiktigt, i samverkan med kommunens egna program. Ett fördjupat samarbete med teatergruppen Molièreensemblen genomförs med fokus på en repertoar riktad till förskola, grundskola, äldre och skärgårdens arrangörer.

Ungas intresse och engagemang i samhällsfrågor har enligt undersökningar stadigt ökat, dock är upplevelsen av att det är möjligt att påverka som ung fortsatt låg. En tydlig struktur för att få med barns och ungas åsikter, idéer och kompetens i kommunens arbete behöver utvecklas baserad på kunskap om barn och unga samt med rutiner för inspel från barn och unga där det behövs. Livsstilsenkäten LUPP (lokaluppföljning av ungdomspolitik) utgör fortsatt ett bra verktyg i det arbetet.

Österåkers fritidsgårdar bedriver öppen ungdomsverksamhet av hög kvalitet.

Verksamheten ska utvecklas och kommuniceras för att nå fler i målgruppen. Utökade möjligheter till samverkan med övriga ungdomsverksamheter och uppsökande verksamhet bör ges, till exempel möjlighet för fritidsledare att möta avhoppen från idrottsföreningar och eventuell annan organiserad fritidsverksamhet.

14 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

14.1 Viktiga händelser

- Ny nämndorganisation beslutad inför 2023. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ersätts av Utbildningsnämnden, som även omfattar gymnasieskola i egen regi
- Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och kommunal vuxenutbildning flyttas till Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden i anslutning till organisationsförändringen

14.2 Verksamhetsuppföljning

Österåkers kommun ingår i samverkansavtal för gymnasieutbildning i länet, vilket innebär att alla ungdomar i länet fritt kan söka gymnasieutbildning i hela länet på lika villkor. Under 2022 har nära 60 procent av de folkbokförda gymnasieeleverna gått i gymnasieskolor i annan kommun. Av de folkbokförda elever som valt gymnasieskola i Österåkers kommun går huvuddelen på Österåkers gymnasium.

För gymnasieskola följs två indikatorer upp för att nå målet "Länets bästa skolkommun". Andelen elever med gymnasieexamen på nationellt program inom tre år är 74 procent jämfört med 79 procent föregående läsår. Andelen elever som kan rekommendera sin gymnasieskola är 64 procent jämfört med 69 procent föregående läsår.

Inom den gemensamma länsprislistan ingår ett strukturbidrag för elever med låga meritvärden. Under året har 1,7 mnkr fördelats för studerande från Österåkers kommun.

Kommunal vuxenutbildning omfattar utbildning på grundläggande nivå, gymnasial nivå, svenska för invandrare och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande- eller gymnasial nivå. Kommunen samverkar med ett antal kommuner i nordost (Vux Norrort). Kommunen har också ett gemensamt kansli för myndighetsbeslut, administration och studie- och yrkesvägledning i samverkan med fyra närliggande kommuner (KCNO). Under 2022 har ett lärcentrum byggts inom ramen för KCNO. Inom lärcentrum ska studerande erbjudas pedagogiskt stöd och utökad studie- och yrkesvägledning.

Det kommunala aktivitetsansvaret riktar sig till ungdomar i åldern 16-20 år som inte studerar i gymnasieskolan eller som har gått ut gymnasiet utan fullständig gymnasieexamen. Under 2022 har strax över 400 ungdomar ingått i det kommunala aktivitetsansvaret. Det är en ökning med cirka 50 ungdomar jämfört med 2021.

I budget 2022 gjordes en politisk satsning om 0,4 mnkr i syfte att öka gymnasiegenomströmningen genom utveckling av studie- och yrkesvägledningen. En plan för studie- och yrkesvägledning har tagits fram och implementerats i SYV-nätverket.

Den kommunala delen av ungdomsmottagningen omfattar en enhetschef och 2,5 kuratorstjänster. Under det första halvåret 2022 har systemet ”Boka direkt” implementerats för att alla lärare i kommunen enkelt ska kunna boka klassbesök. Verksamheten har ansökt och fått bidrag från Regionen (PRIO medel) för en extra kuratorstjänst på 75 procent för förebyggande arbete.

14.3 Ekonomisk uppföljning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens budgeterade nettokostnader uppgick till 257,8 mnkr. För 2022 redovisar nämnden ett överskott om nära 8,2 mnkr jämfört med budget.

Intäkterna var 0,9 mnkr högre än budgeterat vilket främst beror på det erhållna statsbidraget Skolmiljarden om 1,8 mnkr. På kostnadssidan är det framförallt köp av verksamhet som avviker mot budget. Lägre volymer inom både vuxenutbildning, gymnasieverksamhet, samt gymnasiesärskola genererar ett överskott om totalt 7,1 mnkr.

Stöd i gymnasieskola fördelas som tilläggsbelopp efter ansökan från berörda huvudmän. Utfallet för 2022 visar ett underskott om 2,4 mnkr jämfört med budget.

14.4 Framåtblick

Ny nämndorganisation träder i kraft från den 1 januari 2023, vilket innebär att den del av nämnden som rör gymnasieverksamhet samt ungdomsmottagning kommer att tillhöra den nya Utbildningsnämnden. Resterande delar som vuxenutbildning och det kommunala aktivitetsansvaret kommer att tillhöra Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden.

Gymnasiesärskolan byter namn till anpassad gymnasieskola från höstterminen 2023.

Ökade möjligheter att få grundläggande behörighet till högskola införs inom yrkesprogram från höstterminen 2023.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen från 1 januari 2025 som syftar till att göra det lättare för ungdomar och vuxna att etablera sig på arbetsmarknaden.

15 Vård- och omsorgsnämnden

15.1 Viktiga händelser

- PWC har genomfört en granskning avseende Vård- och omsorgsnämndens styrning och kontroll hänförlig till pandemin
- Statligt stimulansbidrag har erhållits bland annat för habiliteringsersättning och för ökad kvalitet inom omsorgen för äldre
- Vård- och omsorgsnämnden har på Kommunfullmäktiges uppdrag tillsammans med Armada Fastighets AB byggt en ny gruppbostad med totalt sex platser
- Seniorsportskola startade i september
- Nämnden har beslutat att anta "Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg"
- Förvaltningen har inlett ett samverkansprojekt med "Ung Omsorg" för att med ungdomlig energi skapa meningsfulla möten mellan generationer och ge unga en utvecklande start i arbetslivet inom vård- och omsorgsområdet

15.2 Verksamhetsuppföljning

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), med undantag för själva driften.

Vård- och omsorgsnämnden är en kundvals nämnd med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvaliteten i verksamheten och de utförda insatserna.

Vård- och omsorgsnämnden har haft 11 nämndsammanträden under 2022.

Uppföljning av hälso- och sjukvård inom kommunens ansvarsområde har skett genom verksamhetsbesök med fokus på att säkerställa att verksamheten driver ett aktivt patientsäkerhetsarbete och att kravet på god och säker vård uppfylls enligt aktuella lagar, föreskrifter och förordningar.

15.3 Ekonomisk uppföljning

Nämndens nettokostnad för perioden uppgick till 638 mnkr, vilket motsvarade 95 procent av periodbudgeten. Per den sista december fanns en positiv budgetavvikelse om 31,7 mnkr. Anledningen till den positiva avvikelsen var att volymerna inom vård och omsorgsnämnden blev lägre än beräknad sedan covid-19 pandemin, trots att förvaltningen skruvat ner prognoserna. Alla verksamheter utom särskilt boende uppvisade överskott, då dessa haft lägre volymer än budgeterat.

15.4 Framåtblick

Även om äldres hälsa har förbättrats kommer äldre personers behov av vård och omsorg öka de kommande åren. Samtidigt väntas konkurrensen om arbetskraften bli ännu tuffare. Det gör att vården och omsorgen av äldre står inför stora rekryteringsutmaningar.

Ett långsiktigt förändringsarbete för att anpassa äldreomsorgen till den demografiska och tekniska utvecklingen pågår. För att bibehålla en äldreomsorg av god kvalitet måste tillgången till personal med rätt kompetens säkras. Äldreomsorgens personal behöver erbjudas en attraktiv arbetsplats som tillvaratar och odlar deras yrkesprofession.

Personal- och kompetensförsörjningsarbetet kan inte bara ta sikte på att attrahera och rekrytera ny personal. Det måste även handla om att ta tillvara på den fulla potentialen hos de som redan är anställda. I detta hänseende behöver upphandlingsunderlagen ha tydliga krav på arbetsmiljön för utförarnas personal till exempel med antalet personer som omsorgspersonalen hjälper under en arbetsdag, fler arbetar heltid och rätten till fortbildning.

Österåkers kommuns befolkning bedöms öka stadigt och ökningen prognostiseras fortsätta. Den huvudsakliga ökningen inom åldersgrupperna 65 år och äldre sker genom att personer som redan bor i kommunen, bor kvar och blir äldre. Målgruppen för äldreomsorg (över 65 år) beräknas öka med drygt 200 personer under 2023, där personer åttio år och äldre står för hela ökningen.

Välfärdssektorn står inför en digitalisering, som innebär stora möjligheter. Med hjälp av välfärdsteknik som till exempel sensorer eller applikationer på mobiler och surfplattor som påminner eller ger stöd, kan äldre och personer med funktionsnedsättning få ökad trygghet, vara mer delaktiga, självständiga och därigenom uppnå en god livskvalitet.

16 Byggnadsnämnden

16.1 Viktiga händelser

Viktiga händelser 2022

- Totalt har bygglov lämnats för 165 bostäder, inklusive fritidshus och additionsbostäder, under perioden
- Bygglov har lämnats för nybyggnad av 4 flerbostadshus med totalt 141 lägenheter
- Bygglov lämnats för en ny scoutstuga vid Påta, Domarudden
- Anstalten ska uppföra nio nya byggnader för kriminalvården
- En ny drivmedelsanläggning (Ingo) vid Fyrrondellen vid 276:an byggdes
- Ladugården på Ingmarsö 1:5 ska byggas till för att möjliggöra mjölkproduktion
- Marklov för en ny aktivitetspark vid Norrgårdshöjden (Kråkbergsparken)

16.2 Verksamhetsuppföljning

Verksamheten utgörs huvudsakligen av myndighetsutövning i form av hantering av frågor om bygglov, marklov, förhandsbesked, strandskyddsfrågor, samråd i fastighetsbildningsfrågor, samt även av en stor mängd tillsynsärenden.

Utfallet för helåret inom bygglov visar på en negativ avvikelse på totalt 1,4 mnkr i jämförelse med budget. Resultatet fördelar sig med ett underskott om 1,33 mnkr på intäkter och ett mindre underskott på kostnadssidan.

Nämnden hanterar även ansökningar om bostadsanpassningsbidrag. Bidraget lämnas av kommunen för vissa åtgärder som behövs för att personer med funktionsnedsättningar ska kunna använda sin bostad på ett ändamålsenligt sätt. Antalet ärenden, liksom kostnaden, på helårsbasis uppvisar en positiv avvikelse om 1,47 mnkr i jämförelse med ackumulerad budget.

16.3 Ekonomisk uppföljning

Nämndens marginella överskott fördelar sig med ett underskott på 1,34 mnkr på intäktssidan och ett överskott om 1,38 mnkr på kostnadssidan.

Den negativa avvikelsen på intäktssidan beror på att antalet lovärenden minskat med 24 procent jämfört med 2021. Antalet tillsynsärenden uppgick till 94 (99 st 2021). Trots detta har sanktionsavgifterna en positiv avvikelse under året. Avgiftsreduceringarna uppgick under året till 0,3 mnkr, men det finns en tydlig trend; att antalet ärenden som medför en avgiftsreducering minskade.

Den positiva avvikelsen på kostnadssidan beror främst på att kostnaderna för bostadsanpassningsbidrag har minskat, trots att ärenden under året låg betydligt över motsvarande period 2021. En tydlig trend är att antalet ansökningar ökar, men att ansökningarna till beloppsstorlek är lägre.

16.4 Framåtblick

Antalet ärenden bedöms även fortsättningsvis ligga på en förhållandevis hög nivå, dock med fluktuationer utifrån rådande konjunkturläge och liknande faktorer. Inför 2023, och närmast efterföljande period, ser nämnden en större utmaning än vanligt i att bedöma volymerna; detta utifrån rådande omvärldsfaktorer. Räntor, materialpriser, elpriser, med mera, kommer sannolikt att påverka volymerna negativt. De generellt stora volymerna, och ofta komplexitetsgraden i ärenden, ställer höga krav på såväl förvaltningen som de förtroendevalda och deras inläsning och eventuella kontakter i ärenden.

Nämnden har under flera år sett en ökning av antalet tillsynsärenden, vilka ofta är resurskrävande ärenden utan motsvarande intäktssida. Under 2022 har nämnden genomfört förstärkningar inom tillsynsverksamheten efter en rekommendation i kommunrevisionen som genomfördes 2021. I budget för 2023 ges möjlighet att permanenta del av denna förstärkning.

Befolkningens åldersstruktur, med ett ökande antal äldre, bedöms fortsatt innebära ett högt antal ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Kostnaderna under de närmsta åren bedöms kunna svara mot budgeterade kostnader. Området är starkt lagreglerat, vilket ger nämnden begränsad påverkansmöjlighet gällande dessa kostnader.

17 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

17.1 Viktiga händelser

- Resultatet av Nöjd Kund Index (NKI) för 2021 redovisades i april 2022 och visade förbättringar inom Miljö- och hälsoskyddsnämndens samtliga områden. Området Miljö- och hälsoskydd uppnådde det högsta resultatet i Sverige. Området Livsmedel uppnådde ett mycket högt resultat, plats 7 inom SBA-kommunerna och plats 34 i Sverige. Serveringstillstånd uppnådde ett högt resultat, plats 18 inom SBA-kommunerna och plats 36 i Sverige
- Tillsyn har genomförts vid marinor och varv vars hantering av bland annat båtbottnfärg har lett till föroreningar i sediment och jord. Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete inom området har uppmärksammats nationellt bland annat på Miljöbalksdagarna
- En ny lag om tobaksfria nikotinprodukter trädde i kraft 1 augusti. Lagen innebär att tidigare oreglerade produkter så som vitt snus numera omfattas av bland annat anmälningsskyldighet, åldersgräns, tillsyn och marknadsföringsregler
- Från och med den 1 juli gäller nya bestämmelser avseende försäljning av e-vätskor och e-cigarett. Vissa e-vätskor med en högre halt nikotin kräver ett särskilt tillstånd vid överlåtelse. Remisser från länsstyrelsen har handlagts. Hanteringen av dessa särskilt farliga kemiska produkter kommer att kontrolleras genom tillsyn

17.2 Verksamhetsuppföljning

Omfattande anmälningsskyldighet- och dispensärenden har handlagts under året. Ärenden avseende undersökningar av misstänkta föroreningar har granskats och handlagts. Tillsyn av små avlopp har bedrivits. Klagomål på bland annat buller från skytte, mobil krossning, byggarbeten och trafik, utsläpp från bilverkstad, båtvrak, nedskräpning, hushållsavfall, avlopp, invasiva arter, avfall från byggarbetsplatser och inomhusmiljö har handlagts.

Tillsyn har utförts av bland annat förskolor, gruppboendestäder, fastighetsägare till äldreboenden, samt strandbad- och bassängbad.

Inom livsmedelskontrollen har kontroll främst genomförts på livsmedelsbutiker med egen produktion, storkök och restauranger. Sex iRASFF (Nationellt varningssystem om livsmedel) och 16 misstänkta matförgiftningar har hanterats.

Tillsyn har genomförts av försäljning av tobaksvaror, folköl, receptfria läkemedel och e-cigarett, samt rökfria miljöer. 27 verksamheter har anmält försäljning av tobaksfria nikotinprodukter efter att den nya lagen trädde i kraft. Tillsyn av alkoholservering har skett dagtid, kvällstid och nattetid.

17.3 Ekonomisk uppföljning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens nettokostnad för 2022 blev 8,4 mnkr, vilket är en positiv avvikelse mot budget med 0,4 mnkr. Intäkterna blev 1,2 mnkr högre jämfört med budget. Den kontrollskuld som uppstått under de senaste två verksamhetsåren i och med pandemin har i stort sett kunnat arbetas bort.

17.4 Framåtblick

Österåker växer och verksamheter där nämnden utövar tillsyn och kontroll förväntas att bli fler framöver, vilket bedöms medföra att behovet av tillsyn och kontroll kommer att öka. Den ökning av klagomål och nedskräpning som märktes under pandemin kvarstår och kan bero på att fler arbetar hemifrån och att intresset för att vistas i naturen i närområdet har ökat.

Den nya modell för riskklassning av livsmedelsföretag som ska tillämpas från och med 2024, samt efterhandsdebitering av livsmedelskontrollavgifterna innebär förändringar av kontrollen och sättet att planera kontrollverksamheten. Det kommer även att bli svårare att budgetera intäkter och kostnader. EU:s ramdirektiv om avfall innebär ändrade regler och utökningar av tillsynen av avfallshantering. För att nå miljö kvalitetsnormerna för kommunens sjöar och vattendrag behöver Miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta att prioritera tillsyn och provtagning som berör de sjöar och vattendrag som har sämst status.

18 Tekniska nämnden

18.1 Viktiga händelser

- Upprustningen av Järnvägsparken är klar och invigdes i juni
- Multiarenan har invigts där Tekniska nämnden bistått med inköp samt inventarier. I anslutning till multiarenan har övergångsställen inrättats och tillgänglighetsanpassats
- Bergsklacken längs väg 276 mellan Margretelundsvägen och Söralidsvägen togs ner under våren som en förberedande åtgärd för kommande högersvängfält
- Arbetena kring Slussholmen har färdigställts under hösten
- Arbetet med nya Säbybron är uppstartat under våren och kommer pågå till 2024
- En ny kartmodell med tillhörande taxa är framtagen
- Naturkartan har tagits fram och är en sammanställning av material från ett flertal utförda naturvärdesinventeringar

18.2 Verksamhetsuppföljning

Byggnationen av nya järnvägsparken är klar och invigdes i juni. Parken har varit välbesökt på grund av de varierande vistelsevärdena och den ökade sociala tryggheten den inneburit i området.

Multiarenan invigdes under året. I anslutning till arenan har nya övergångsställen byggts och befintliga har tillgänglighetsanpassats. Gång- och cykelvägen mellan Näsvägen och väg 276 breddats och fått ny beläggning i anslutning till arenan.

Arbetena kring Slussholmen är färdigställda. Diverse arbeten som muddring och installation av stödkonstruktion slutfördes. En ny fiskvandningsled, bryggor, finplanering och belysning tillkom. Slussportarna demonterades och restaurerades.

Arbetet med nya Säbybron startade under våren 2022 och kommer pågå till 2024. När den nya bron är på plats blir det en helt ny och modern trafiklösning som underlättar för alla trafikantgrupper.

Bergsklacken längs väg 276 mellan Margretelundsvägen och Söralidsvägen togs ner under våren. Detta som ett förberedande arbete inför ett kommande högersvängfält mot Margretelund, för ökad framkomlighet.

En ny upphandling av belysningsentreprenör har genomförts. Ett arbete att ta fram handlingar för en ny stor driftupphandling gällande drift gata, park, vinter och friluft har gjorts och lagts ut för upphandling.

18.3 Ekonomisk uppföljning

Tekniska nämndens nettokostnad för helåret uppgick till 130,7 mnkr, med en negativ avvikelse om 0,9 mnkr i jämförelse med helårsbudgeten. Personalkostnaderna uppvisade en positiv avvikelse om 0,9 mnkr och härrör sig från uppkomna vakanser som kommer att tillsättas under början av 2023. Lokalkostnaderna uppvisade också en negativ avvikelse om 2,4 mnkr, främst beroende på de stigande elpriserna. Kapitalkostnaderna uppvisar en positiv avvikelse om 4,15 mnkr beroende på att ett antal investeringsprojekt aktiveras senare än planerat, samt en del utrangeringar av anläggningar som gjorts under året. Övriga kostnader uppvisar en negativ avvikelse på 3,7 mnkr.

Under perioden januari-december har nettoinvesteringar motsvarande 112,7 mnkr gjorts inom Tekniska nämnden. Omprioriteringar har gjorts för att kunna hantera rådande ekonomisk situation med ökade råvarupriser.

18.4 Framåtblick

Mobilitets- och trafikplaneringen är en nyckelfråga för en hållbar tillväxt i Österåker, varför den frågan särskilt prioriteras även fortsatt. En uppdatering av trafikprognoserna planeras för att påvisa framtida investeringsbehov och som underlag till en ny bullerkartläggning.

I takt med byggnation av nya bostadsområden och andra tunga investeringar ökar volymerna, vilket genererar högre kostnader för drift, underhåll och snöröjning. Det är viktigt att kommunen tar hand om och vårdar nya anläggningar för att bibehålla dess värde.

Kommunens belysningsplan ska uppdateras för att få med det senaste av tekniken, samt bra belysning på rätt plats. Arbetet med att separera kommunens belysningsnät från vägföreningarnas fortgår.

För att optimera kostnader och vårda kapital har arbetet med att ta fram underhållsplaner kopplat till kommunala fastigheter exempelvis Slussvaktarbostaden och Domarudden påbörjats. Energieffektivisering för att möta ökande kostnader under de närmsta åren är därför en viktig aktivitet. Stor effekt kan uppnås genom att byta ut till exempel gamla belysningsarmaturer till LED.

I takt med kommunens utveckling och att fler aktörer efterfrågar och använder geografisk data höjs kraven på innehåll och aktualitet i kommunens kartdata. För att påskynda processen från insamling av data till färdig kartprodukt har nämnden införskaffat en drönare. Flygning med drönare är en snabbare och säkrare metod för datainsamling över ett större område jämfört med traditionell mätning med totalstation och GNSS-teknik. Arbeta pågår nu med att ta fram arbetsrutiner.

19 Socialnämnden

19.1 Viktiga händelser

- Socialnämnden har deltagit i den nationella brukarundersökningen (SKR) 2022 och genomfört en egen intern brukarundersökning under året
- Från den 1 juli har kommunen haft ansvar för att ordna boende åt de skyddsbehövande från Ukraina som kommit till Sverige. Socialförvaltningen administrerar bostäderna
- Socialnämnden har beslutat att justera nämndens delegationsordning med anledning av nya bestämmelser i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

19.2 Verksamhetsuppföljning

Orosanmälningar om barn som far illa har ökat i kommunen med 152 anmälningar jämfört med föregående år. Antalet orosanmälningar motsvarar nästan en femtedel av åldersgruppen 0-19 år. Den mest frekventa insatsen är familjebehandling som genomförs i egen regi. Den största kostsamma insatsen är placeringar av barn.

Socialförvaltningen rekryterar, utreder, utbildar och handleder jourhem, familjehem, kontaktpersoner, kontaktfamiljer, samt utreder särskilt förordnad vårdnadshavare och umgängesstödjare. Förvaltningen har i stor utsträckning lyckats rekrytera egna familjehem främst inom kommunens geografiska område.

Förvaltningen har genomfört en anhöriggrupp för personer med beroendeproblematik. Sex anhöriga deltog och har lämnat goda omdömen.

19.3 Ekonomisk uppföljning

Socialnämndens nettokostnad uppgick till 638 mnkr vilket är 31,7 mnkr mindre i förhållande till budget. Det kan främst förklaras med:

- Betydligt lägre kostnader skyddat boende under sista kvartalet
- Betydligt lägre kostnader för placeringar av barn och unga i slutet av året (Sis-institutioner, externa familjehem, hem för vård och boende)
- Fortsatt låga kostnader för missbruksplaceringar
- Lägre kostnader för försörjningsstöd under november och december

Därtill finns god kontroll och en god hushållning på alla enheterna, med gott internt samarbete och dokumenterade avstämde processer och rutiner för ansökningar om medel från Migrationsverket.

19.4 Framåtblick

Österåkers kommuns befolkning ökar. Ökningen beror huvudsakligen på nyproduktion av bostäder, vilket leder till bedömningen att fler familjer med minderåriga barn flyttar in i kommunen. Enligt aktuell befolkningsprognos beräknas åldersgruppen 0-17 år öka med 32 procent fram till 2031. Åldersgruppen 0-17 år bedöms vara den åldersgrupp av innevånare som i huvudsak påverkar volymerna inom Socialnämnden. I samband med ett förändrat barnrättsperspektiv inom det familjerättsliga området bedöms volymerna öka.

Våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem, med allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser för den som utsätts och kan även leda till svåra sociala problem. I takt med att verksamheterna blir bättre på att upptäcka våldet, kommer behoven av stöd och skyddat boende att öka.

En översyn av socialtjänstlagen är gjord. Förslagen innebär en stor omställning för Socialnämndens verksamhet. Förändring av socialtjänstlagen förväntas minska antalet ärenden som ska utredas samtidigt som det ställs ökade krav på serviceinsatser.

20 Armada fastighets AB (koncernen)

20.1 Viktiga händelser

- Färdigställande av byggnationen av Multiarenan.
- Färdigställande av byggnationen av gruppboende enligt LSS.
- Inventerat och påbörjat uppdatering av koncernens skyddsrum.
- Förstärkt bemanningen, vilket medfört snabbare svarstider och ökad bevakning av Ledningskollen.se.
- Fusionerat Armada Centrumfastigheter AB, Sågra Fastighets AB, AB Åkers Kanal upp i sitt moderbolag Österåkers Exploateringsfastigheter AB som i samband med fusionen fick bolagsnamnet ändrat till AB Åkers Kanal.

20.2 Verksamhetsuppföljning

Armadakoncernen har under året avslutat byggnationen av Multiarenan och ett gruppboende enligt LSS. Projekten har finansierats dels av en tidigare fastighetsförsäljning dels av nyupplåning om 100 mnkr. Amorteringar har skett under året vilket resulterat i att årets nettoupplåning endast är 15 mnkr.

I enlighet med Armadakoncernens ägardirektiv fattade styrelsen för moderbolaget Armada Fastighets AB år 2019 ett beslut om att minska antalet bolag i koncernen. Under 2022 har tre bolagsfusioner genomförts. Dessutom har ytterligare en fusionsplan skickats in till Bolagsverket under året. Fusionen blev genomförd den 13:e januari 2023 och i skrivande stund består Armadakoncernen av fem aktiebolag inkl. moderbolaget.

I bolaget Armada Bostäder AB som i huvudsak innefattar koncernens bostadsfastigheter har äldre belysning bytts i trapphus, källare och på gårdar till ny energisnål LED-belysning. En mindre solcellsanläggning har installerats på en fastighet där elen som anläggningen producerar kommer användas till drift av fastighetens fläktrum. Vid Solskiftesområdet har en parkeringsplats iordningställts för att underlätta parkeringssituationen för bl.a. de boende i radhusmodulerna. En omfattande hissrenovering har under året genomförts i fastigheten Berga 6:323. En del fastigheter har fått tak, driftundercentraler och frånluftsaggregat utbytta. Under året har även garaget tillhörande fastigheten Berga 6:320 renoverats och även försetts med närvarostyrd belysning i syfte att spara energi.

I bolaget Armada Kommunfastigheter AB som bl.a. innefattar koncernen utbildningsfastigheter har en extra upprustningssatsning genomförts, främst i form av utökad inre underhåll på vissa förskolor och skolor. Flera yttre renoveringar och uppfräschningar har utförts på skol- och förskolefastigheter. Dimmer har installerats på några ställen för att gynna en flimmerfri miljö.

Tryggheten i Armadakoncernens bostadsområden är viktig och arbete för att öka tryggheten sker bl.a. genom dialog med kommun, polis och hyresgäster. Under året har möten regelbundet hållits där närvarande diskuterat samarbetsfrågor i syfte att förbättra tryggheten för boende och besökande.

Fiberbolaget Österåkers Stadsnät AB har under året genomfört ett antal mindre fiberutbyggnadsprojekt i närheten av befintligt fibernät. Dessutom har ett större fiberutbyggnadsprojekt under året pågått på Betsö. Vidare har ett större säkerhetsarbete bedrivits vilket bl.a. infattat en genomförd säkerhetsanalys och utförd dokumentering av fibernätet. Något som krävs enligt lagen (2022:485) om elektronisk kommunikation (LEK). Fiberbolaget har under året erhållit utbetalningar på 17,9 mnkr från landsbygdsprogrammet för utförd fiberbyggnation på Ljusterö med omnejd.

Med tanke på den förändrade omvärldssituationen har Armadakoncernen även låtit inventera beståndets alla skyddsrum. Inventeringen påvisade att skyddsrummen har en relativ god status, det framkom behov av mindre åtgärder som påbörjades under året och beräknas vara klara under år 2023.

20.3 Ekonomisk uppföljning

Koncernens resultat uppgår till en vinst på 14,0 mnkr.

Omsättningen har ökat med 11,6 mnkr till 346,5 mnkr. Ökningen beror främst på att Multiarenan blivit färdigställd och genererar hyresintäkter till Armada Kommunfastigheter AB.

Driftkostnaderna är 2,2 mnkr lägre än föregående år. Det beror bland annat på färre skador, snöfattig vinter och ett nytt upphandlat driftavtal samt omförhandlat fjärrvärmeavtal. Försäljningen av vindkraftverket i början av året har givit en besparing på 0,9 mnkr. Driftskostnader för Hackstaskolan har minskat med ca 0,9 mnkr då delar av fastigheten varit vakanta under året.

Elkostnaden har dock gått upp kraftigt för koncernen, ökningen är 39 procent jämfört med föregående år. Koncernens kostnader för sophantering har gått ned vilket beror på uppstyrd avfallshantering. Fastighetsunderhållet har ökat med 11,8 mnkr jämfört med föregående år.

Avskrivningarna har minskat med 23,4 mnkr jämfört med föregående år, detta beror på att nedskrivningar gjordes av anläggningar 2021 på totalt 27,4 mnkr.

Balansomslutningen har ökat till 3 359 mnkr på grund av flertalet pågående om- och nybyggnadsprojekt såsom Multiarenan, garagerenovering och gruppboendet enligt LSS. Fastighetsförsäljningen 2021, årets försäljning av vindkraftverket (15,5 mnkr) samt erhållet bredbandsstöd (17,9 mnkr) har gjort att skulderna hos kreditinstitut endast ökat marginellt. Koncernens totala utestående lån till kreditinstitut var på balansdagen 2 876 mnkr.

Räntekostnaderna har under året gått upp till följd av att gamla lån med fast ränta har förhandlats om till högre ränta. Andelen rörliga lån är 6 procent. Den genomsnittliga räntesatsen hos kreditinstitut är 1,05 % under året jämfört med 0,84 % för föregående år. Samtliga av koncernens lån har kommunal borgen som säkerhet.

20.4 Framåtblick

Med en lånevolym på 2 876 mnkr är räntekostnaderna och förändringen av ränteläget oerhört väsentliga för koncernens resultat. En procentenhets ökning på hela portföljen ger 28 mnkr i ökade räntekostnader. Det totala lånebeloppet för koncernen är hög, samtidigt kan det noteras att marknadsvärdet på fastigheterna är drygt 4 458 mnkr. Nybyggnation bör finansieras genom fastighetsförsäljningar.

De största utbyggnadsprojekten i fiberbolaget är gjorda och därför bedöms utbyggnadstakten av fibernätet mattas av. Idag har minst 89 % av hushållen tillgång till bredband i Österåkers kommun. Inräknat ”absolut närhet”, det vill säga kan relativt enkelt anslutas i stamnätet, är motsvarande siffra 98 %. Utbyggnaden av fibernätet kommer framförallt ske till planerad nyproduktion av flerbostadshus.

I bostadsbolaget planeras för byggnation av ett trygghetsboende/bostäder med 21 lägenheter vid Smedby, under 2023-2024. Projektering av markplanering pågår.

Tillsammans med kommunens lokalförsörjningsenhet planeras några stora projekt vid Österåkers Gymnasium. Mottagningsköket skall byggas om till ett tillagningskök. Preliminär byggstart är under vår eller sommar 2023.

Under 2023 kommer en större solcellsanläggning installeras på Söraskolans tak.

21 Roslagsvatten (koncernen)

21.1 Viktiga händelser

- Kapacitetshöjande åtgärder på Margretelunds reningsverk har genomförts för att säkerställa verkets kapacitet fram till dess det nya reningsverket är på plats och är klart att ta över all behandling av spillvatten.
- På VA-sidan har omfattande arbete med att renovera förbindelsepunkter och byta ut avstängnings- och servisventiler utförts. Även stora insatser som byte och infodring av ledningsnätet har utförts.
- Under våren 2022 fattade styrelserna beslut om att inte handla upp bemanningen av återvinningscentralerna på nytt vid utgången av avtalet 1 april 2023. Istället kommer återvinningscentralerna att bemannas av personal som kommer vara anställda av Roslagsvatten
- Pilotprojektet avseende utsortering av förpackningar genomfördes på Ingmarsö med lyckade resultat som ökade utsorteringen av förpackningar.
- Under hösten 2022 färdigställdes även en ny återvinningscentral på Ingmarsö

21.2 Verksamhetsuppföljning

Under året har Roslagsvatten ansökt om bidrag från Klimatklivet (Naturvårdsverket) för att införa en slambehandlingmetod som ger biokol som slutprodukt. Processen kallas pyrolys och möjliggör en betydande minskning av utsläppen av växthusgaser från slambehandlingen. Pyrolys producerar stora mängder överskottsvärme som kan användas av fjärrvärmenäten..

Ett av Roslagsvattens mål är att inte vara en bromsande faktor i kommunens utveckling. Uppföljning under året visar att Roslagsvatten har hanterat inkommande ärenden på ett effektivt sätt och bidragit till att kommunen har kunnat exploatera i de områden som varit i fokus utifrån ett VA- och avfallsperspektiv.

Under året har förnyelsen av ledningsnätet ökat för att långsiktigt trygga leverans och omhändertagande av vatten.

Projektet med byggandet av det nya reningsverket i Margretelund har ytterligare intensifierats under året. När det nya reningsverket är klart möjliggör det en hållbar tillväxt i kommunen.

21.3 Ekonomisk uppföljning

En del i Roslagsvattens hållbarhetsarbete handlar om att tillhandahålla tjänster på ett ekonomiskt klokt sätt med kunden i fokus. Med en god ekonomi kan Roslagsvatten tillgodose kundernas behov idag och göra nödvändiga investeringar för att säkerställa en hållbar drift för framtiden.

Under året har el- och räntekostnaderna ökat. Dessa kostnadsökningar påverkar resultatet negativt. Samtliga bolag i Roslagsvatten-koncernen redovisar underskott.

Samtidigt är flera mycket stora investeringsprojekt igång. VA-brukningstaxan höjdes mellan 0-5% under 2022.

Roslagsvatten är inte, och får inte vara vinstdrivande. Intäkterna som erhålls genom taxor används för att täcka verksamhetens kostnader. Eventuellt överskott tillhör kunderna och är öronmärkta för att användas till utveckling och förvaltning av VA-nät, ledningar, reningsverk samt att driftsätta och underhålla återvinningscentraler.

Även om vinst inte ska genereras måste en god ekonomisk hushållning iakttas. Ett nyckeltal som används är koncernens soliditet, som anger hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med egna tillgångar. För att nå en robust ekonomi och inte tvingas till dramatiska taxökningar har målet tidigare varit 10%. Tidigare år har avsättningar kunna göras till överavskrivningar. Dessa kommer att lösas upp mot de negativa resultaten. En analys av soliditetsmålet har gjorts och bedömts att det räcker med ca 5% soliditet som reserv. Det är dock ett strävansmål som kommer följas över tid, och som behöver balanseras mot nödvändiga investeringar i verksamheten.

Under 2022 sjönk soliditeten med 1,6 % till 6,8 %, orsakerna var lägre resultat, ökade investeringar samt upplåning.

21.4 Framåtblick

Invånarantalet i Österåker växer vilket ställer krav på utbyggnad av såväl dricks- och spillvattenanläggningarna som avfallshanteringen. Stort fokus ligger på hållbarhet med hjälp av digitala lösningar.

Ett stort digitaliseringsprojekt pågår inom Roslagsvatten. Arbetet kommer att pågå under flera år. Under 2022 infördes ett nytt inköpssystem.

För 2023 planeras justeringar av VA-taxan och avfallstaxorna för att kompensera för ökade kostnader.

I början av sommaren fattade regeringen beslut om att ge kommunerna ansvar för fastighetsnära insamling av förpackningar från den 1 januari 2024. Senast den 30 september 2023 ska kommunen genom Roslagsvatten skicka in en plan till Naturvårdsverket om hur övertagandet och utbyggnaden av det insamlingsystemet kommer ske fram till fullt utbyggt system senast utgången av år 2026. Under 2022 har utredningsarbetet påbörjats för att ha en grund klar till årsskiftet 2023-2024 då övertagandet av återvinningsstationerna (ÅVS) är första steg.

22 Miljöredovisning

22.1 Bakgrund

Österåkers kommun arbetar för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling som ger goda förutsättningar för människa, miljö och natur att samverka. Österåker fortsatte att klättra i kommunrankingen ”Miljöbästa kommun”, till plats 39 (plats 46 år 2021 och plats 74 år 2020). I rankingen bedöms bland annat miljöprestanda i det geografiska området samt det egna systematiska miljö- och hållbarhetsarbetet.

Ett nytt Miljö- och klimatprogram för Österåker antogs av kommunfullmäktige i mars 2022. Programmet ersätter de tidigare miljömålen och har under våren implementerats i verksamhetsplanering och målstyrning för 2023. Miljö- och klimatprogrammet innebär skärpta och tydliga miljöambitioner och ett ökat fokus på kvalitativ analys och uppföljning.

Varje förvaltning och bolag ska planera sitt miljöarbete för att på bästa sätt bidra till miljöprogrammet. Programmet ska även fungera som inspiration och kommunikation till invånare, företag, föreningar och andra intressenter i kommunen. Miljöredovisningen för 2022 avslutar uppföljningen av de gamla miljömålen och 2023 blir det första året där Miljö- och klimatprogram 2030 får genomslag. Arbetet för att följa upp de nya miljömålen har pågått under året med målet att skapa en digital miljöredovisning på kommunens hemsida. Den nya miljöredovisningen kommer att visa miljöprestanda och aktiviteter både för kommunkoncernens verksamheter och för det geografiska området.

Under året har även Hållbarhetsramverket samt ett förslag på en Hållbarhetspolicy färdigställts. Hållbarhetsramverket antogs i december och är ett kunskapsunderlag för kommunens arbete med Agenda 2030, där såväl miljö som klimat är tungt vägande frågor. Det har tagits fram i samverkan med flera nyckelpersoner från förvaltningar och bolag och innehåller åtgärdsförslag för att stärka kommunens bidrag till Agenda 2030. Likaså syftar det till att integrera hållbarhetsarbetet i kommunens styrning och löpande arbete.

Nedan redovisas ett urval av slutförda och pågående aktiviteter under 2022 inom varje målområde i kommunens gällande miljömål (Österåkers miljömål 2016-2019).

22.2 Klimat och luft

Innehåller kommunens mål gällande koldioxidutsläpp, energi och transporter.

Energi- och klimatrådgivning

Kommunens energi- och klimatrådgivare (EKR) har fortsatt rådgivningen till privatpersoner, bostadsrättsföreningar, samfälligheter och mindre företag. EKR ger bland annat råd kring frågor om uppvärmning, värmesystem, solenergi och laddplatser för bilar. De höga elpriserna har lett till att många har sökt rådgivning under året, särskilt under höst och vinter. För att tillmötesgå det stora intresset har den regionala rådgivningen erbjudit webinarier där flera får information och möjlighet att ställa frågor.

I Österåker genomfördes rådgivningar till 115 privathushåll, 11 föreningar och 5 företag. Energirådgivarna har också anordnat och deltagit på flertalet webinarier eller seminarier, exempelvis företagsträffar. Nya statliga medel för energirådgivningen har sökts vilket kommer att leda till utökad kapacitet under 2023.

Energiplanering

En viktig del i kommunens energiplanering är att kontinuerligt föra dialog med E.On kring försörjningen av el och fjärrvärme i samband med ny samhällsplanering. Arbetet med att ta fram en ny energiplan har pågått med framskjuten tidsplan. Energiplanen syftar till att nå kommunens energi- och klimatmål och att skapa goda förutsättningar för genomförandet av översiktsplanen och Sverigeförhandlingen.

Kommunens klimatpåverkan från energianvändning

Årets tidvis höga elpriser och hot om elbrist ledde till ett intensifierat arbete med att se över och kommunicera till invånare vad kommunen gör för att hantera energikrisen, exempelvis genom att spara energi.

Under hösten 2022 fick alla kommunala verksamheter i uppdrag att föreslå vad just de kan göra för att spara på energi. Exempelvis förkortades brinntiden för gatu- och elljusspårbelysning och effektbelysning såsom vinterbelysning i träd har släckts ned. Kommunens fastighetsbolag Armada har fortsatt arbetet med att minska energianvändningen i kommunens lokaler, främst genom intrimning av ventilation och värmesystem. Belysning byts löpande till LED och har i år skett i flertalet skolor och förskolor samt i allmänna utrymmen, garage och fasadbelysning i sex bostadsfastigheter.

Armada har även fortsatt att kommunicera med kunder och hyresgäster för att öka deras medvetenhet i hållbarhetsfrågor vilket bland annat syftar till att minska energianvändningen. Det har tagits fram värmeriktlinjer där det exempelvis framgår hur man genom att möblera sina rum rätt kan förbättra värmecirkulationen i lägenheten. Hyresgästerna uppmanas att inte diska under rinnande vatten och att omedelbart anmäla eventuell droppande kranar.

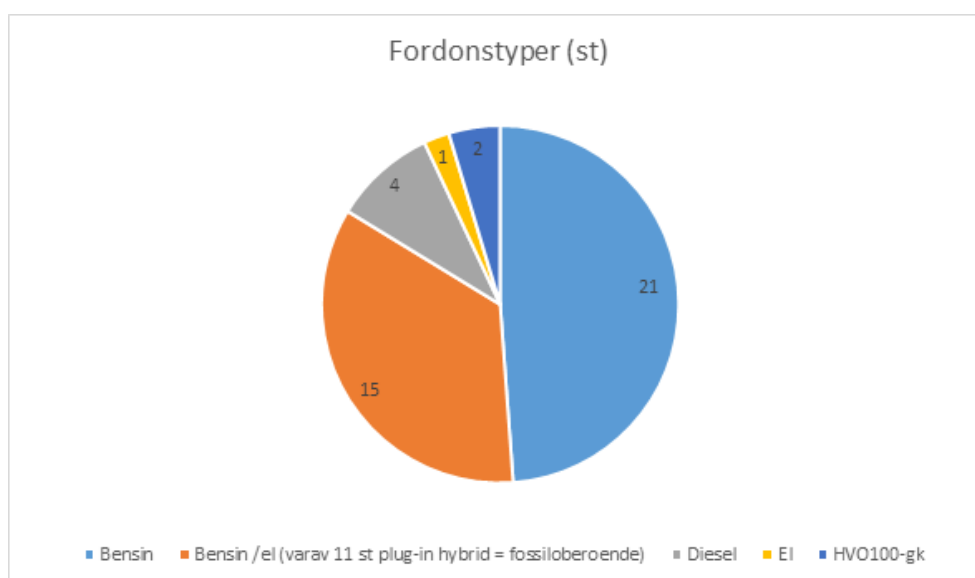
Ett beslut om att gå över till fossilfri el för alla kommunens lokaler togs under året. Armada har skickat ut ett förfrågningsunderlag för installation av solceller på Söraskolans tak. Solcellerna förväntas kunna producera knappt 330 000 kWh/år, vilket motsvarar energianvändningen i ca 16 villor. Två mindre solcellsanläggningar har under året installerats på Norrgårdsvägen samt Runö 7:40.

Kommunens klimatpåverkan från transporter

Kommunens mål är att alla transporter i verksamheterna ska vara fossilfria år 2030. Alla avfallstransporter på fastlandet är numera fossilfria tack vare att den konventionella dieseln bytts ut mot HVO. Roslagsvatten har tecknat ett nytt avtal för insamling av mat- och restavfall som kommer att starta i april 2023. Alla sopbilar kommer att köras på biogas, eldrift eller HVO.

Kommunens egna transporter utgörs av milersättning för privat bil i tjänsten, resor med kollektivtrafik eller resebolag samt bilpool och andra leasade eller egenägda fordon. Drivmedel till kommunens egna bilar tankas via upphandlat avtal med Circle-K. Kommunen äger eller leasar totalt 43 personbilar (Roslagsvatten ingår inte), varav 33 procent är fossiloberoende. Fossiloberoende innebär laddbara elhybrider, rena elbilar och dieslbilar som är godkända av tillverkaren att tankas med HVO.

Statistiken för resorna visar att coronaeffekten avtagit. Milersättningen har exempelvis ökat från ca 8 000 mil år 2021 till drygt 14 000 mil år 2022.

Figur 5. Kommunens leasade och egenägda personbilar, fördelat på fordonstyp.

Ett exempel på hur kommunens miljömål omsätts till krav i upphandling är en ny upphandling av samhällsbetalda resor som planerades under hösten. I detta fall målet ”Kommunkoncernen ska kraftigt minska egna utsläpp samt arbeta med förbättrad uppföljning”. Miljökraven fokuserades på att öka transporterernas klimatprestanda under avtalstiden och att samla in statistik såsom andel fossilfria drivmedel, mängder bränsle och arbetssätt för förbättring.

Miljöbidrag

Kommunen har för sjätte året i rad utlyst och delat ut miljöbidrag till oberoende organisationer som anordnar projekt eller åtgärder för att bidra till miljömässigt hållbar utveckling. 2022 godkändes projekten friluftsdag för vardagsnära friluftsliv och hemester, skräpplockardag vid Åkers kanal samt aktiviteter för att rädda paddor i Svinninge.

Upphandling och inköp

Kommunen arbetar för att på ett systematiskt sätt se till att upphandlingar och inköp bidrar till kommunens måluppfyllelse, vilket även inkluderar miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att bjuda in miljökompetens tidigt i upphandlingsprocesser och hitta kravnivåer som uppfyller kommunens miljöambitioner utan att begränsa andra upphandlingsmål. För att kunna ställa miljö- och klimatkrav krävs ökad kunskap avseende miljöpåverkan.

Upphandlarna har under året gått en digital utbildning i hållbar upphandling och Socialförvaltningen har genomfört en internutbildning i hållbar upphandling för nyckelpersoner.

Implementeringen av inköpssystemet har fortsatt, vilket möjliggör en effektivisering av kommunens resursanvändning. Förvaltningarna får lättare att göra inköpen från upphandlade leverantörer, där kvalitets- och miljökrav har ställts. Exempel på upphandlingar där miljökraven skärpts för att leva upp till kommunens miljömål är städtjänster, IT-klienter (datorer), samhällsbetalda transporter, drift av park och allmän platsmark (inklusive badplatser och soptunnor) samt vägmarkeringar.

22.3 Skärgård, sjöar och vatten

Anger bland annat att kommunens sjöar, vattendrag och kustvatten ska ha god ekologisk och kemisk status samt att utbyggnaden i skärgården ska ske varsamt så att natur- och kulturvärden längs kusten bevaras.

Det tematiska tillägget till översiktsplanen, med fokus på kust och skärgård, antogs under våren 2022. Planen avser att bidra till att nå målet att utbyggnaden i skärgården sker på ett varsamt sätt som tillgängliggör kusten och bevarar natur- och kulturvärden.

Vatten, avlopp och dagvatten

Under året har kommunens VA-plan följts upp och ett arbete med att uppdatera VA-planen så att den uppfyller de nya kraven på en vattentjänstplan påbörjades.

Förnyelsen av det kommunala VA-systemet har ökat under året för att långsiktigt trygga leverans och omhändertagande av vatten.

I Österåker driver kommunen sex avloppsreningsverk: Margretelund, Skärgårdsstad, Roslagskulla och Rydbo på fastlandet samt Mellansjö och Linanäs på Ljusterö. Totalt behandlar dessa reningsverk avloppsvatten från cirka 41 900 personer, varav cirka 2 600 utanför kommunen.

Kapacitetshöjande åtgärder på Margretelunds reningsverk har genomförts för att säkerställa verkets kapacitet fram till dess det nya reningsverket är på plats och är klart att ta över all behandling av spillvatten. Margretelunds reningsverk har under 2022 producerat 1 010 ton avloppsslam (torrsubstansmängd), varav 550 ton organiskt material (mätt som BOD7-ekvivalenter), 95 ton kväve och 16 ton fosfor.

Projektet att bygga ett nytt avloppsreningsverk i Margretelund har under året ytterligare intensifierats. Roslagsvatten har ansökt om bidrag från Klimatklivet från Naturvårdsverket för att det nya reningsverket ska kunna införa en slambehandlingsmetod som omvandlar avloppsslamm till biokol genom pyrolys. Metoden innebär en minskning av växthusgasutsläpp från slambehandlingen med ca 3 ton CO₂-ekvivalenter per ton torrslam. Pyrolysen ger stora mängder överskottsvärme som planeras att tas tillvara som fjärrvärme. Biokolet som produceras av slam kommer att vara av mycket god kvalitet, fritt från många organiska föroreningar såsom läkemedel, PAH och PFAS samt från mikroplaster och vissa tungmetaller som kan avdunsta (bly, kvicksilver och till viss del kadmium).

Tillsyn på små avloppsanläggningar har utförts i syfte att bibehålla eller uppnå god ekologisk och kemisk status i kommunens sjöar, vattendrag och kustvatten. Under året har tillsyn i fält gjorts på 203 fastigheter. Vanligtvis underkänns 15-20 procent av de inspekterade avloppen och i år var det 20 procent som underkändes, det vill säga 40 enskilda avlopp. Vilket innebär att de beläggs med användningsförbud tills åtgärder genomförts.

Den som har egen brunn eller annan liten dricksvattenanläggning för privat bruk ansvarar själv för att vattnet är av god kvalitet och säkert att dricka. Även i år har kommunen erbjudit fastighetsägare att ta prover på sina enskilda brunnar, via kommunens upphandlade provtagningsavtal, i syfte att minska risken för skadliga ämnen i dricksvattnet.

I år var det färre vattenprover som lämnades in, 353 jämfört med 419 föregående år. Det kan vara det ekonomiska läget i samhället som påverkar i vilken utsträckning vattenprover tas. Det har också varit vissa svårigheter att leverera provtagningsflaskor till öarna vilket kan ha påverkat resultatet negativt. Ytterligare information om vikten av att kontrollera sitt brunnsvatten och ytterligare åtgärder som underlättar att hämta och lämna provflaskor kan öka antalet prover.

22.4 Mark, byggande och boende

Behandlar samhällsbyggnadsfrågor, exempelvis trafikplanering, men även kretsloppsfrågor såsom VA och avfallshantering.

Planering för klimatsmarta, attraktiva och hållbara stadsdelar

Genom planering på strategisk nivå, liksom i program och detaljplaner, arbetar kommunen för strukturer som gynnar bl.a. hållbara transporter, trygghet och entreprenörskap. Arbetet har tagit stöd i översiktsplanens mål och mobilitetsstrategin.

I alla program och detaljplaner beskrivs hållbarhetskONSEKVENSAERNA ur sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter. Hållbarhetsprogram tas fram som en del av planhandlingarna och exploateringsavtalen. Under arbetet med de två största planerna, Hagby äng och Näsängen, har metodiken för att ta fram hållbarhetsprogram, hållbarhetsbedömningar, miljöbedömning och MKB, dagvattenhantering och bebyggelse på jordbruksmark utvecklats. Arbetet med att säkra ny bebyggelse från klimatrelaterade risker har fördjupats, främst i projekt som berör centrala Åkersberga, Åkers kanal och Tunafjärden.

Byggande i kommunen

Vid tillkommande bebyggelse utanför tätort har byggnadsnämnden regelmässigt fäst stor vikt vid avståndet till kollektivtrafik. Detta för att väga in frågor som kopplar mot möjligheten att nyttja kollektivtrafik för resor till och från arbete eller skola.

I bygglovsprocessen har byggherrar i större byggprojekt, informerats om valmöjligheter med bäring på miljöhänsyn, exempelvis husplaceringar ur energisynpunkt, förutsättningar för solpaneler, miljövänliga materialval samt om möjligheten att avgiftsfritt konsultera kommunens energi- och klimatrådgivare.

Arbetet med detaljplanen för Västra Kanalstaden tillämpar metodik för certifiering av hållbara stadsdelar, Citylab.

Byggnade och förvaltning av offentliga lokaler och bostäder

Vid genomförande av nya byggnationer, underhåll, till- och ombyggnationer ställs krav på att lokaler ska uppfylla minst de miljömål som kommunen ställt. Utformningen och materialval ska vara giftfria och bidra till ett hållbart byggande.

Den nya multiarenan uppfyllde miljöklassen ”Miljöbyggnad Silver”, vilket bland annat innebär:

- Lägre energianvändning än Boverkets byggregler (BBR) kräver
- Dokumenterad information avseende de byggvaror och material som använts
- Ett gott insläpp av dagsljus samt ett bra inomhusklimat både varma sommarkvarar och kalla vinternätter

Taket är ett sedumtak som bidrar till att sänka koldioxidhalten i luften och minska mängden dagvatten. Runt Multiarenan har det också skapats en regnträdgård för att ta hand om dagvattnet, fördröja och rena det.

Under året har ytterligare en laddstation för elbil installerats, vilket innebär att det totalt finns fyra laddstationer för elbilar vid de kommunala bostadsfastigheterna. Tio laddstationer har installerats vid nya Multiarenan, varav två är handikapplatser. Vid Alceahuset har tre nya laddstationer installerats för elbil.

Avfall

Kommunens avfallsbolag Roslagsvatten hanterar hushållsavfall från 25 000 hushåll och företag i Österåker. Det innebär insamling av hushållsavfall samt drift av återvinningscentralen i Brännbacken. Totalt har 9 233 ton brännbart avfall och 2 226 ton matavfall hanterats i Österåker och Vaxholm. Matavfall går till rötning, vilket i sin tur ger fordonsgas samt biogödsel, medan restavfallet går till energiåtervinning som blir fjärrvärme. Kommunen arbetar med att minska mängden restavfall (tidigare kallat hushållsavfall) och öka källsorteringen enligt målen i avfallsplanen.

Till nästa år införs vägning av hushållsavfallet vid hämtning, vilket möjliggör att Roslagsvatten kan styra kunderna mot målet ”Sveriges lättaste soppåse”.

Avfallssortering

I början av sommaren fattade regeringen beslut om att ge kommunerna ansvar för fastighetsnära insamling av förpackningar. Ansvaret börjar gälla 1 januari 2024. Det första steget är att kommunen tar över ansvaret för återvinningsstationerna vid årsskiftet till 2024. Roslagsvatten har under året arbetat med att ta fram en plan för hur övertagandet och utbyggnaden av den fastighetsnära insamlingen ska ske. Andra förbättringar kring avfallssorteringen som genomförts är:

- Möjligheten till matavfallssortering ökade med 449 abonnenter, från 13 412 till 13 861 abonnenter.

- Från juni har det gått att sortera ut plast på Brännbackens återvinningscentral. Det innebär att den utsorterade plasten kan återvinnas istället för att gå till energiåtervinning, vilket ger en positiv effekt på klimatpåverkan. Samtidigt har mängden brännbart avfall från Brännbacken minskat till knappt hälften.
- Under sommaren genomfördes ett pilotprojekt av fastighetsnära förpackningsinsamling på Ingmarsö. Försöket föll väl ut och ledde till ökad källsortering och minskad mängd restavfall.
- En ny återvinningsfärja som möjliggör grovavfallshämtning i skärgården har kommit på plats.

Återbruk i kommunens verksamheter

Medel avsattes för att kommunen ska kunna testa en IT-plattform för att dela möbler och andra inventarier mellan verksamheter inom kommunkoncernen. Upphandling och implementering av en återvinnings-plattform samt rutiner för ökad cirkularitet planeras under 2023.

Nedskräpning och andra störningar

Även under 2022 har det varit en fortsatt hög användning av parker och friluftsområden, vilket även lett till fortsatt hög nedskräpning. Kommunen är stödmedlem i Städa Sverige vilket innebär att kommunens verksamma föreningar har möjlighet att söka medel i utbyte mot att plocka skräp. Totalt plockades skräp motsvarande 150 soppåsar under 2022. Via Håll Sverige Rents kampanj erbjuder kommunen skolor och förskolor att delta i Skräpplockardagarna, där skräpplockning används som ett pedagogiskt verktyg. Kommunen står för kostnaden för att hämta och behandla det plockade skräpet.

22.5 Natur och biologisk mångfald

Ljfter bland annat vikten av tillgång till grönområden av god kvalitet och nyttan av ekosystemtjänster. Dessutom betonas behovet av goda förutsättningar för barn och ungas lärande om ekologi, djur och natur.

Kommunen har fortsatt att delta i samverkan kring de viktiga gemensamma och sammanhängande naturområden som kallas Gröna kilar. Ihop med grannkommunerna har det drivits projekt med tema natur på lika villkor, det rörliga friluftslivet samt ekologiska landskaps samband.

Ett arbete med syfte att skapa ökad biologisk mångfald i brynmiljöer på kommunens mark har pågått under året. Höga träd som riskerar att falla in över hus och tomt tas bort för att ge mer plats för blommande träd och buskar i zonen mellan hus och skog. Insatserna avser att förbättra för pollinerare och ge en mer artrik, trivsam och säker miljö intill bebyggelsen.

Det har även skett insatser för fler blommande vägområden. Nysådd görs i samband med övriga dikesarbeten och där det är lämpligt undviks den tidiga vägkantslåttern för att lämna lägre blommor som inte påverkar trafiksäkerheten. I Skånsta, Åkerstorp och Täljö har vissa gräsytor börjat omvandlas till blommande äng. En del i arbetet med att främja den biologiska mångfalden är den kontinuerliga bekämpningen av invasiva arter på kommunal mark.

Den nya fiskvandningsleden vid Slussholmen innebär att vandningsleden förbättrats. Kultur- och fritidsförvaltningen planterar in ädelfisk i kommunen, i samarbete med Stockholm stads fritidsförvaltning.

Förskole- och grundskolenämnden har under 2022 fortsatt att ge resurser till projekt inom ramen för ”Jord till bord”. Syftet är att öka barn och elevers medvetenhet om ett hållbart samhälle genom att följa produktionskedjan av livsmedel. Det kan till exempel innebära att en förskola tilldelas resurser för ett växthus där barnen själva får odla grönsaker till förskolan.

Hänsyn till natur- och kulturvärden har fått allt större vikt i kommunens planeringsarbete. I kommunens Naturkarta samlas en stor mängd data gällande skyddad natur, strandskydd, vattenvård, rekreativvärden, fornminnesvård och mycket annat lätt överskådligt för kommunens handläggare. Redovisning i kartan sker för landområden, kust, strand och vattenmiljöer och inkluderar bland annat klimatanpassningslager, nationella och regionala naturvärden samt viktiga värdekärnor och livsmiljöer i kommunen. Under året har material från ett flertal naturvärdesinventeringar sammanställts.

22.6 Skadliga ämnen och rena kretslopp

Målområdet fokuserar bland annat på att de risker som barn och ungdomar utsätts för på grund av skadliga ämnen ska minska, samt att dricksvattnet, mark och byggnader ska vara fria från skadliga ämnen.

Förorenad mark

Det har genomförts tillsyn av 20 förorenade områden och byggnader under 2022. Bland annat i samband med planläggning, byggnationer och markarbeten. Genom att identifiera, undersöka och åtgärda områden som förorenats av befintliga eller tidigare verksamheter kan riskerna minska för att människor och miljö utsätts för farliga ämnen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete med tillsyn i syfte att åtgärda förorening från giftiga båtbottnfärger har uppmärksammats nationellt, bland annat på Miljöbalksdagarna. Tillsynen av marinor och varv har lett till ett flertal beslut avseende utredningar och åtgärdsplaner.

Påverkan från kemiska ämnen

Konstgräsplaner medför stora behov av miljöåtgärder såsom hantering av granulat, stor omsorg vid snöröjning och annat underhåll för att minimera risk för att miljöskadliga ämnen sprids. Detta arbete följs upp av Kultur- och fritidsförvaltningen.

Pedagogcentrum har under året erbjudit webbaserade utbildningar som syftar till att minska skadliga ämnen i förskolan.

23 Barnbokslut

Österåkers barn- och ungdomspolicy anger att:

- Aktuell kunskap och forskning om barn och unga ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn och unga.
- Österåkers kommun ska arbeta sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga.
- Österåkers kommun ska erbjuda fortbildning till beslutsfattare, berörda yrkesgrupper samt barn och unga själva för att stärka kunskapen om barns rättigheter.
- Österåkers kommun ska stimulera och stötta unga i att själva komma med idéer samt öka deras möjligheter till inflytande i kommunala beslut.
- Beslut och åtgärder som rör barn och unga ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Aktuell kunskap och forskning om barn och unga ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn och unga.

Forskning visar att barn som växer upp i ekonomisk utsatthet riskerar att drabbas på flera plan. Förutom materiella brister finns risk för utanförskap, svagare skolprestationer, psykisk ohälsa och risk för missbruk och kriminalitet i vuxenlivet. Detta innebär att barnets fysiska, mentala, andliga, moraliska, psykologiska och sociala utveckling ska beaktas. Kommunen ansvarar för att hänsyn tas till barns rätt till social trygghet och arbetar på olika sätt för att tillgodose detta.

För att säkerställa lika rättigheter för barn, identifieras barn som kan behöva särskilt stöd för att deras rättigheter ska tillgodoses. Vid valet av metoder för arbete med barns rättigheter i alla sina livsmiljöer tar kommunen hjälp av kunskapande myndigheter, aktuell forskning och beprövade metoder. Ett exempel är Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). SBU är en myndighet som har i uppdrag att bland annat göra utvärderingar av metoder och insatser inom socialtjänsten.

Litteratur, scenkonst och musik tillgängliggörs i ett varierat utbud på olika platser och anpassas efter olika målgrupper. En särskild kartläggning har gjorts fokus på gruppen barn som har modersmålsundervisning.

Personer med funktionsnedsättning upplever enligt forskning sämre tillgång till fritidsaktiviteter. Kartläggning av behov och information om tillgängligt fritidsutbud har prioriterats genom särskilt projekt internt och i samarbete med RF-SISU Stockholm och Parasport Stockholm.

Kultur och bibliotek erbjuder anpassad verksamhet för målgruppen.

Pedagogcentrums utbildningspaket ”Att möta olikheter” (AMO) syftar till att sprida kunskap kring barn och unga med funktionsvariationer och erbjuda utbildning och metodstöd inom området. Modellen bygger på aktuell forskning inom området och bidrar därigenom även till att aktuell forskning kan ligga till grund för insatser i verksamheten.

Österåkers kommun ska arbeta sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga.

Kommunövergripande samverkan utvecklas kontinuerligt och kommunen har flera viktiga samarbeten både internt och med externa parter för genom den sociala- och situationella preventionsgruppen, där representanter för alla delar av kommunorganisationen möts för att dela lägesbilder, omvärldsspana och ta del av utbildningsinsatser.

Utbildning är en primär skyddsfaktor. I samverkan genomför elevhälsan, skola, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen åtgärder för minskad skolfrånvaro.

Familjecentralen är en samverkan mellan barnmorskemottagning, öppen förskola, barnavårdscentral och socialförvaltningens förebyggande verksamheter.

Målsättningen är att erbjuda ett brett och samordnat stöd till alla familjer med små barn.

Barn har rätt till en aktiv och trygg fritid. Tillsammans med RF-SISU Stockholm erbjuder kommunen utbildning om trygga idrottsmiljöer och barns rättigheter.

Österåkers kommun ska erbjuda fortbildning till beslutsfattare, berörda yrkesgrupper samt barn och unga själva för att stärka kunskapen om barns rättigheter.

Enligt LUPP[1] 2022 känner 12,5% av barn och unga till vad Barnkonventionens rättigheter innebär för dem i praktiken. 25% av barn och unga tror att vuxna känner till och tar hänsyn till Barnkonventionen i praktiken. Genom LUPP samlar kommunen in barns och ungas syn på sin tillvaro i kommunen och skapar en källa till kunskap för beslutsfattare och grund för ytterligare dialog med unga.

Filmvecka om mänskliga rättigheter, bibliotekets utställning om nationella minoriteter och skolföreställningar som uppmärksammar barns rättigheter är exempel på forum att stärka barns och ungas egen kunskap om sina rättigheter.

Ett nytt sommarjobb; unga samhällsutvecklare, ger unga möjligheter att lära sig mer om kommunen och sina möjligheter att påverka samtidigt som kommunen får ta del av ungas perspektiv i utvecklingsprocesser.

Inför valet genomfördes särskilda kommunikationsinsatser riktade till unga förstagsångsväljare.

Medarbetare har deltagit i olika utbildningsformer för att stärka kunskapen om barns rättigheter och att samtala med barn. Lika viktigt som att tillägna sig ny kunskap är det att reflektera och diskutera tillsammans med kollegor för att utveckla förmågan att tala med olika barn med syftet att öka barns möjligheter till delaktighet.

För att höja kompetensen i förskolan och skolan erbjuder Pedagogcentrum kompetenshöjande utbildningar och handledning till samtliga utförare i kommunen.

Österåkers kommun ska stimulera och stötta unga i att själva komma med idéer samt öka deras möjligheter till inflytande i kommunala beslut.

Information till barn och unga anpassas efter ämne, ålder och avsändare.

Skola, barnombud, KAA och ungdomsmottagning är exempel på verksamheter som kommunicerar specifikt med barn och unga. Även andra delar av kommunorganisationen anpassar sin kommunikation i ärenden och processer som inkluderar barn för deras delaktighet.

Fritidsgårdarna och fältgruppen utvecklar verksamheten tillsammans med ungdomar. Referensgrupper används för att kvalitetssäkra delar av verksamheten (till exempel HBTQI) med ett ungdomsperspektiv.

Bedömningen av barns mognad är av central betydelse för vilken delaktighet barn får. Mognad är ett komplext begrepp som kräver individuell bedömning.

Arbetet med LUPP; uppföljning och analysarbete, syftar till utveckling av ungas delaktighet och en ökad upplevelse av möjlighet att påverka.

Bidraget Ungas egen organisering kan sökas av unga som vill förverkliga en idé eller driva ett eget projekt. Bidragsansökningar kan göras med stöd från ledare på fritidsgårdarna och fältgruppen.

Litteratur och kultur tillgängliggörs för barn och unga i alla åldrar genom bibliotek och skolföreläsningar. Utbudet möter en stor bredd av behov och önskemål, och erbjuder samtidigt insikt i en mängd verkliga perspektiv samt inspiration för fantasi och kreativitet.

Beslut och åtgärder som rör barn och unga ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Att dokumentera vad som är barnets bästa vid åtgärder som rör dem innebär att den som fattar beslut behöver motivera vad barnets bästa bedöms vara, hur prövningen har genomförts och hur barnets bästa har bedömts gentemot andra intressen.

Barnkonventionsutredningen 2020 (SOU 2020:63) slog fast att Socialtjänstlag, skollag och bygglag stämmer väl överens med Barnkonventionen. Barnkonsekvensanalyser (BKA) hjälper kommunen i den praktiska tillämpningen av Barnkonventionen som lag.

BKA används regelbundet, särskilt i verksamheter med direkt kontakt med barn och unga.

En utveckling pågår kring genomförandet av barnkonsekvensanalys i centrala beslutsprocesser.

Uppföljning och utvärdering av sådant som berör barn och unga görs med fördel tillsammans med målgruppen i någon form.

När Miljö- och hälsoskyddsnämnden utövade tillsyn på UF-företag, blev ungdomarna inbjudna att ta del i hela processen för lärande. I tillsynsarbetet anställs även unga för att genomföra kontrollköp.

Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och kommunens fritidsgårdar följs upp genom brukarenkäter. Brukarna i detta fall består av barn och unga.

[1] LUPP=Lokal uppföljning av ungdomspolitiken, en livsstilsenkät riktad till unga, producerad av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Enkäten genomfördes i åk 8 och gy2 oktober-november 2022.

24 Bilagor

Bilaga 1 – Målbilaga 2022

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.	Nöjdheten med service och bemötande ska öka (Kommunstyrelsen)	Ranking företagsklimat enligt Svenskt Näringsliv	56	53	25	
		Upplevd nöjdhet med bemötande vid kontakt med kommunen		90 %	88 %	
		Upplevd enkelhet i kommunala ärenden		72 %	65 %	
	Nöjdheten med kommunens kommunikation ska öka (Kommunstyrelsen)	Andelen som upplever att de får svar på frågor om kommunen		Ej genomfört	70 %	
	Socialnämnden ska vara tillgänglig och utredningar, beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid (Socialnämnden)	Barnvårdsutredningarna ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %		43 %	0 %	
		Utredningar för ekonomiskt bistånd ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %		4 %	0 %	
		Vuxenstödsutredningarna ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %		4 %	0 %	

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
		Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - få kontakt, andel (%)	91	86	92	◆
		Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - tydlig information, andel (%)	96	86	97	◆
		Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - helhetssyn, andel (%)	91	88	92	◆
	Vård- och omsorgsnämnden ska vara tillgänglig och utredningar beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid (Vård- & omsorgsnämnden)	NKI brukarundersökning- helhetsintryck			83 %	—
		Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	22	35	30	◆
	Nöjdheten med bygglovsverksamhetens service och kvalitet ska öka (Byggnadsnämnden)	SBA:s NKI-undersökning	65	60	65	◆
	Kundnöjdhet inom miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll samt avseende serveringstillstånd ska vara hög. (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Livsmedelskontroll - Totalt, NKI	85		70	●
		Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Miljö- och hälsoskydd - Totalt, NKI	89		70	●
		Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Serveringstillstånd - Totalt, NKI	78		70	●

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Kommunens invånare och besökare ska i de kommunala idrottsanläggningarna uppleva att de får ett trevligt bemötande samt att anläggningarna är säkra, hela och rena. (Kultur- och fritidsnämnden)	NKI matning till föreningar	Ej genomfört	Ej genomfört	65	—
	Kultur och fritidsnämnden ska verka för ett varierat och allsidigt kulturutbud med hög kvalitet. (Kultur- och fritidsnämnden)	Antal offentliga kulturarrangemang för barn och vuxna som anordnats i kommunen med stöd av KFN	13	234	90	●
		Antal elever i musikskola	1 446	1 388	1 400	◆
		Antal kurser i musikskola	2 212	2 048	2 000	●
	Kultur och fritidsnämnden ska verka för att folkbiblioteket erbjuder hög tillgänglighet avseende öppettider och tillgång till medier, aktiviteter och program. (Kultur- och fritidsnämnden)	Antal öppettidagar per år totalt på folkbiblioteken	447	475	475	●
		Antal program och aktiviteter på folkbiblioteken	162	304	550	■
		Antal öppettimmar på huvudbiblioteket per vecka	50	62	62	●
		Biblioteket, antal bemannade öppettimmar kväll och helg	10	13	13	●
	Barn och vårdnadshavare får ett gott bemötande i kontakt med förskolan	Andel vårdnadshavare som anger att de får ett gott bemötande i kontakt med förskolan		96 %	95 %	●

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	(Förskole- och grundskolenämnden)	Andel vårdnadshavare som anger att barnet får ett gott bemötande i förskolan		96 %	95 %	●
	Alla ungdomar upplever ett gott bemötande i kontakt med Gymnasie- och vuxenutbildnings nämndens verksamheter (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)	Andel som uppger att de fått ett gott bemötande i kontakt med KAA	100 %	100 %	100 %	●
		Andel som uppger att de fått ett gott bemötande i kontakt med ungdomsmottagningen	97 %	98 %	100 %	◆
	Nöjdheten med nämndens service och bemötande ska öka (Tekniska nämnden)	Andelen hanterade felanmälningar inom angiven avtalstid	98 %	98 %	98 %	●
		Andelen levererade nybyggnadskartor inom avtalad tid		100 %	95 %	●
Österåker ska ha en ekonomi i balans	Kommunstyrelsen har en budget i balans (Kommunstyrelsen)	Ingen negativ avvikelse mot budget KSF-KS	16 %	3 %	0 %	●
		Ingen negativ avvikelse mot budget (SBF KS)	-5,5 %	-5,5 %	0 %	■
	Kommunen ska uppnå de finansiella målen (Kommunstyrelsen)	Andelen av kommunens finansiella mål som är uppfyllda	100 %	100 %	100 %	●
	Socialnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatserna, internt och med andra aktörer, för de personer	Budget i balans, budgetavvikelse i förhållande till utfall	-15 %	2 %	0 %	●
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd, (Ja=1, Nej=0)	0		1	■

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	som har behov av det (Socialnämnden)	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)		1	1	●
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)		1	1	●
	Vård- och omsorgsnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatser, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det. (Vård- & omsorgsnämnden)	Budgetavvikelse i förhållande till utfall	6,9 %	4,7 %	0 %	●
		Fastställd åtgärdsplan vid eventuell budgetavvikelse	100 %	100 %	100 %	●
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd, (Ja=1, Nej=0)	0		1	■
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)		1	1	●
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)		1	1	●
	Byggnadsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans (Byggnadsnämnden)	Ingen negativ avvikelse mot budget	0	41	0	●

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Miljö- och Hälsoskyddsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Ingen negativ avvikelse i jämförelse med budget	0	425	0	
	Nämnden ska inte redovisa någon negativ budgetavvikelse vid bokslut (Kultur- och fritidsnämnden)	Ej negativ avvikelse gentemot budget	0 %	0 %	0 %	
	Ingen budgetavvikelse utom volymer (Förskole- och grundskolenämnden)	Åtgärdsplan vid negativ avvikelse mot budget	0,8 %	0,1 %	0 %	
	Ingen avvikelse mot budget (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)	Åtgärdsplan vid budgetavvikelse	-3%	3%	0%	
	Tekniska nämndens ska redovisa en ekonomi i balans (Tekniska nämnden)	Ingen negativ avvikelse mot budget	 Nej	 Nej	 Ja	
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet	Stödja och leda produktionsförvaltningens och utbildningsförvaltningens chefer att skapa välmående och attraktiva arbetsplatser (Kommunstyrelsen)	Sjukfrånvaro, PF Utbildning, samt UF	8 %	8,9 %	5 %	
		Personalomsättning PF Utbildning, samt UF	10 %	9,9 %	9 %	
		Hållbart medarbetarengagemang, kommunen totalt	80	78	83	

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Socialnämnden ska utgå från Barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den (Socialnämnden)	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, avvikelsen ska mätas varje år i mars		25 %	25 %	●
	Vård och omsorgsnämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför i största möjliga mån ske utanför skoltid. (Vård- & omsorgsnämnden)	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, vilket ska mätas under mars månad varje år.		25 %	25 %	●
	Tillsyn i skolor och förskolor utförs med syfte att uppnå en god miljö (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Andel av skolorna där MHN har genomfört tillsyn av miljön	100 %	0 %	0 %	●
		Andel av förskolorna där MHN har genomfört tillsyn av miljön	0 %	75 %	100 %	■
	Kultur och fritidsnämnden verkar för demokratiutveckling i skolan, fler skolor ska delta i kommunens demokratistärkande arbete. (Kultur- och fritidsnämnden)	Antal skolor som medverkar i kommunens demokratistärkande arbete	0	10	10	●

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Utbildningen i förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem har hög kvalitet (Förskole- och grundskolenämnden)	Andel förskollärare med förskollärexamen	31 %		35 %	
		Andel vårdnadshavare som anger att de är nöjda med barnets förskola	91 %	91 %	100 %	
		Andel heltidsanställda förskollärare med förskollärlärolegitimation	31 %		35 %	
		Andel anställda i förskolan med gymnasial utbildning för arbete med barn	13 %		17 %	
		Andel barn 3-5 år som är inskrivna i förskola	88 %		85 %	
		Andel elever i åk 9 som minst har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, samtliga skolor inom kommunen	84 %	82 %	100 %	
		Genomsnittligt meritvärde åk 9 (17 ämnen), samtliga skolor inom kommunen	247	243	250	
		Andel heltidsanställda lärare i grundskolan med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne, samtliga skolor inom kommunen	65 %	67 %	85 %	
		Andel elever i åk 3 som klarar alla delprov i nationella prov i svenska, samtliga inom kommunen		77 %	100 %	

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
		Andel elever i åk 3 som klarar alla delprov i nationella prov i matematik, samtliga inom kommunen		69 %	100 %	■
	Utbildningen i gymnasieskolan har hög kvalitet (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)	Andel ungdomar som kan rekommendera sin gymnasieskola till andra elever	69 %	64 %	80 %	◆
		Andel med gymnasieexamen på nationellt program inom tre år, hemkommun	79 %	74 %	85 %	●
	Österåker arbetar systematiskt med att förbättra trafiksäkerheten kring skolorna i kommunen så att fler barn kan gå eller cykla till skolan. (Tekniska nämnden)	Antal skolor där inventering av trafiksäkerheten är genomförd och där en åtgärdsplan har tagits fram.		0	1	■
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	Stödja och leda produktionsförvaltningens och socialförvaltningens chefer att skapa välmående och attraktiva arbetsplatser (Kommunstyrelsen)	Sjukfrånvaro, PF vård och omsorg, SF	8 %	9,1 %	7 %	◆
		Personalomsättning PF vård och omsorg, SF	10 %	11,5 %	10 %	●
		Hållbart medarbetarengagemang, kommunen totalt	80	78	83	◆
	Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet (Socialnämnden)	Upplevd livskvalitet hos äldre (65år och äldre) med missbruk som fått insatser	83 %	50 %	80 %	■
	Vården och omsorgen ska ges med respekt för	NKI hemtjänst			89 %	—

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	individens specifika behov och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig. Kvalitetsmåten i brukarundersökningen för funktionsnedsättning och äldre ska förbättras. (Vård- & omsorgsnämnden)	Brukarbedömning gruppboende LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	71	71	75	♦
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)		76	83	♦
	Handläggning av bostadsanpassningsärenden ska även fortsatt i hög grad motsvara sökandens förväntningar (Byggnadsnämnden)	Andel personer med bostadsanpassningsärenden som är nöjda med handläggningen.	96 %	96 %	95 %	●
	Tillsyn i äldreboenden och gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning ska utföras med syfte att uppnå en god miljö (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Andel av äldreboenden där MHN har genomfört tillsyn	100 %	0 %	0 %	●
		Andel av gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning där MHN har genomfört tillsyn	0 %	95 %	70 %	●
	Den upplevda tillgängligheten till kommunens kultur och fritidsutbud ska öka. (Kultur- och fritidsnämnden)	Antal riktade aktiviteter och insatser för äldre och personer med funktionsnedsättning	11	31	10	●
	Alla barn och elever har möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar enligt utbildningens mål (Förskole- och grundskolenämnden)	Andel enheter som deltar i utbildning kring funktionsvariationer genom Pedagogcentrum	84 %	86 %	100 %	♦
		Andel barn i förskola som uppger att de är delaktiga i sin utbildning	90 %	90 %	95 %	♦

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
		Andel barn i grundskolan som uppger att de är delaktiga i sin utbildning	71 %	72 %	95 %	
	Alla verksamheter är tillgängliga och anpassade efter individens behov (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)	Andel som uppger att den hjälp de fått genom KAA varit anpassad efter deras behov		100 %	80 %	
	Erbjuda attraktiva och tillgängliga offentliga miljöer (Tekniska nämnden)	Antal utförda åtgärder	8	8	8	
Österåker ska ha en trygg miljö	Tryggheten i kommunen ska öka (Kommunstyrelsen)	Andelen som känner sig mycket trygg eller ganska trygg kvällstid		Ej genomfört		
		Andelen som anser att kommunen bryr sig om problem i området där man bor	41 %	Ej genomfört	45 %	
		Andelen som känner sig trygga utomhus i området där man bor	71	Ej genomfört	73	
	Socialnämndens verksamhet ska präglas av rättssäkerhet baserad på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet (Socialnämnden)	Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - förbättrad situation, andel (%)	76	73	77	
	Vård- och omsorgsnämndens verksamheter ska präglas av rättssäkerhet baseras på bästa tillgängliga kunskap	Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	53	73	65	

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet. (Vård- & omsorgsnämnden)	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)		85	93	
	Tillsyn utförs i syfte att förhindra ordningsstörningar eller överservering på eller i anslutning till serveringsställen (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Antal genomförda kvällstillsynstillfällen	7	5	3	
	Andelen unga som alltid känner sig trygga inom kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde ska öka. (Kultur- och fritidsnämnden)	NKI på biblioteket	90	90	70	
		Trygghetsundersökning på fritidsgårdarna	98 %	95 %	98 %	
	Barn och elever är trygga i sin förskola och skola (Förskole- och grundskolenämnden)	Andel barn som uppger att de är trygga i sin förskola	97 %	97 %	100 %	
		Andel elever som uppger att de är trygga i sin skola	89 %	88 %	100 %	
	Alla ungdomar är trygga i sin gymnasieskola (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)	Andel ungdomar som uppger att de är trygga i sin gymnasieskola	84 %	86 %	100 %	
	Offentliga miljöer ska upplevas trygga för våra medborgare att vistas på. (Tekniska nämnden)	Första mätningen är genomförd		 Nej	 Ja	
Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för	Kommunens sjöar, vattendrag och kustvatten ska ha en god ekologisk och kemisk status (Kommunstyrelsen)	Andel viktiga vattenförekomster med god ekologisk och kemisk status	 Måttlig	 Måttlig	 Måttlig	

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
människa, miljö och natur att samverka	Kommunen strategiskt arbete med hållbarhet och Agenda 2030 ska stärkas (Kommunstyrelsen)	Ranking i Sveriges miljökänsligaste kommuner	46	39	55	●
		Andelen poäng i Sveriges miljökänsligaste kommuner	31	33	33	●
	Kommunens klimatpåverkan ska minska (Kommunstyrelsen)	Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%)		30,3	65	■
	Socialnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga (Socialnämnden)	Socialnämnden ska samverka med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom ramen för Samordningsförbundet för att erbjuda aktiviteter som ökar den enskildes förutsättningar till god hälsa. Antalet deltagare bosatta i Österåker ska redovisas		10	10	●
	Vård- och omsorgsnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga. (Vård- & omsorgsnämnden)	Nämnden ska samverka med FK och AF inom ramen av Samordningsförbundet för att erbjuda aktiviteter som ökar den enskildes förutsättningar till god hälsa. Antalet deltagare bosatta i Österåker ska redovisas.		10	10	●
	Vid större byggprojekt informerar byggherrar om fördelar med miljösmarta val. (Byggnadsnämnden)	Andel av alla större byggprojekt vid vilka byggherrarna informerats om miljösmarta val.				—

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Tillsyn av små avloppsanläggningar utförs i syfte att sjöar, vattendrag och kustvatten ska bibehålla eller uppnå en god ekologisk och god kemisk status (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Antal fastigheter med enskilt avlopp där MHN har genomfört tillsyn	200	203	200	●
	Sprida information om risk för förekomst av skadliga ämnen i enskilda brunnar (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Antal analyser av brunnsvatten som genomförts	419	353	400	◆
	Utveckla möjligheterna för medborgardialog med föreningar inom nämndens verksamhetsområde (Kultur- och fritidsnämnden)	Antal dialoger enligt framtagen modell	10	15	4	●
	Förbättra möjligheterna att arbeta långsiktigt och strategiskt med kulturmiljöfrågorna i Österåkers kommun. (Kultur- och fritidsnämnden)	Antal åtgärder som genomförts	4	3	3	●

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för några av kommunens friluftsområden, bland annat de kommunala friluftsbaden, motionsspåren, mountainbikespår, vandringsleder samt ridstigar. Naturen är en stödjande och hälsofrämjande miljö och viktig ur ett folkhälsoperspektiv för barn och unga, såväl som för äldre. (Kultur- och fritidsnämnden)	Åtgärder för bättre miljö och ökad tillgänglighet till naturen och minskad nedskräpning	4	6	4	
	Alla ungdomar i Österåkers kommun ska ha en gymnasieutbildning (Förskole- och grundskolenämnden)	Andel behöriga till yrkesprogram i gymnasieskolan, samtliga skolor inom kommunen	92 %	89 %	100 %	
	Alla ungdomar i kommunen har genomfört en gymnasieutbildning (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)	Andel som studerar i gymnasieskolan	-	98 %	98 %	
		Andel inom målgruppen som KAA har en etablerad kontakt med	79 %	88 %	100 %	
	Boende och verksamma i Österåkers kommun har en god tillgång till parker och natur och ett varierat utbud av grönområden av god kvalitet (Tekniska nämnden)	Dokumentation på webben - Arbetet med järnvägsparken och slussområdet har påbörjats	 Genomfört	 Genomfört	 Genomfört	

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar	Arbetsmarknaden i Österåkers Kommun ska växa i enlighet med STONO's vision: antalet arbetstillfällen i kommunen öka med 7000 mellan 2010 och 2040. (Kommunstyrelsen)	Antal arbetstillfällen		11 633	12 170	
	Kommunen skapar förutsättningar för att nybyggnation sker i enlighet med Sverigeförhandlingen (Kommunstyrelsen)	Antal nybyggda bostäder i Sverigeförhandlingens nyckelområden	373	471	250	
	Socialnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka (Socialnämnden)	Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	-35			
	Vård- och omsorgsnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utveckling relativt sett ska öka. (Vård- & omsorgsnämnden)	Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	1		-2	
		Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	-19		-1	
		Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	-84		-4	
	Styra nya bostäder och arbetsplatser till, i huvudsak, kollektivtrafiknära lägen (Byggnadsnämnden)	Andel av alla förhandsbesked och bygglov som handlagts, har beviljats i kollektivtrafiknära lägen.	95 %	95 %	95 %	

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Tillsyn av förorenade områden och byggnader genomförs i syfte att åstadkomma riskreducering för människors hälsa och miljön (Miljö- & hälsoskyddsnämnden)	Antal förorenade områden eller byggnader där undersökning eller åtgärder har skett	20	20	20	●
	Kommunen ska erbjuda ett rikt och mångfacetterat kultur- och fritidsliv, samt ha aktiva föreningar (Kultur- och fritidsnämnden)	Antal idrottsföreningar med verksamhet i Österåkers kommun per 10 000 invånare				—
		Idrottsföreningar med varken poj- eller flickdominerad verksamhet, andel %				—
		Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 13-16 år	32			—
		Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-12 år	35			—
	Barn och ungdomar i Österåkers kommun ska ha god tillgång till förskola och skola (Förskole- och grundskolenämnden)	Lokalbehovsprognos uppdateras årligen				●
	Alla ungdomar i kommunen har tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)	Antal besök på ungdomsmottagningen	5 030	4 161	5 200	◆

Inriktningsmål	Nämndmål/resultatmål	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	
	Kommunen tar fram en modell för hållbarhetsindikatorer i entreprenadupphandling (miljö, ekonomiskt, socialt). (Tekniska nämnden)	Kommunen har utarbetat en modell för hållbarhetsindikatorer i entreprenadupphandling (miljö, ekonomiskt, socialt).			 Ja	

Bilaga 2 – Interkontrollplan 2022

	Kontrollmoment	Metod	Periodicitet	Uppföljningsansvarig	Resultat
Cent1a	Kontroll att intäkter och kostnader är korrekt konterade	Bestäms av respektive nämnd	8 ggr/år	Bestäms av respektive nämnd	Uppfyllt
Cent1b	Kontroll inför inlämning av Räkenskapssammandrag (RS)	Bestäms av respektive nämnd	1 ggr/år	Bestäms av respektive nämnd	Uppfyllt
Cent2	Kontroll av upprättandet av registerförteckningar	Bestäms av respektive nämnd	Minst 1 ggr/år	Bestäms av respektive nämnd	Delvis uppfyllt
Cent3	Kontroll av löneutbetalningar	Bestäms av respektive nämnd	1 ggr/mån	Bestäms av respektive nämnd	Uppfyllt
Cent4	Kontroll av uppgifter som levereras i statistiksyfte	Bestäms av respektive nämnd	Minst 1 ggr/år	Bestäms av respektive nämnd	Uppfyllt
SN1	Utvärdera riskerna för sekretessbrott vid distansarbete		2 ggr/år		Uppfyllt
SN2	Tillgång till arkiv/handlingar och system som personal ej är behörig att se.		2 ggr/år		Uppfyllt
SN3	Kontroll av direktupphandlad verksamhet		2 ggr/år		Uppfyllt
BN1	Samtliga handlingar som finns i akt i ett avslutat ärende har registrerats	Stickprov 10 ärenden	2 ggr/år	Chef bygglovsenheten	Momentet utgår 2022 - som en följd av utförd digitalisering
BN2	Kommunen hemsida gällande bygglovsfrågor innehåller inga betydande sakfel	Genomläsning/kontroll	2 ggr/år	Chef bygglovsenheten	Uppfyllt

	Kontrollmoment	Metod	Periodicitet	Uppföljningsansvarig	Resultat
BN3	Andelen öppna tillsynsärenden påbörjade under 2021 där initiativet ligger hos kommun	Statistik	2 ggr/år	Chef bygglovsenheten	Uppfyllt
BN4	Genomförd utbildning inom ämnet mutor, jäv respektive korruption gentemot samtliga anställda inom bygglovsenheten.	Intern utbildning	1 ggr/år	Chef bygglovsenheten	Uppfyllt
MHN1	Kontroll av att delegationsbeslut har fattats med stöd av delegationsordningen	Egen kontroll	8 ggr/år	Registrator	Uppfyllt
MHN2	Kontroll av att delegationsbeslut har redovisats till Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Egen kontroll	8 ggr/år	Registrator	Uppfyllt
MHN3	Kontroll av att handläggning av sanktionsbeslut inom livsmedelskontroll har handlagts enligt rutin	Stickprov	2 ggr/år	Samordnare med ansvar för livsmedelskontroll	Uppfyllt
MHN4	Kontroll av att handläggning av anmälningar om värmepump har handlagts enligt rutin	Stickprov	3ggr/år	Samordnare med ansvar för miljöbalkstillsyn	Uppfyllt
MHN5	Genomförd utbildning inom ämnet mutor, jäv respektive korruption gentemot samtliga anställda inom miljö- och hälsoskyddsavdelningen	Intern utbildning	1 ggr/år	Chef för miljö- och hälsoskyddsavdelningen	Uppfyllt
TN1	Genomförd utbildning inom ämnet mutor, jäv respektive korruption gentemot samtliga anställda inom Tekniska nämndens samtliga enheter	Utbildning	1 ggr/år	Enhetschef/avdelningschef	Uppfyllt
TN2	Genomförd utbildning, arbete på väg eller motsvarande, för anställda som kontinuerligt arbetar i trafikmiljöer	Egen kontroll	1 ggr/år	Enhetschef/avdelningschef	Uppfyllt

	Kontrollmoment	Metod	Periodicitet	Uppföljningsansvarig	Resultat
KFN1	Kontroll av direktupphandlad verksamhet		2 ggr/år		Uppfyllt
KFN2	Kontroll av anlitaandet av konsulter		2 ggr/år		Uppfyllt
FGN1	Utbetalning av resurs till korrekt mottagare/konto	Stickprov av utbetalning	1 ggr/mån	Controller/Utb.dir.	Uppfyllt
FGN2	Korrekt upphandling av konsulttjänster inom PC	Förteckning över upphandlade konsulter	1 ggr/år	Utv.chef /Utb.dir.	Uppfyllt
GVN1	Kontroll av utbetalningar av resurs till rätt mottagare/konto	stickprov	1 ggr/mån	Controller/resurs-handläggare	Uppfyllt
PU1	Uppföljning av sjuktal	Förändring mot fg mätning	2 ggr/år	Produktionsdirektör	Uppfyllt
PU2	Uppföljning av semesterlöneskuld	Förändring mot fg mätning	2 ggr/år	Produktionsdirektör	Uppfyllt
KS1	Metoder och kanaler till inspirations- och kunskapsspridning finns inom SBF	Intern uppföljning	2 ggr/år	Förvaltningschef enligt delegation	Uppfyllt
KS2	Metoder och kanaler att bibehålla förvaltningsgemensamma aktiviteter i syftet att öka "vi känslan inom SBF" finns inom SBF	Intern uppföljning	2 ggr/år	Förvaltningschef enligt delegation	Uppfyllt
KS3	Kontroll av chefernas efterlevnad av kommunens fastslagna rekryteringsprocess	Intern uppföljning/enkät	1 ggr/år	HR-avdelningen	Uppfyllt
KS4	Utvärdera organisationens behov av stöd och kunskaper rörande upphandling	Intern uppföljning/enkät	1 ggr/år	Upphandlingsenheten	Uppfyllt
KS5	Kontroll av upphandlingsenhetens efterlevnad av fastslagna styrdokument	Intern uppföljning	1 ggr/år	Upphandlingsenheten	Uppfyllt